

Älvdalens kommun
Älvdaelien tjäelte

Planbeskrivning

Detaljplan för Fjätervålen

Del av Lillfjäten 5:7, 5:280, 5:326, 5:230 och del av Idre Kronopark 2:1.

Älvdalens kommun

Dalarnas län

Granskningshandling

Upprättad: 2026-05-22

Beställare

Fjätersvålen AB

Konsult

SBK Värmland AB

Kontakt

Storgatan 26c

671 31 Arvika

Tel: 0707- 83 12 04

daniel@sbkvarmland.se

SBK
VÄRMLAND AB

www.sbkvarmland.se

SAMMANFATTNING

Fjätervålen AB tecknade 2021-06-24 planavtal med Älvdalens kommun för att utveckla Fjätervålen som destination. Under det senaste århundradet har besöksnäringen utvecklats kraftigt i kommunen, framför allt i Idres och Himmelfjälls anläggningar och även Fjätervålen lockar många turister varje år.

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en utveckling av Fjätervålens skidanläggning samt möjliggöra ny blandad bebyggelse för olika sorters boenden, ny centrumanläggning med hotell, toppstuga och utökad service till skidanläggningens besökare. Planen medger en tätare struktur av flerfamiljshus och stugor i anslutning till hotell och centrum för att glesa ut längre bort från kärnan. Planen syftar även till att utveckla skidområdet för nya besökare och nuvarande fritidsboenden med nya nedfarter, ny liftstation, förbättring av ski-in/ski-out-möjligheter och besöksparkering. Inom planområdet bedöms 6800 bäddar som mest kunna tillkomma.

Detaljplanen har stöd i kommunens översiktsplan och fördjupade översiktsplan för Idreområdet. En miljökonsekvensbeskrivning till planen har tagits fram under planprocessen. Bedömningen av betydande miljöpåverkan har gjorts för *Naturmiljö, Vattenmiljö och dagvatten, Hushållning med naturresurser (rennäringen)* och *Rekreation och friluftsliv*. Vidare görs avstämning av planförslagets påverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten, nationella miljömål, strandskydd och övriga skyddade områden. Bedömningarna har arbetats in i konsekvensbeskrivningen och redovisas utifrån tema.

Den del av planområdet som omfattas av Natura 2000-område och naturreservat är skyddad genom bevarandeplaner och reservatsföreskrifter. Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom Natura 2000-området är tillståndspliktiga enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Åtgärder inom naturreservatet kan även kräva dispens eller tillstånd enligt reservatsföreskrifterna och 7 kap. miljöbalken. Detaljplanens genomförande förutsätter att erforderliga tillstånd och dispenser erhålls.

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	3
1 INLEDNING	5
1.1 PLANHANDLINGAR	5
1.2 PLANENS SYFTE	5
1.3 PLANFÖRFARANDE OCH INFORMATION	6
1.4 UNDERSÖKNING OM BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN	7
1.5 MILJÖBEDÖMNING	7
1.6 PLANDATA	8
1.7 TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	9
2 FÖRUTSÄTTNINGAR	11
2.1 PAGAENDE MARKANVÄNDNING	11
2.2 RIKSINTRESSEN	12
2.3 MILJÖKVALITETSNORMER	14
2.4 MILJÖ	15
2.5 NATUR, KULTUR OCH REKREATION	22
2.6 LANDSKAPSBILD	35
2.7 BEBYGGELSE	39
2.8 OFFENTLIG OCH KOMMERSIELL SERVICE	40
2.9 GATOR OCH TRAFIK	40
2.10 TEKNISK FÖRSÖRJNING	42
2.11 GEOTEKNISKA FÖRHÅLLANDEN	43
2.12 HYDROGEOLOGISKA FÖRHÅLLANDEN	47
2.13 GEOLOGISKA FORMATIONER	51
2.14 HÄLSA OCH SÄKERHET	52
3 PLANFÖRSLAG	62
3.1 BEBYGGELSE	63
3.2 SKIDOMRÅDE	73
3.3 GRÖNSTRUKTUR	78
3.4 GATOR OCH TRAFIK	79
3.5 TEKNISK FÖRSÖRJNING	84
3.6 HYDROGEOLOGISKA FÖRHÅLLANDEN	87
3.7 DAGVATTENHANTERING	88
3.8 RENNÄRING	89
3.9 PLANFÖRSLAGET INOM NATURA 2000 OCH NATURRESERVAT	89
4 GENOMFÖRANDE	90
4.1 FASTIGHETSÄTTSLIGA FRÅGOR	90
4.2 EKONOMISKA FRÅGOR	96
4.3 TEKNISKA FRÅGOR	97
4.4 ORGANISATORISKA FRÅGOR	99
5 KONSEKVENSER	104
5.1 FASTIGHETER OCH RÄTTIGHETER	104
5.2 NATUR	105
5.3 GEOTEKNISKA OCH HYDROGEOLOGISKA FÖRHÅLLANDEN	107
5.4 MILJÖ	108
5.5 MILJÖKVALITETSNORMER	109
5.6 HÄLSA OCH SÄKERHET	110
5.7 SOCIALA	112
5.8 RIKSINTRESSEN	113
5.9 TRAFIK	115

1 INLEDNING

1.1 Planhandlingar

Till planens handlingar hör:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Planillustration
- Miljökonsekvensbeskrivning
- Samrådsredogörelse

Planeringsunderlag:

- Naturvärdesinventering, Sweco, 2022-10-07 rev. 2023-11-23 och 2024-10-31
- Geoteknisk undersökning, Sweco, 2022-06-28 rev. 2022-11-18
- Rennäringsanalys, Svefa AB, 2022-10-27 Uppdaterad 2026-02-04
- Trafikutredning, Sweco 2024-08-27
- Arkeologisk utredning, Dalarnas museum, 2022-11-15
- Geomorfologisk kartering Fjätersvålen, Sweco, 2023-10-17
- Fågelinventering Fjätersvålen, Älvdalens kommun, Sweco, 2023-10-31 rev. 2024-04-10
- PM Artskydd fågel, Sweco, 2024-12-05
- PM Artskydd: groddjur, orkidéer, lavar och lummer, Sweco, 2024-12-05
- Dag- och skyfallsutredning, Sweco, 2024-09-12
- PM- riskhänsyn i samband med detaljplanearbete Fjätersvålen, Brandskyddslaget, 2024-06-18
- Hydrogeologisk utredning Fjätersvålen med Bilaga 1 Markteknisk undersökningsrapport, Sweco, 2024-06-25
- Bullerkartor Fjätersvålen, Efterklang, 2024-03-05
- Fjätersvålen toppstuga, Murman arkitekter, 23-12-19
- PM landskap Fjätersvålen- Toppstation och toppstuga, SBK Värmland AB, 24-08-14

1.2 Planens syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en utveckling av Fjätersvålen besöksanläggning genom ny blandad bebyggelse för olika sorters boenden, centrumanläggning med hotell, skiduthyrning, restaurang och annan utökad service, toppstuga, samt ändamålsenliga gatuförbindelser. Planen syftar även till att utveckla skidområdet med nytt barnområde, ny sittlift, nya förbindelsebackar för att ge ski in/ski-out möjligheter, besöksparkering samt tillhörande tekniska anläggningar och infrastruktur.

1.3 Planförfarande och information

Detaljplanen handläggs med utökat förfarande (PBL 2010:900 5 kap. 7§) då planförslaget kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Fjätersvålen AB och Älvdalens kommun tecknade 2021-06-24 ett planavtal och då påbörjades planarbetet. Detaljplanen följer därmed inte föreskrift om detaljplan (som gäller alla detaljplaner och planbeskrivningar som har påbörjats efter 31 december 2021).

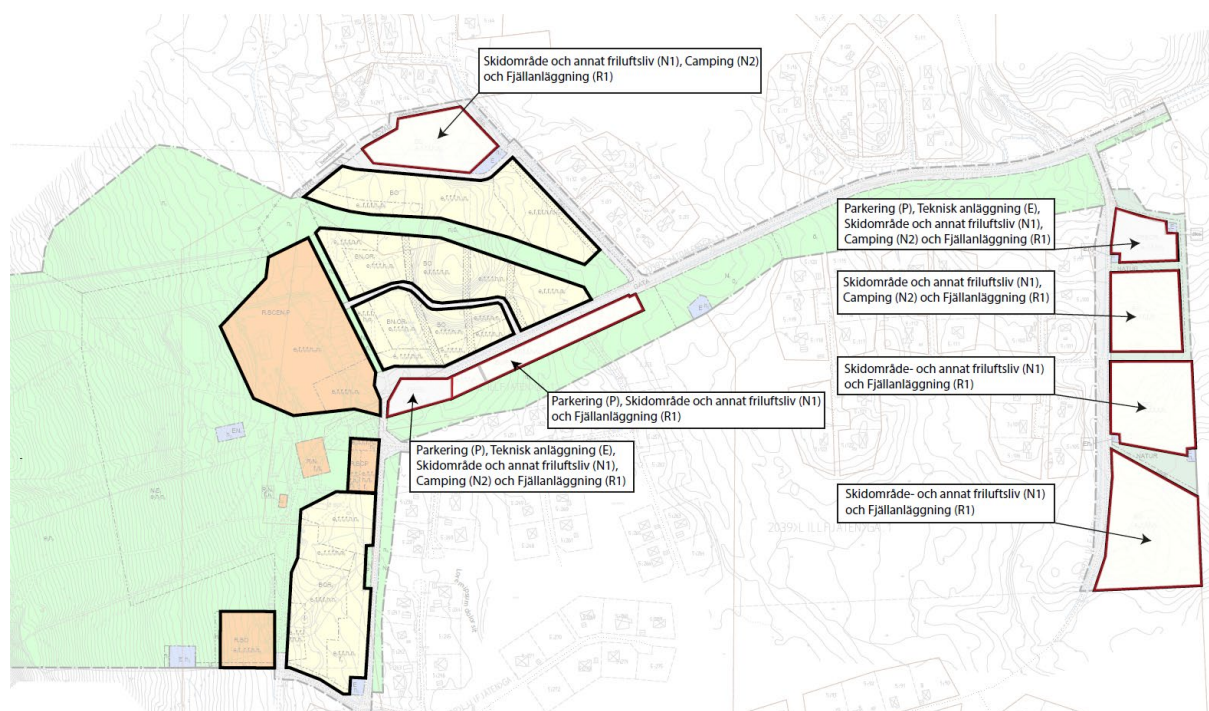
Den del av planområdet som omfattas av Natura 2000-område och naturreservat är skyddad genom bevarandeplaner och reservatsföreskrifter. Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom Natura 2000-området är tillståndspliktiga enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Åtgärder inom naturreservatet kan även kräva dispens eller tillstånd enligt reservatsföreskrifterna och 7 kap. miljöbalken. Detaljplanens genomförande förutsätter att erforderliga tillstånd och dispenser erhålls.

Detaljplanen utgjorde i samrådet ett större geografiskt område. Inför granskning avskildes del av planområdet i norr (kvartersmark för bostäder/besöksanläggning/tillfällig vistelse/camping samt parkering och allmän plats gata) och i söder (kvartersmark för bostäder/besöksanläggning/tillfällig vistelse, teknisk anläggning samt skidområde och allmän plats natur och gata).

Även markanvändningarna inom östra och norra delområdena, samt söder om Fjätersvålsvägen, har justerats efter dialog med kommunen och har helt eller delvis fått nya användningar. Framför allt är det användningarna bostäder (**B**) och tillfällig vistelse (**O**) som utgår och ersätts med användningarna Skidområde och annat friluftsliv (**N₁**), Fjällanläggning (**R₁**) samt även i vissa fall camping (**N₂**). Tidigare användningar parkering (**P**) och teknisk anläggning (**E**) kvarstår där dessa fanns sedan tidigare. Syftet med ändringen är att minska belastningen på avloppsreningsverket genom att det nya förslaget nu innehåller färre bäddar. Se figur 1 för förtydligande avseende vilka områden som fått annan inriktning.

Utredningsunderlaget som ligger till grund för planförslaget togs även det fram i ett tidigare skede, då inriktningen i högre grad omfattade bostäder och tillfällig vistelse, samt när planområdet var geografiskt större än i det aktuella granskningsförslaget. Vissa illustrationer, hänvisningar och formuleringar bygger på tidigare skeden men bedöms fortsatt relevanta för att beskriva planens övergripande struktur. Utredningarna kan därmed i vissa avseenden också vara konservativt beräknade, eftersom planområdet har minskat och markanvändningen i flera delar ändrats till mindre omgivningspåverkande ändamål. Sammantaget bedöms dock underlaget fortsatt vara relevant och tillämbart, då detaljplanens känslighet och potentiella påverkan har

minskat i den nuvarande utformningen.

Figur 1: Ändrade områden inför granskning, våren 2026.

1.4 Undersökning om betydande miljöpåverkan

En undersökning har genomförts i enlighet med 6 kap 5 § miljöbalken och undersökningen föreslog även en avgränsning av Miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Länsstyrelsen i Dalarnas län yttrade sig om undersökningen i yttrande med ärendebeteckning 402-10420-2022, daterat den 2 september 2022. I yttrandet gjorde länsstyrelsen bedömningen att exploateringarna i Fjätervålen kan antas innebära betydande miljöpåverkan och att en MKB skulle tas fram, vilket har gjorts. Länsstyrelsen gjorde även bedömningen att det kommer att krävas tillstånd enligt kap. 7 § 28 a miljöbalken för påverkan på Natura 2000-området som även utgör naturreservat.

1.5 Miljöbedömning

Då detaljplanens genomförande bedöms kunna medföra betydande miljöpåverkan (enligt ovan) har en strategisk miljöbedömning gjorts och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har upprättats. (Se kapitlet 5. *Konsekvenser* rubrik 5.4 *Miljö*.)

Parallellt med planarbetet sker en tillståndsprövning för påverkan på Natura 2000-området och naturreservatet Långfjället-Städjan-Nipfjället (SE0620001) genom anläggande av stolslift, toppstuga, samt åtgärder på serviceväg. Konsekvenser av byggnationer, utanför det område som är naturreservat och Natura 2000-område, vilka kan påverka bevarandevärdena inom Natura 2000-området samt skyddade arter

hanteras också. Samma tillståndsprövning omfattar även detaljplanens genomförande med avseende på risken för att sprida föroreningar och sediment till Natura 2000-området Fjätälven och Västvallen i Storfjätan. Avgränsningssamråd för specifik miljöbedömning genomfördes med länsstyrelsen den 16 januari 2024 och ett kompletterande möte hölls 12 april 2024. Tillståndsansökan skickades in i juli 2025 med kompletteringar under Q4 2025 samt Q1 2026, där den mest betydande ändringen innebär att den tidigare föreslagna nya servicevägen utgår och i stället föreslås nyttjande av befintlig serviceväg med förstärkningsåtgärder. Dialog har förts med länsstyrelsen under denna process.

1.6 Plandata

Planområdet är beläget väster om länsväg 311 och omfattar ca 200 hektar.

Inom delar av planområdet finns två gällande planer, en byggnadsplan från 1971 och en detaljplan från 2003. Genomförandetiden har gått ut för båda planerna.

- *Byggnadsplan 20-SÅA-1778* omfattar i huvudsak vägmark, parkmark, bostadsändamål och centrumändamål.
- *Detaljplan 2039 – P269* omfattar i huvudsak naturmark, vägar och bostadsändamål. Det finns även utpekade markreservat för gång- och skidtrafik samt släpliftar. En del av detaljplanen som omfattades av skidområde och centrumbebyggelse upphävdes 2018.

Om föreslagen detaljplan antas och får laga kraft upphör tidigare detaljplan att gälla inom planområdet, men fortsätter att gälla som tidigare utanför det nu aktuella planområdet.

Fem fastigheter omfattas av planförslaget efter revidering från samrådet, Lillfjäten 5:7, 5:230, 5:280, 5:326 och Idre Kronopark 2:1. Lillfjäten 5:7 ägs av Fjätersvålen samfällighetsförening och Idre Kronopark 2:1 av Naturvårdsverket. Lillfjäten 5:230 ägs av Lillfjätens Fjälltomter AB. Lillfjäten 5:280 och 5:326 ägs av Fjätersvålen AB som också förvärvat merparten av de områden av Lillfjäten 5:7 som utgörs av kvartersmark i den nya planen. (Se mer ingående beskrivning under fastighetsrättsliga frågor i Genomförandekapitlet.)

Figur 2. Berörda fastigheter inom planområdet (som är rödmarkerat).

1.7 Tidigare ställningstaganden

1.7.1 Översiktsplan

Detaljplanen har stöd i kommunens översiktsplan. Fjätersvålen är utpekad i Älvdalens kommuns översiktsplan 2019-2030 som utvecklingsområde för ny bebyggelse och som kärnområde för natur och rekreation samt som utvecklingsområde för verksamheter för besöksnäringen. Översiktsplanen anger att tillkommande bebyggelse ska utformas med hänsyn till att friluftsvärderna som finns i området inte ska påverkas negativt. En tätare och högre exploateringsgrad kan tillåtas inom området. Vid detaljplanering ska hänsyn tas till:

- riksintresse för vattendrag,
- riksintresse för friluftslivet,
- riksintresse för det rörliga friluftslivet,
- intilliggande riksintresse för naturvården,
- intilliggande Natura 2000-område,
- område utpekad i länsstyrelsens naturvårds-program
- övriga intressen för naturvården,
- intilliggande naturreservat,

- nyckelbiotoper,
- sumpskogar,
- möjlighet att lösa VA-frågan, och
- hantering av dag- och smältvatten.

1.7.2 Fördjupad översiktsplan

Älvdalens kommun arbetar med att ta fram en fördjupad översiktsplan (FÖP) för Idreområdet. Planförslaget var på samråd under våren 2024. För Fjätersvålen bekräfts pågående markanvändning för besöksanläggning samt föreslås utvecklingsområde för besöksanläggning omgivet av pågående användning för natur och friluftsliv.

2 FÖRUTSÄTTNINGAR

2.1 Pågående markanvändning

Marken inom planområdet används idag framför allt för alpin skidåkning, längdskidåkning och vandring och har i huvudsak markanvändning PARK i gällande byggnadsplan. Bebyggelsen består nästan uteslutande av fritidshus i ett eller två plan på enskilda tomter samt byggnader i ett plan tillhörande verksamheten, såsom kontorsbyggnad, vårdshus, livsmedelsbutik, skidshop, skidskolebyggnad, skoteruthyrning, lifthus, värmestugor och pistmaskinsgarage. Inom planområdet finns idag inga bostäder. Inom planområdet finns idag inga ytor för bostadsbebyggelse. Ytor som används för drift av skidanläggningen förekommer i områdets västra del och är planlagd som centrumändamål i gällande byggnadsplan. I planområdets utkant i väster används delar av marken till rennäringsringen. Inom samma område används idag naturreservatet för rekreation och friluftsliv. Fjätervålen har två toppar varav den lägre ligger i västra delen av planområdet och utgör slutstation för lift och platsen där toppstuga planeras.

Figur 3. Befintliga nedfarter inom planområdet redovisas i orange. OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram.

2.2 Riksintressen

2.2.1 Riksintresse för det rörliga friluftslivet (4 kap 2 § miljöbalken)

Riksintresset för det rörliga friluftslivet omfattar fjällvärlden från Transtrand till Treriksröset. Inom utpekat område ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

2.2.2 Riksintresse för skyddade vattendrag (4 kap 6 § 2a p miljöbalken)

Planområdet ligger inom riksintresset för skyddade vattendrag; Västerdalälven, Österdalälven, där vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras.

2.2.3 Riksintresse för rennäringen (3 kap 5 § miljöbalken)

I planområdets västra del, på toppen av skidområdet, går planområdet in i riksintresse för rennäringen enligt MB 3 kap 5 § som även utgör kärnområde i riksintresset enligt MB 3 Kap 5 § 3 st. Av 3 kap. 5 § framgår att mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande.

Riksintressen för rennäringen redovisas som kärnområde, strategiska platser och funktionella samband.

2.2.4 Riksintresse för friluftsliv (3 kap 5 § miljöbalken)

Planområdet ligger anslutning till ett område av riksintresse för friluftsliv; Städjan-Nipfjället (FW 04). Städjan med dess fjälltopp är ett av Dalarnas mer kända och välbesökta besöksmål. Området genomkorsas av leder som används både sommar- och vintertid. Området bedöms ha särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer. Området upplevs som orört med en tilltalande landskapsbild.

2.2.5 Riksintresse för naturvård (3 kap 6 § miljöbalken)

Planområdet ligger i anslutning till ett område av riksintresse för naturvård; Långfjället-Juttulslätten. Området utgörs av stora opåverkade partier av urskogs- och vildmarkskaraktär med hög biologisk mångfald av sällsynta och hotade djurarter.

2.2.6 Riksintresse för totalförsvaret (3 kap 9 § miljöbalken)

Den östra delen av planområdet ligger inom utpekat område för försvarets flygområde; TM0351 Värmland upp till Älvdalen (Försvarsmakten, 2022). Området utgör ett lågflygningsområde med påverkansområde. Lågflygningsområdena kan skadas av uppförandet av höga objekt.

2.2.7 Natura-2000 (7 kap 27 § miljöbalken)

2.2.7.1 Långfjället-Städjan-Nipfjället

Planområdet ligger i anslutning till och till viss del inom Natura 2000-området Långfjället-Städjan-Nipfjället (SE0620001) vilket är utpekad som särskilt bevarandeområde i det internationella Natura 2000-nätverket enligt 7 kap. 27 § miljöbalken. Regeringen föreslog området för EU-kommissionen 1995 enligt Art- och habitatdirektivet respektive 1996 enligt Fågeldirektivet. Syftet med Natura 2000-området är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för ingående arter och naturtyper (Länsstyrelsen i Dalarnas län, 2020). Städjan-Nipfjällets naturreservat har i princip samma avgränsning som Natura 2000-området, med undantag för några ytterligare mindre ytor.

Natura 2000-området och dess naturvärden beskrivs i den kombinerade skötsel- och bevarandeplanen som senast beslutades 2020-12-21 (Länsstyrelsen i Dalarnas län, 2020). Städjan-Nipfjällets naturreservat och Natura 2000-område är 2 465 7,9 ha och omfattar ett fjällmassiv med bland annat topparna Molnet 1 119 möh, Städjan 1 131 möh och Fjäternvålen 1 002 möh. Norr om detta massiv ingår lägre liggande marker med enstaka lågfjäll. Lägre liggande delar upptas av fjällnära barrnaturskog som mestadels utgörs av mager, lågvuxen och starkt brandpåverkad tallskog. I branter, myrkanter och längs vattendrag uppträder mer eller mindre grov granskog eller fjällbjörkskog. I området finns även våtmarker och två större sjöar.

Syftet med Natura 2000-området är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för 11 naturtyper, 15 fågelarter samt däggdjuren järv och lo.

Föreskrifterna för naturreservatsbeslutet gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000. Tillstånd krävs för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön inom området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27–29 §§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena ska samråd ske med länsstyrelsen innan åtgärder i eller intill ett Natura 2000-område påbörjas.

2.2.7.2 Fjätälven och Västvallen i StorFjätan

Lill-Fjätan, belägen ca 1 km öster om planområdet, ingår i Natura 2000 området för Fjätälven och Västvallen i StorFjätan. Syftet med Natura 2000-området är att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper och arter som utgjort grund för utpekandet av området. Naturtyper och arter som ska bevaras i området är: större vattendrag, mindre vattendrag, svämängar, trädklädd betesmark och utter.

Områdets förhållanden ska präglas av en naturlig dynamik och en minimering av annan mänsklig påverkan än ett skonsamt friluftsliv och ett ekologiskt hållbart fiske. Områdets vattendrag ska bibehålla en naturlig hydrologisk regim som inkluderar stora säsongsvariationer med bland annat återkommande översvämningar. Detta är en förutsättning för att bevara nämnda arter och naturtyper.

2.3 Miljökvalitetsnormer

2.3.1 Luft

Det finns svenska MKN för den högsta tillåtna halten i utomhusluft av kvävedioxid och kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ozon, bensen, fina partiklar (PM10 och PM2,5), bens(a)pyren, arsenik, kadmium, nickel och bly i utomhusluft.

Planområdet är inte närbeläget någon högt trafikerad väg eller verksamhet med utsläpp som bedöms kunna påverka luftkvaliteten. Ytterligare påverkan genom ökat luftutsläpp från trafik i området bedöms som ringa. Planförslaget bedöms inte medföra att MKN för utomhusluft överskrids i området.

2.3.2 Vatten

En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Vattenförekomsten får inte påverkas av en verksamhet på så sätt att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen. Det är vattendelegationen vid Vattenmyndigheten i respektive distrikt som beslutar om miljökvalitetsnormerna för en vattenförekomst. Vattendelegationernas beslut om miljökvalitetsnormer bygger på de statusklassningar som gjorts för varje vattenförekomst. Vattenmyndigheten i Västerhavets vattendistrikt har antagit föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i Västerhavets vattendistrikt (14FS 2021:43).

Enligt miljöbalken (5 kap.) får en myndighet eller en kommun inte tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.

2.3.2.1 Lill-Fjätan

Dagvatten som genereras i utredningsområdet avrinner österut via diken och myr till vattenförekomsten Lill-Fjätan som beskrivs som ytvattenrecipient för planområdet.

Den senaste beslutade miljökvalitetsnormen för Lill-Fjätan är god ekologisk status med tidsfrist till år 2027 samt god kemisk ytvattenstatus med mindre stränga krav för polybromerade difenyletrar (PBDE) och kvicksilver (VISS, 2024).

Ekologisk status

Lill-Fjätans ekologiska status bedöms som måttlig på grund av sina morfologiska förändringar och kontinuitet. Detta baseras på att vattenförekomsten är flottledsrensat längst en betydande del av vattenförekomstens sträckning som bidrar till snabbare flöden och avrinning samt en negativ effekt på fisk (VISS, 2024).

Kemisk status

I VISS anges att den kemiska statusen ej uppnår god, på grund av kvicksilver och bromerad difenyleter (PBDE). Kviksilver och PBDE härstammar från atmosfärisk deposition. Miljökvalitetsnormen beslutad 2023-05-05 ställer mindre stränga krav på kvicksilver och kvicksilverföreningar samt PBDE. Detta med anledning av att halterna kvicksilver och PBDE bedöms överskridas i samtliga vattenförekomster i Sverige. De nuvarande halterna får dock inte öka.

2.3.2.2 Venjan-Särna Sedimentär Bergförekomst

I planområdet finns grundvattenförekomsten Venjan-Särna. Venjan-Särna är en grundvattenförekomst med miljökonsekvensnormer. Både den kemiska och den kvantitativa statusen är god. Miljökvalitetsnormerna är god kemisk vattenstatus och god kvantitativ status. Venjan-Särna ett utpekade skyddat område för dricksvattenförsörjning enligt kapitel 7 i vattendirektivet och har kvalitetskrav enligt dricksvattenföreskrifterna (VISS, 2022). Grundvattenförekomstens area uppgår till 3167 km².

2.3.2.3 Sand- och Grusförekomst längs Lill-Fjäten

SE686309-135827 är en grundvattenförekomst i isälvsavlagringen längs med Lill-Fjäten. Förekomsten har miljökonsekvensnormer och både den kemiska och den kvantitativa statusen är god.

2.3.3 Buller

MKN för omgivningsbuller, såsom de i dag är formulerade, gäller egentligen bara skyldigheten att kartlägga och upprätta åtgärdsprogram för kommuner med fler än 100 000 invånare.

Planområdet bedöms inte vara utsatt för eller ge upphov till bullerstörning som påverkar MKN för omgivningsbuller.

2.4 Miljö

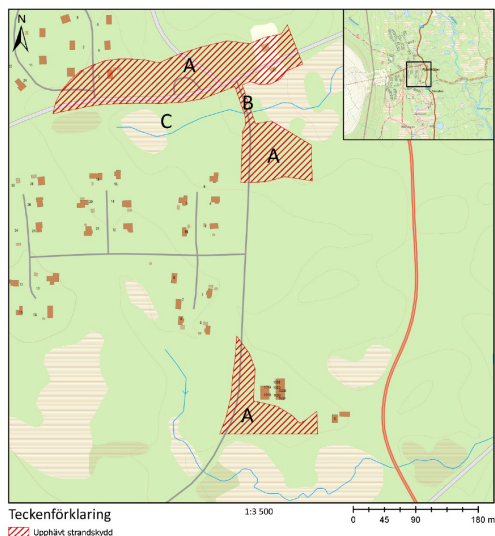
2.4.1 Strandskydd

Strandskyddet är ett generellt skydd som gäller i hela landet och vid alla kuster, sjöar och vattendrag med vissa undantag och regleras under strandskyddsområde i miljöbalkens sjunde kapitel.

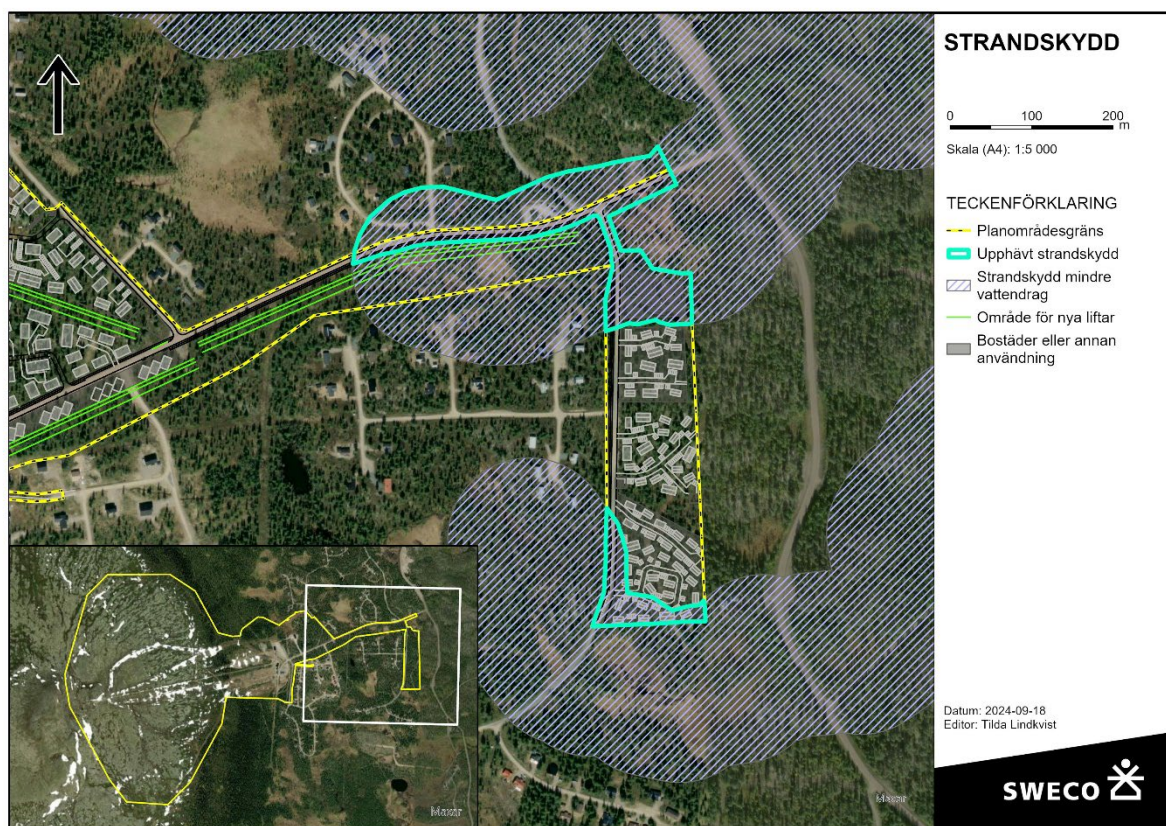
Strandskyddets syften är att långsiktigt säkerställa allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Inom strandskyddat område är det bland annat förbjudet att uppföra byggnader, uppföra anläggningar eller anordningar som avhåller allmänheten och att vidta åtgärder som påtagligt försämrar förutsättningarna för djur- och växtlivet.

I och i anslutning till planområdet finns två vattendrag där 100 meter strandskydd råder. Under arbetet med detaljplanen har upphävande av strandskydd provats för dessa två bäckar i planområdets östra del. Länsstyrelsen har (2024-05-24) fattat beslut att upphäva strandskyddet på delar av fastigheterna Lillfjäten 13:14, Lillfjäten 5:7, Lillfjäten

5:8, Lillfjäten 5:9, Lillfjäten 5:25, Lillfjäten GA:1 och Lillfjäten 5:326 inom rödrandigt område på kartan (bilaga 2 till länsstyrelsens beslut).

Figur 4. Karta över område där strandskydd upphävs (röd skrafferade ytor), ur Länsstyrelsen Dalarnas län beslut om upphävande av strandskydd (2024-05-24).

Figur 5. Karta över strandskydd, samt turkos markering där strandskyddet nyligen har upphävts (Sweco 2024).

Den 1 juli 2025 lättades reglerna kring strandskyddet och strandskyddet gäller inte längre:

- insjöar vars vattenyta vid normalt medelvattenstånd uppgår till 1 hektar eller mindre
- vid sträckor av ett vattendrag vars bredd vid normalt medelvattenstånd är 2 meter eller smalare
- vid insjöar och vattendrag som anlagts efter den 30 juni 1975.

Som underlag för beslut om upphävandet (Länsstyrelsen Dalarnas län 2024-05-24) som redogörs för ovan genomfördes inmätningar av bäckarna. För den norra bäcken beskrivs att *"vattendragets bredd varierar mellan 0,5 m till 1m på de flesta mätpunkterna, men är på vissa ställen nästan inte synlig under markvegetationen och på enstaka ställen breddas den till upp mot 1,5m"*.

I beslut om upphävandet (Länsstyrelsen Dalarnas län 2024-05-24) som redogörs för ovan framgår att länsstyrelsen bedömer inledningsvis att vattendragen i sin helhet är mindre än 2 meter bred. Detta innebär därför att det norra vattendraget inte längre omfattas av strandskydd inom de delar som ingår i detaljplanen.

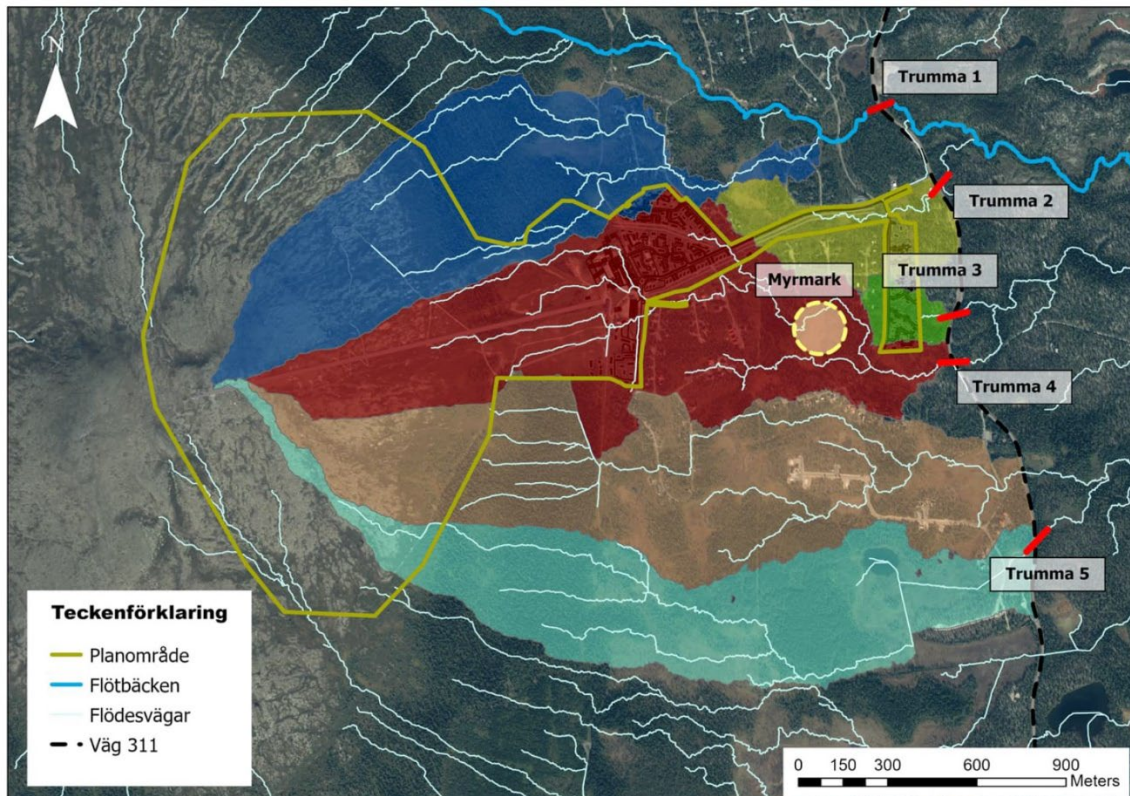
2.4.2 Dagvatten

2.4.2.1 Dag- och skyfallsutredning

En dag- och skyfallsutredning har tagits fram som underlag för planförslaget (Sweco 2024) och grundar sig på planområdets gräns, förutom att fjället (dess pister och liftar), toppstugan samt serviceväg till toppstugan avgränsats bort utifrån att de bedöms ha begränsad påverkan på omgivningarna ur dagvattensynpunkt. Nedan redogörs för en sammanfattning av utredningen.

Nulägesbild

I dag- och skyfallsutredningen beskrivs att planområdet innefattar flera avrinningsområden, vilka har sitt ursprung vid fjällets topp och rinner längs med sluttningen ner mot bebyggelsen. I figur 6 visas avrinningsområden och vilka trummor under Trafikverkets väg som leder vattnet vidare till Flötbäcken och Lill-Fjätan.

Figur 6. Ytliga avrinningsområden som påverkar detaljplaneområdet. Avrinningsområden har getts olika färg utifrån avledning till olika trummor, ur dag- och skyfallsutredning (Sweco 2024). Avrinningsområde till Trumma 1 visas i blått. Avrinningsområde för Trumma 2 visas i gult. Avrinningsområde till Trumma 3 visas i grönt. Avrinningsområde till Trumma 4 visas i brunt samt ljusbrunt. Avrinningsområde för Trumma 5 visas i cyan. Planområdet redovisas med gul linje.

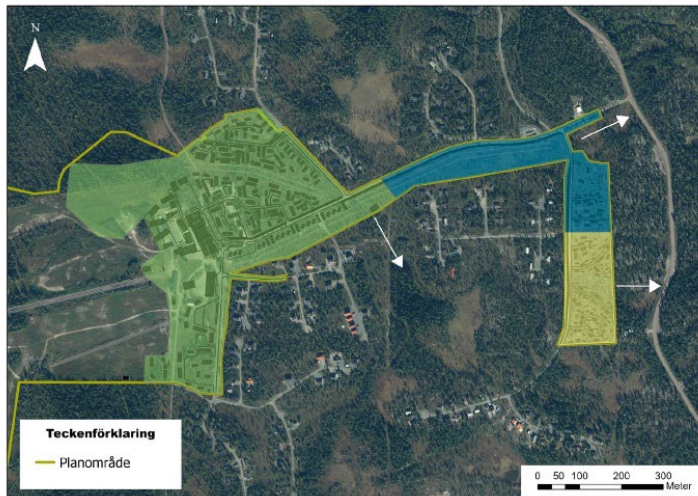
Vattendraget Flötbäcken som passerar norr om detaljplaneområdet är det största vattendraget i området. Flötbäcken förses med vatten från en stor myr uppe på fjället. Ytvatten från fjället och från övriga området rinner i mindre bäckar till Fjätälven som ligger 2–3 km öster om området.

Dagvatten som genereras i utredningsområdet (för dag- och skyfallsutredningen) avrinner österut via diken och myr till vattenförekomsten Lill-Fjätan. Lill-Fjätan rinner vidare och förenas tillsammans med Stor-Fjätan som fortsätter rinna vidare söderut i Fjätan. Lill-Fjätan beskrivs som ytvattenrecipient för planområdet. Området ingår även i avrinningsområdet för grundvattenförekomsterna Venjan-Särna (sedimentär bergförekomst) och sand- och grusförekomst (ej är namngiven). Ingen av vattenförekomsterna har föreskrifter för vattenskyddsområde. (Se beskrivning av gällande miljö kvalitetsnormer under tidigare rubrik *Miljö kvalitetsnormer- Vatten*.)

Det finns idag inget befintligt dagvattenledningsnät inom planområdet, avledning av dagvatten sker via öppna diken. Det finns ett antal diken inom området som går längs befintliga vägar. På vissa ställen finns vägtrummor som binder ihop diken under vägen, men över lag saknas vägtrummor och diken saknar förbindelse. Det finns även ett antal bäckar som rinner genom området. Takvatten från befintliga stugor inom området infiltrerar lokalt inom området.

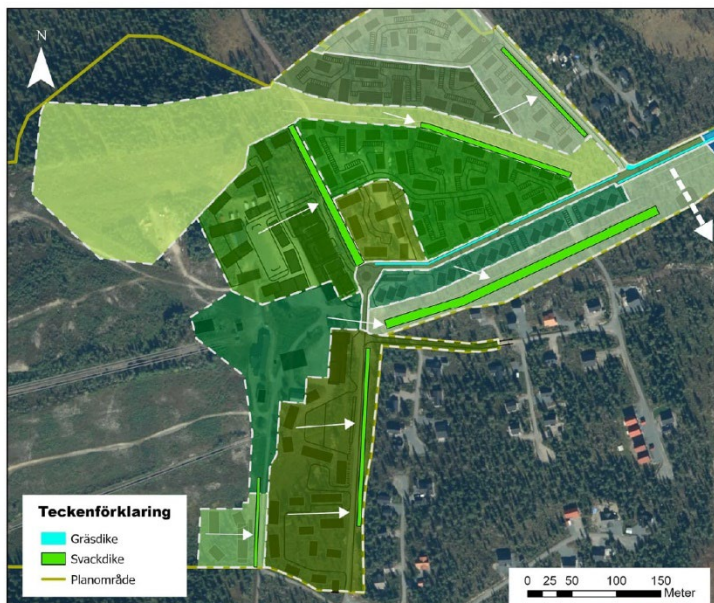
Dagvattenhantering

Planområdet delas in i tre avrinningsområden (se figur 7) som i sin tur delas in i delavrinningsområden.

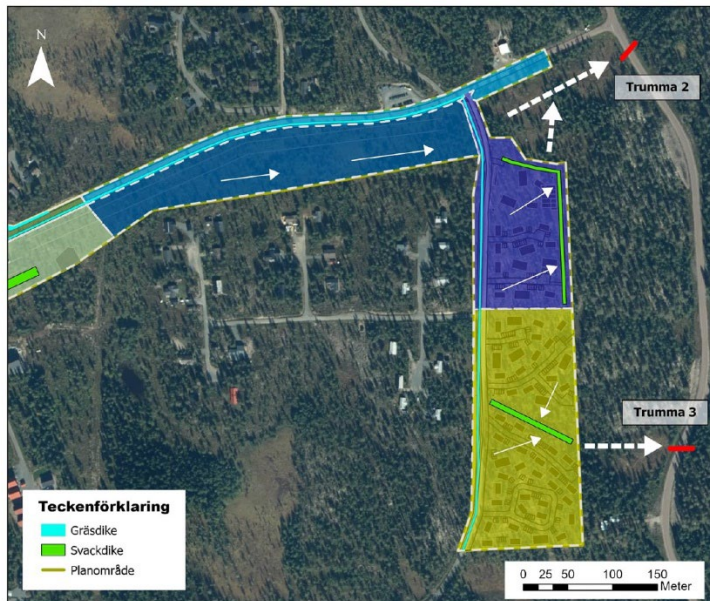

Figur 7. Huvudavrinningsområden utifrån avrinning ut från planområdet, ur dag- och skyfallsutredning (Sweco 2024). OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram.

Dagvattnet bedöms kunna tas omhand lokalt inom planområdet (LOD – Lokalt omhändertagande av dagvatten) då infiltrationen bedöms vara mycket god i stora delar av området. Dagvattnet föreslås i största möjliga mån tas omhand i svackdiken för rening, fördröjning samt för att skapa gynnsamma förhållanden att möjliggöra infiltration. Dagvatten från Fjätervålsvägen och ny GC-väg planeras att tas omhand i mindre diken utmed vägen/vägarna. För att avrinna från de tre avrinningsområdena i lägena för pilarna i figur 7.

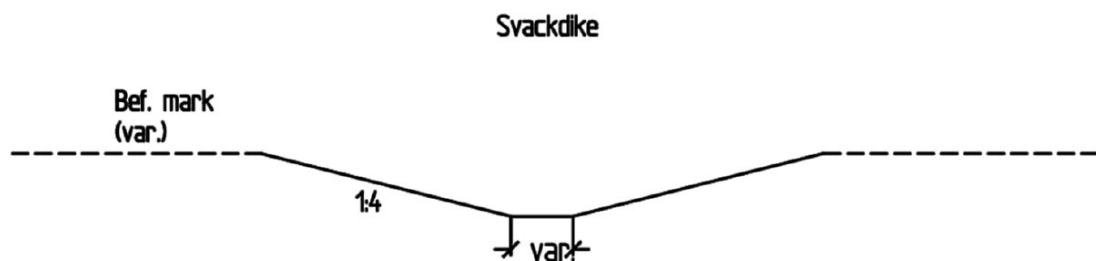

Figur 8. Föreslaget läge för svackdiken (skarpt gröna, avlånga markeringar), gräsdike (cyan) och yttlig avrinningsriktning (pilar), ur dag- och skyfallsutredning (Sweco 2024). OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram.

Figur 9. Föreslaget läge för svackdiken (grönt, gräsdike (cyan) och yttlig avrinningsriktning (pilar), ur dag- och skyfallsutredning (Sweco 2024).

Svackdiken är ett system av diken som har grund utformning, är breda med svagt sluttande sidor som vanligtvis är täckta med tät gräsvegetation. Reningen sker genom sedimentering och fastläggning i diket, samt genom kontinuerlig infiltration av vattnet. För beräkning av framtida föroreningshalter med rening har svackdiken dimensionerats för respektive delområde. Förslag till placering av svackdiken och diken syns i figur 8–9. En principsektion över svackdike redovisas i figur 10. Svackdikena är utformade med släntlutning 1:4. Vattnet ska infiltrera i dikena och enbart en bräddfunktion ska finnas.

Figur 10. Principsektion svackdike, ur dag- och skyfallsutredning (Sweco 2024).

Svackdiken utformas breda med låg längsgående lutning, om marken har hög lutning kan dikena utformas som trappsteg. Dikena fungerar som områden för snöupplag vintertid.

Smältvatten

En fördel med svackdike i kallt klimat är att de kan nyttjas som lokala snölagringsytor. Avledningen av smältvatten fungerar väl trots att snö ligger kvar i dike. Det rekommenderas att svackdike anläggs i närheten av större snöupplag dit smältvatten kan avledas och infiltrera, förutsatt att marken ej är frusen. Svackdiket kommer då

fungera som flödesutjämning, rening av partikelbundna föroreningar och suspenderat material samt skapa möjlighet till infiltration.

Föroreningsberäkning

Inom planområdet är möjlighet för infiltration generellt mycket god. Det gör att markinfiltrationen kommer vara en viktig faktor för rening av dagvattnet, denna process utnyttjar markens naturliga filteregenskaper då vattnet flödar genom moränen. Föroreningsberäkningarna då dagvattnet renas i svackdike, dike samt markinfiltration (makadammagasin) visar på god rening av näringsämnen, metaller samt suspenderat material.

Beräknade årliga föroreningsmängder och halter då rening sker i svackdike samt genom markinfiltration (makadambädd) visar på att samtliga föroreningar reduceras ner till befintliga nivåer eller under, med undantag för fosfor. För parametern fosfor har därmed ett haltbidrag beräknats och jämförts. Resultatet är att recipienten fortfarande kommer ha hög status. Beräkningarna indikerar att förändringen är tillåtlig. Ytterligare rening sker i befintlig myrmark som är belägen i söder utanför planen. Rening i myrar sker på många olika sätt bland annat genom mikrobiologisk nedbrytning, oxidation, fotolys, växtupptag, hydrolys, vattenströmning. Tack vare alla dessa olika reningsprocesser finns goda förutsättningar att vattnet som når recipienten inte påverkar denna på ett negativt sätt.

För att avgöra spridningsförutsättningarna för vattenlösliga föroreningar i infiltrerat dagvatten till grundvattenförekomst i jord har transporttid till vattendrag beräknats. Resultatet utifrån ingående parametrar ger att grundvattnets transporthastighet i morän är ca 50 m/år. Transportsträckan från utsläppspunkt i de centrala delarna av planområdet till Lill-Fjätan är cirka 1000 m avledning i marken och cirka 1 300 meter i vattendrag. Tiden för transport i marken uppgår till cirka 20 år och i vattendraget cirka 0,015 dygn. Tiden i vattendraget kan anses försumbar jämfört med tiden i marken.

Det östra området avleds mot en mindre bäck som leder vidare till Flötbäcken. Den horisontella sträckan är cirka 40 meter och sträckan har en höjdskillnad på cirka 6 meter. Det vill säga att den kortaste underjordiska rinnsträckan som vattnet färdas är 40,4 meter med hasighet på 50 m/år så tar det 0,8 år att ta sig från ytan vid östra området till bäcken.

Slutsatsen är att dagvatten behöver både renas och fördröjas. Den hydrologiska balansen för området behöver behållas för att inte påverka varken naturen, grundvatten, vattendragen eller flöden till befintliga trummor i området. Genom föreslagna dagvattenanläggningar skapas goda förutsättningar för att inte påverka omkringsliggande natur eller vattendrag.

2.5 Natur, kultur och rekreation

2.5.1 Kulturlämning

Dalarnas museum genomförde hösten 2022 en arkeologisk utredning steg 1 för planområdet. En rösning (L2022:8186) påträffades i det nordvästra området. Kartstudier visar att rösningen sannolikt markerar en stig som gått mellan Lillfjäten och Foskvallen.

Figur 11. Övrig kulturhistorisk lämning: Rösning (Arkeologisk utredning, Dalarnas museum, 2022).

Rösningen har bedömts som övrig kulturhistorisk lämning enligt Riksantikvarieämbetets rekommendationer. Det innebär att lämningen inte har samma absoluta skydd som en fornlämning, men omfattas av skogsvårdslagstiftningen 30§ (1979:429). Det gick inte att iakta några spår efter själva stigen inom utredningsområdet då skogsmaskiner hade kört där. Stigen eftersöktes inte heller utanför utredningsområdena.

2.5.2 Städjan-Nipfjällets naturreservat

Planområdets västra del är belägen inom Städjan-Nipfjällets naturreservat. Syftet med Städjan-Nipfjällets naturreservat är:

- att för framtiden bevara de olika naturtypernas ekosystem och naturliga processer i ett betespräglad, storslaget fjällandskap i väsentligen orört och ostört tillstånd
- att bevara och vårda brandpräglade och hävdgynnade delområden
- att, i den mån det inte strider mot bevarandeintresset, ge möjlighet till friluftsliv och vetenskaplig forskning.

I Städjan-Nipfjällets naturreservats skötselplan finns en yta runt Fjätervålen där undantag för föreskrift A3 gäller. Undantaget ger möjlighet att utveckla befintlig vinterturismanläggning efter dispens från länsstyrelsen.

Reservatet har i stort sett samma geografiska avgränsning som Natura 2000-området. Skötselplan och föreskrifter för naturreservatet reviderades och integrerades med bevarandeplanen för Natura 2000-området år 2020.

Den del av planområdet som är beläget inom gränsen för reservat och Natura 2000-område är i reservatsföreskrifterna angivet som en av reservatets aktivitetszoner till skillnad mot andra områden som anges som vildmarkszoner. Skötselåtgärder inom Fjätersvålen är att i samverkan med anläggningen förbättra skyltning och tydliggöra att en fin entré till naturreservatet finns även på denna plats.

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 7 kap. 7 § miljöbalken lämna dispens från meddelade föreskrifter.

2.5.3 Naturvärdesinventering

Sweco har genomfört flera naturvärdesinventeringar inom området som sammanställts i en rapport (Sweco rev.2024). Planeringsunderlaget sammanställdes ursprungligen inför samråd då ett större planområde föreslogs, därefter har ytterligare inventeringar gjorts och kunskap fördjupats varpå rapporten har reviderats inför granskning.

År	Inventering
2019	Naturvärdesinventering
2021	Naturvärdesinventering
2022	Naturvärdesinventering med klassning av Natura 2000-naturtyp
2023	Fågelinventering
2023	Kompletterande fältbesök
2024	Fördjupad artinventering
2024	Komplettering av rapport med nytt underlag från fågelinventering, fältbesök och fördjupad artinventering.

Figur 12. Inventeringar och kompletteringar som har gjorts inom ramen för naturvärdesinventeringen.

2.5.3.1 Områdesbeskrivning

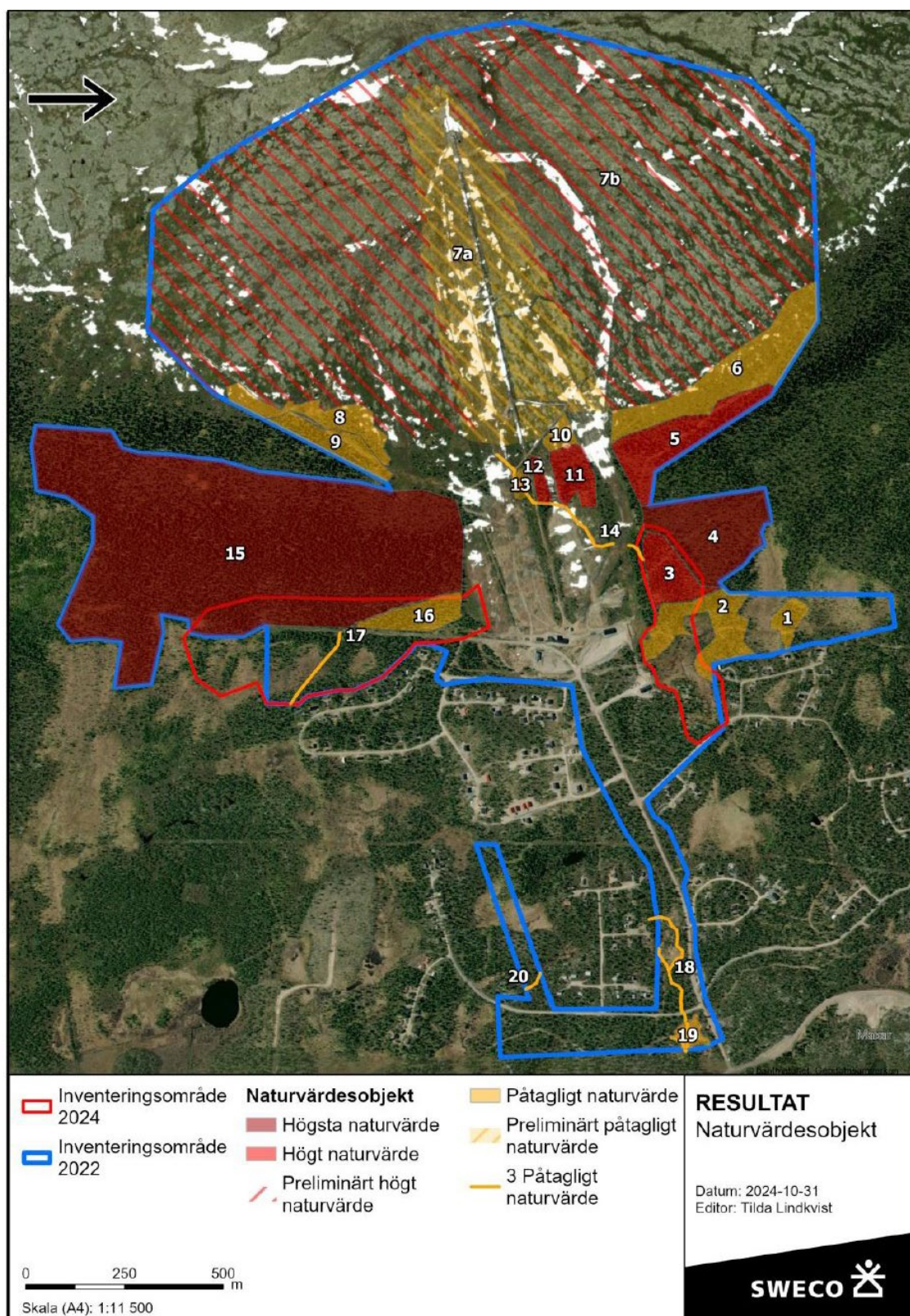
Inventeringsområdet (se figur 13) beskrivs omfatta en del av fjället Fjätersvålen östra sluttning samt småkuperade områden runt befintlig skidanläggning öster om fjället. De dominerande naturtyperna i området är skog och träd samt fjäll. Mellan skogsbestånden finns mindre ytor av naturtypen myr. Längs Fjätersvålsvägen och andra vägar finns bebyggelse främst i form av fritidshus. Uppe vid krönet av fjälltoppen är landskapet kargt och relativt jämnt sluttande. Något längre ner på fjällsluttningen, där lutningen ökar, blir även landskapet mer varierande och mosaikartat, med fler rösen, höjder och sänkor. Här tillkommer de första sporadiska buskarna och mindre träden. Nedanför den öppna fjällheden växer först fjällbjörkskog och längre ner grandominerad skog. Mellan skogsdungarna finns öppna områden med skidbackar.

I södra delen av inventeringsområdet breder en grannaturskog ut sig ända ner till inventeringsområdets sydligaste del. Lutningen avtar något, men området sluttar fortfarande påtagligt. Marken är ställvis fuktig. Träden här liknar de högre upp i backen, med mycket gamla granar täckta av olika lavar. Mycket död ved finns här, ofta täckt av vedsvampar. Bäckar, småvatten och fuktsänkor finns utspridda i hela skogspartiet.

I norra delen av området breder också ett skogsparti som domineras av gran ut sig. Det finns också ett inslag av fuktigare partier med mycket mossor i bottenskiktet. Insprängt i denna myrmark finns ett parti av gransumpskog, beläget runt en bäck.

I objektets centrala till östliga del ligger skidortens centrala anläggningar, med områden av torrare tallskog insprängt mellan vägar och byggnader. Skogen i östra delen av området är i huvudsak en medelålders tallskog som används för skogsbruk. I östra delen av området finns också några mindre myrar. Myrarna är huvudsakligen artfattiga och igenväxande med ung tall, gran samt björk. Vegetationen i fältskiktet domineras av starr, tuvull och gräs. Väster och nordväst om inventeringsområdet fortsätter det öppna fjälllandskapet. I övrigt omges inventeringsområdet av ett skogsdominerat landskap med ett inslag av öppna myrar.

2.5.3.2 Naturvärdesobjekt

Figur 13. Avgränsade naturvärdesobjekt inom och i anslutning till planområdet, ur naturvärdesinventering (Sweco rev. 2024).

Naturvärdesinventeringarna har resulterat i att 21 naturvärdesobjekt har avgränsats inom inventeringsområdet (7a och 7b räknas som två objekt, se figur 13). Den vanligaste naturtypen för naturvärdesobjekten är skog och träd (14 naturvärdesobjekt) följt av vattendrag (4 objekt). Ett naturvärdesobjekt utgörs av naturtypen myr och fjället är uppdelat i två. De naturvärdesobjekt som bedömdes ha högsta naturvärde (naturvärdesklass 1) utgörs av barrnaturskog. Även de fyra naturvärdesobjekt som bedömdes ha högt naturvärde (naturvärdesklass 2) utgörs av gammal barrskog.

En del av inventeringsområdet kring befintlig lift bedömdes inte nå upp till påtagligt naturvärde. Detta beror på att området har exploaterats som skidbacke. Hela området ovanför trädgräns, utpekad som alpin rished inom Natura 2000-området, bedömdes i fält preliminärt endast uppnå påtagligt naturvärde. Objektet har inte genomsökts med samma noggrannhet, och därmed inte avgränsats på samma detaljnivå, som övriga objekt. En kompletterande fjärranalys av vilka delar på fjället som är påverkade av befintlig skidanläggning gjordes i efterhand. Detta tillsammans med resultat av fågelinventering och invägning av att objektet tillhör utpekad alpin rished och är viktig i ett större sammanhang, samt i övrigt inte har påverkats mycket av mänsklig aktivitet, resulterade i att objektet delades upp i ett objekt med preliminärt påtagligt naturvärde och ett med preliminärt högt naturvärde. I området kring befintlig lift finns bitvis ytor med lägre naturvärde än påtagligt, men dessa har inte avgränsats i detalj.

Skogen i östra delen av inventeringsområdet, i närheten av vägar och bebyggelse, är så påverkad av skogsbruk att den bedömts ha lågt naturvärde. De skogsdungar som har en variation i ålder och trädslag håller visst naturvärde. De delar av inventeringsområdet som har tagits i anspråk för skidanläggningen (förutom delar av den öppna fjällheden) bedöms inte nå upp till påtagligt naturvärde. I dessa områden har träd avverkats och marken bär spår av erosion. I skidbackarna finns några träddungar med yngre träd som bedöms hålla visst naturvärde.

De flesta myrar i inventeringsområdet bedöms ha visst naturvärde. Myrarna är små, artfattiga och igenväxande med unga träd. Myrarna har dessutom utsatts för negativ påverkan från korsande skoterleder.

I inventeringsområdet noterades totalt 13 värdeelement; naturvärdesträd (10 stycken), småvatten (2 stycken) och en förekomst av grov död ved. Förutom de noterade värdeelementen förekommer ett stort antal värdefulla träd och förekomster av död ved i många naturvärdesobjekt.

2.5.3.3 Naturvårdsarter

Vid naturvärdesinventeringen påträffades totalt 10 rödlistade arter: garnlav (NT), granticka (NT), gränsticka (NT), lugnlav (NT), rosenticka (NT), skrovellav (NT), tretåig hackspett (NT), ullticka (NT), vedskivlav (NT) och violmussling (NT).

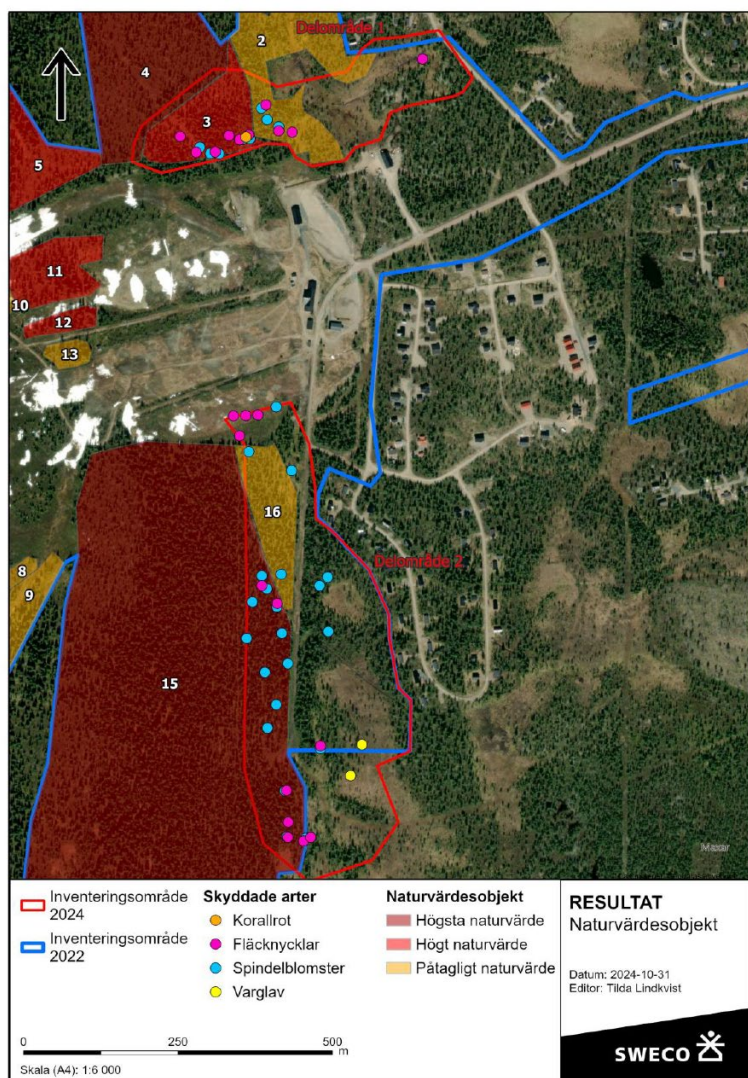
Följande fågelarter observerades under inventeringen: blåhake, bergfink, bofink, gök, koltrast, kungsfågel, lövsångare, ringduva, skata, talgoxe, tjäder och tretåig hackspett (NT) (spår av). Enligt tidigare uppgifter har även buskskvätta (NT), pärluggla och talltita (NT) observerats i inventeringsområdet.

Vid inventeringen observerades två orkidéarter: fläcknycklar (6 fynd) och spindelblomster (10 fynd). Fläcknycklar är en typisk art för naturtypen öppna mossar och kärr och spindelblomster är även en signalart.

Vanlig groda observerades intill två småvatten i södra delen av inventeringsområdet. Även revlumner och fjällumner observerades.

Utöver ovan beskrivs även signalarter (indikerar olika typer av skyddsvärda naturmiljöer) och typiska arter (visar på gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-naturtyp).

En riktad artinventering med fokus på groddjur och orkidéer genomfördes 2024 och noteringar redovisas i kartan nedan. De sammantagna resultaten från 2022 och 2024 visade på fynd av vanlig groda, spindelblomster, fläcknycklar, korallrot och varglav som beskrivs mer under kommande rubrik "Fördjupade bedömningar av artskyddade arter".

Figur 14. Artförekomster som noterades under den fördjupade artinventeringen (Sweco 2024).

2.5.3.4 Natura 2000- naturtyper

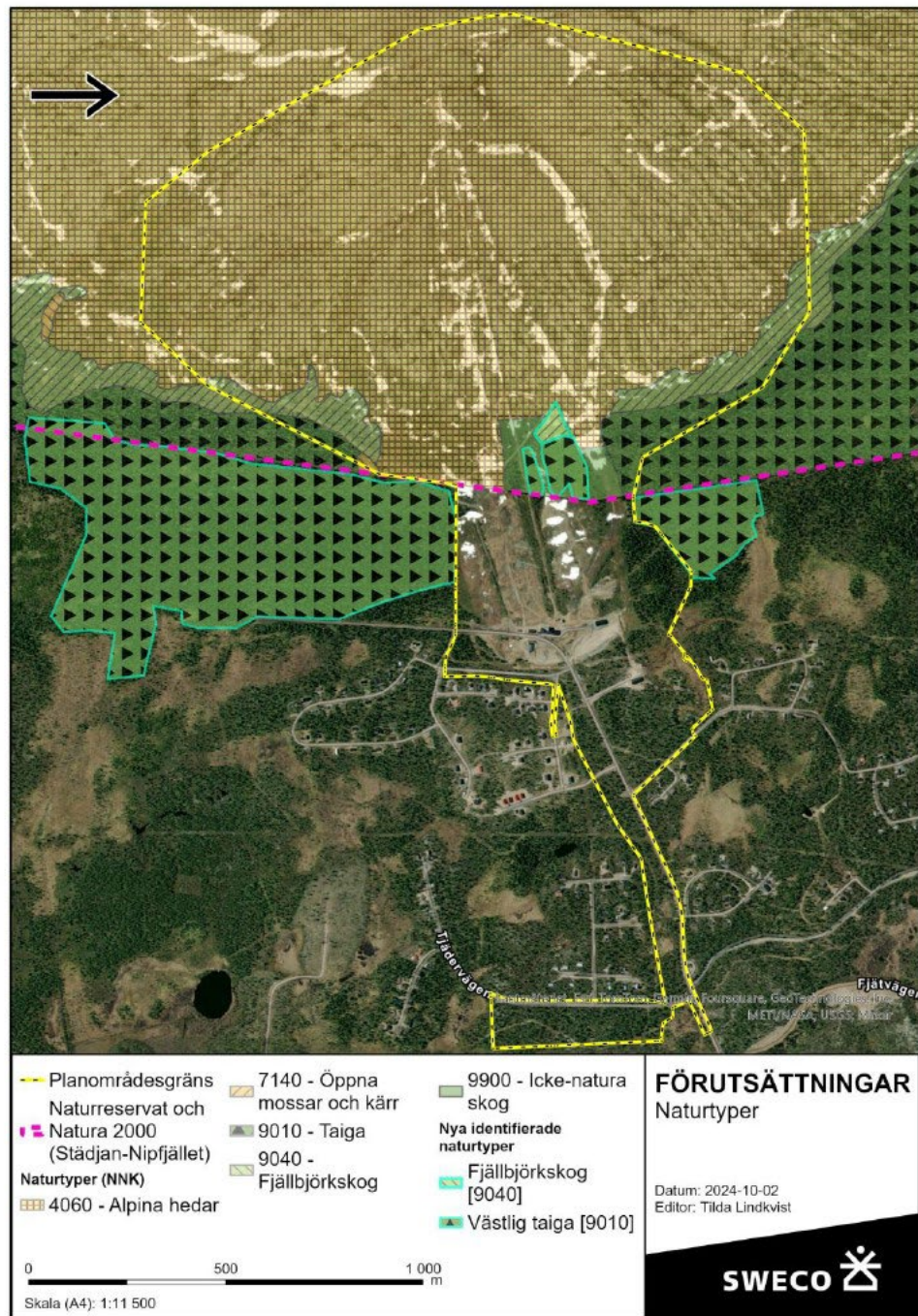
Fyra Natura 2000-naturtyper förekommer inom inventeringsområdet. Två av dessa naturtyper, västlig taiga 9010 och fjällbjörkskog 9040, bedöms utöver de redan utpekade naturtyperna inom Natura 2000-området, ha fullgod status i naturvärdesobjekten 4, 10, 11, 12 och 15 (se figur 13 och 15). Naturvärdesobjekt 11 och 12 är klassade som ej Natura 2000-naturtyp i bevarandeplanen för Natura 2000-området, men bedöms uppnå fullgod status för västlig taiga. Även naturvärdesobjekt 10 är klassad som ej Natura 2000- naturtyp, men bedöms uppnå fullgod status för fjällbjörkskog.

Alpin rished (4060) förekommer ovan trädgränsen, men denna naturtyp har varierande habitatkvalitet och bedöms inte uppnå fullgod status i alla delar av naturvärdesobjektet (7) baserat på Naturvårdsverkets definition av naturtypen. Den alpina risheden uppnår högst kvalitet norr om befintlig skidlift i de delar där den inte påverkats av markarbeten t.ex. pistning eller markberedning. Söder om liften finns höga värden för fåglar typiska för naturtypen. I delar av övrigt skidområde är fjällheden präglad av skidanläggningen i Fjätervålen och dess verksamhet.

Den barrskog som inte har klassats som naturtyp i inventeringsområdet är påverkad av antingen skogsbruk eller plockhuggning i så stor utsträckning att den inte bedöms uppfylla naturlighetskriterier för Natura 2000.

Sumpskogar i norra delen av inventeringsområdet har utsatts för negativ påverkan genom dikning i närheten. Även plockhuggning har förekommit. Sumpskogarna bedöms därför inte uppfylla naturlighetskriterierna.

De myrar som finns i inventeringsområdet bedöms inte uppfylla naturlighetskriterierna. Hydrologin på flera myrar har påverkats av intilliggande skogsvägar eller dikning i närheten. De träd som växer på myrarna är huvudsakligen av igenväxningskaraktär. Skoter- och skidspår korsar de flesta myrarna.

Figur 15. Förekomst av Natura 2000- naturtyper inom inventeringsområdet (Sweco 2024). OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram.

2.5.3.5 Slutsats och rekommendationer

Sammanfattningsvis bör exploatering i så stor utsträckning som möjligt utföras utanför de avgränsande naturvärdesobjekten för att inte minska områdets betydelse för biologisk mångfald. De områden som bör betraktas som särskilt skyddsvärda är de naturvärdesobjekt som bedömdes ha högt eller högsta naturvärde.

De värdefullaste naturmiljöerna finns i granskogarna på fjällsluttningen (NVO 3-5, 11-13 och NVO 15).

Längs vattendrag bör en remsa av träd lämnas kvar i områden där det finns träd runt vattendragen. Träden bidrar till att skapa en skyddad miljö runt vattendragen och förbättrar djurens möjligheter att röra sig längs vattendragen.

Utanför naturvärdesobjekt borde de identifierade värdeelementen samt uppvuxna rönnar och sälgar lämnas orörda där det är möjligt.

2.5.4 Fågelinventering

Under 2023 genomfördes en riktad fågelinventering inom Fjätersvålen (Sweco) i syfte att kartlägga förekomst och revir av häckande fågelarter inom inventeringsområdet. Ett särskilt fokus i inventeringen har varit fågelarter som är utpekade i bevarandeplanen för Natura 2000-området Långfjället-Städjan-Nipfjället.

Totalt observerades 46 fågelarter under inventeringen, varav 17 prioriterade fågelarter samt 29 övriga arter.

Av de 17 prioriterade arterna är sex arter förtecknade i EU:s fågeldirektivs bilaga 1, tio arter upptagna på nationella rödlistan (9 x NT, 1 x EN) samt tre arter listade i kategorin kraftigt minskande fågelpopulationer. Bland utpekade fågelarter, som samtidigt utgör prioriterade fågelarter, enligt Natura 2000-området noterades följande fyra arter: ljungpipare, tjäder, spillkråka och tretåig hackspett.

Totalt bedömdes 16 prioriterade fågelarter vara revirhävdande med sammanlagt 45 revir i inventeringsområdet. Totalt bedömdes fyra utpekade fågelarter enligt Natura 2000-området vara revirhävdande med sammanlagt nio revir i inventeringsområdet. Ljungpipare förekom tämligen allmänt på kalvfjället med uppskattningsvis 6-8 revir, medan tjäder stöttes i enstaka exemplar i skogslandskapet nedanför med endast ett bedömt revir. Tretåig hackspett bedömdes förekomma med två revir och spillkråka med ett revir i de äldre grandominerade skogarna nedom fjället. Säkra häckningar kunde inte konstateras hos någon utpekad art. Trolig häckning (varnande, upprörda beteenden) noterades hos ljungpipare medan möjlig häckning (spel/sång, observation i lämplig häckningsbiotop) noterades hos spillkråka, tjäder och tretåig hackspett.

2.5.5 Fördjupade bedömningar av artskyddade arter

Efter att planen varit på samråd har det tagits fram fördjupade bedömningar av påverkan på arter som är skyddade enligt Artskyddsförordningen (PM Artskydd för fåglar respektive PM Artskydd för groddjur, orkidéer och lavar, båda upprättade av Sweco 2024) som stöd för miljöbedömning i specifik MKB för tillståndsansökan enligt kap 7:28. Detta underlag har även utgjort stöd för den strategiska miljöbedömningen och planförslaget.

2.5.5.1 Fåglar

Inom projektområdet förekommer flera fågelarter vilka är skyddade enligt artskyddsförordningen. En PM har tagits fram (Artskydd: Fåglar Fjätersvålen, Sweco 2024) som syftar till att bedöma konsekvenser av relevanta fågelarter som finns inom planområdet från den planerade verksamheten, vilka relevanta fågelarter som riskerar att utsättas för otillåten störning av verksamheten, samt om ett genomförande av detaljplanen och de åtgärder och verksamhet som planeras i projektområdet:

1. är förenlig med ASF för relevanta fågelarter eller om förbud utlöses.
2. om tillräcklig hänsyn genomförs som kan förhindra eventuellt förbud.
3. om förutsättningar finns att få dispens mot eventuellt förbud enligt ASF.

Utifrån avgränsningsmetod gjordes bedömning av risk för störning/skada artvis för 40 relevanta fågelarter, vilket resulterade i en lista på elva arter som riskerar att störas av en exploatering i Fjätersvålen. För återstående 29 av de 40 relevanta arterna bedömdes ingen risk för störning uppstå på populationsnivå (varken lokalt, regionalt eller nationellt) eller på kontinuerlig ekologisk funktion av en exploatering i Fjätersvålen.

Störst risk för störning/skada bedöms föreligga för kalvfjällsarter som häckar på eller i närmiljön till fjället. Skälet är att fjällmiljöer både är en hotad miljötyp genom ökat exploateringstryck och på grund av pågående klimatförändring som förskjuter trädgränsen högre upp. Flertalet högfjällsarter har dessutom begränsade fågelpopulationer och blir därmed mer känsliga för störning. Fyra arter har otillräcklig bevarandestatus på lokal/regional nivå och bedöms därför som särskilt känsliga för störning: blåhake, fjällpipare, fjällripa och ringtrast. En av dessa (fjällpipare) är utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet Långfjället- Städdjan-Nipfjället).

Efter genomgång av de elva arterna (inklusive de fyra mest sårbara arterna) gällande tillfredsställande populationsnivå och kontinuerlig ekologisk funktion är den samlade bedömningen i PM att: exploateringen inte kommer att medföra någon störning eller skada som på ett betydande sätt försvårar bibehållandet eller återupprättandet av populationen på en tillfredsställande nivå för någon av de elva mest känsliga arterna.

Detta förutsätter att rekommenderad hänsyn tas som innebär att fortsatt exploatering samlokaliseras till redan exploaterade och ianspråktagna områden och turism (vandring och cykling) under barmarkssäsong kanaliseras till utpekade stråk (serviceväg samt ny vandringsled). Därtill bör negativ påverkan på den södra delen av fjällplatån med högst skyddsvärde undvikas. Slutligen bör områdets unika hydrologiska förhållanden, där rikligt med rörligt markvatten förekommer, och naturlig flödesregim lämnas intakt och skyddas långsiktigt från negativ påverkan.

Projektet bedöms sammantaget inte aktualisera förbudet i (4 § punkt 1,2 och 4) Artskyddsförordningen för någon av de 40 relevanta arterna. Planerad exploatering i projektområdet bedöms vara tillåtlig enligt artskyddsförordningen och dispens krävs därmed inte för någon av de 40 relevanta arterna.

2.5.5.2 Groddjur och orkidéer

Inom planområdet förekommer flera fynd av vanlig groda, spindelblomster, fläcknycklar och korallrot, vilka är skyddade enligt artskyddsförordningen. En PM har tagits fram (Artskydd: Groddjur, orkidéer och lavar Fjätersvålen, Sweco 2024) för att bedöma hur dessa arter (samt varglav som dock har påträffats utanför planområdet, nära det planerade vattenuttaget och därmed inte beskrivs i detaljplanen) påverkas av den planerade exploateringen i Fjätersvålen, samt ge svar på om ett genomförande av detaljplanen och de åtgärder och verksamhet som planeras:

1. är förenlig med ASF eller om förbud riskerar att utlösas.
2. om tillräckliga försiktighetsmått och skyddsåtgärder genomförs som kan förhindra eventuella förbud.
3. om förutsättningar finns att få dispens mot eventuellt förbud enligt ASF.

De flesta orkidéfynd som gjorts i området gjordes inom naturvärdesobjekten, men enstaka förekomster fanns även på övrig mark. Orkidéerna förekom på platser med rörligt markvatten och på kanten av myrar. Eftersom stora delar av inventeringsområdet är sluttande och marken är fuktig finns det många lämpliga livsmiljöer för orkidéer. Flera småvatten och fuktsänkor som bedömdes vara lämpliga för groddjurslek identifierades också i området.

Avseende orkidéer så har alla tre arterna: spindelblomster, fläcknycklar och korallrot gynnsam bevarandestatus på alla tre nivåer (lokal, regional eller nationell nivå) i nuläget. De planerade åtgärderna bedöms i PM inte påverka möjligheten att upprätthålla gynnsam bevarandestatus på någon nivå för någon av de tre arterna. Det finns risk för skada på enskilda exemplar och bestånd samt enskilda växtplatser av orkidéer inom delar av detaljplanen. Risken för störning/skada är främst kopplad till de hydrologiska förändringar som riskerar att uppstå i och med detaljplanens genomförande. Bedömningen är att förbud enligt Artskyddsförordningen inte utlöses för någon av de tre orkidéarterna. Trots att enskilda exemplar riskerar att skadas på sina växtplatser finns inga indikationer på att lokal population kommer att påverkas för någon av de tre orkidéarterna.

Vanlig groda hittades på två ställen i Fjätersvålen vid inventering 2022, dels i skidbacken söder om liften (inom planområdet), dels längs diket på vägen mot grundvattenuttaget (utanför planområdet). Slutsatsen i PM är att de planerade åtgärderna inom området bedöms inte påverka möjligheten att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för vanlig groda varken på lokal-, regional- eller nationell nivå. Bedömningen är att förbud enligt Artskyddsförordningen inte utlöses.

I övrigt förekommer även rev- och fjälllummur inom planområdet. Ingen av dessa arter är rödlistad och båda arterna har gynnsam bevarandestatus på nationell nivå. Revlummur är vanligt förekommande i skogsmiljöer i hela landet och fjälllummur är vanligt förekommande i fjällmiljöer. Den sammantagna bedömningen för lummerväxter är att verksamheten inte bedöms påverka vare sig populationsnivåer eller bevarandestatus för någon av de två lummerarterna. Inga åtgärder planeras i närheten

av fyndplatserna och tillräcklig mängd lämpliga livsmiljöer finns kvar både inom och utanför planområdet.

Förslag på skyddsåtgärder och försiktighetsmått lyfts för både groddjur och orkidéer.

2.5.6 Övriga intressen för naturvården

Skogsstyrelsen har pekat ut områden med naturvärden i och i direkt anslutning till planområdet. Naturvärdesobjekt 3 ingår i ett av Skogsstyrelsen utpekat område med naturvärde- barrnatskog. Naturvärdesobjekt 4 och 15 är klassade som nyckelbiotoper av Skogsstyrelsen.

2.5.7 Friluftsliv och rekreation

Inom skidanläggningen finns 18 nedfarter för utförsåkning. I området finns idag även en spårstruktur för längdskidåkning, samt leder för skoter, cykel och vandring.

Figur 16. Områdeskarta spårkarta.

Sommartid är Fjätervålen en utgångspunkt för vandring och rekreation. Under sommaren 2024 har nya vandringsleder tillkommit och några äldre kompletterats som leder in i naturreservatet Städdjan – Nipfjället, samt har skyltning av befintlig led uppdaterats. Även två cykelleder runt stugbyn har tillkommit under 2024.

Fjätervålen är även närbelägen andra besöksmål för friluftsliv och rekreation såsom Vedungsfjällen, som har ett stort ledssystem som sträcker sig till Lofsdalen, och Harundsjön, som är ett populärt utflyktsmål med bad och fiskemöjligheter. Det pågår även ett arbete inom Länsstyrelsen i Dalarnas län att utveckla vandringsleder i fjällnära

skog. Syftet är att utreda möjligheter till längre sammanhängande leder med etapper som kan realiseras stegvis.

Fjätersvålen anläggning bedöms i nuläget ha ett mycket högt värde för rekreation och friluftsliv vintertid då nedfarterna håller hög standard. Flera nedfarter är homologiserade för slalom, storslalom och även super G för damer enligt International Ski and Snowboard Federation.

2.5.8 Rennäring

Renskötseln är en samisk näring och rätten till renskötsel bygger på urminnes hävd. Enligt rennäringslagen kan den rätten bara utövas av en same som är medlem i en sameby. En sameby är en ekonomisk och administrativ sammanslutning med egen styrelse som för medlemmarnas (renägarnas) gemensamma bästa ska leda renskötseln på ett visst geografiskt område (hämtat från Samtingets hemsida). Enligt rennäringslagen har samebyarna en kollektiv rätt att för det gemensamma behovet använda betesområde för renbete. Inom varje sameby ska det finnas grundläggande förutsättningar för att bedriva renskötsel. Det innebär att det skall finnas en säker tillgång till året-runt marker, renbetesfjäll och vinterbetesmarker som har en avgörande betydelse för att bedriva rennärigen.

Fjätersvålen berör Idre Nya sameby (INS) samt omfattar planområdet en mindre del av utpekade riksintresseområde för rennäring enligt 3 kap. 5§ miljöbalken. Med anledning av det gjordes inför samråd en rennäringsanalys som har uppdaterats inför tillståndsansökan och planens granskning (Svefa 2022 uppdaterad 2026). I analysen beskrivs sammanfattningsvis att Fjätersvålen ligger inom område för rennäring, inom Idre Nya samebys (INS) vinterbetesmarker. Av underlag från samtinget framgår att området inte berör det som enligt Samtinget benämns som renens viktiga områden inom beteslandet, som består av kalvningsland, huvudkalvningsland, brunstland och trivsalland. Dock behöver även områden utanför riksintresseområden skyddas för att renskötsel ska kunna utövas, både som ett intresse och en rättighet. Renskötseln är för samebyn en arealkrävande näring där samtliga renar strövar naturligt mellan olika betesmarker under olika tider på året. Mellan åren kan betesmarkerna även variera till följd av förändringar av exempelvis väderlek och betestillgång.

Det som i dagsläget redan berörs av skidanläggningen och ligger inom planområdet är ett uppsamlingsområde, men planen ligger utanför område för flyttled och svår passage. (Uppsamlingsområden utgör områden dit renarna beger sig vid viss vindriktning och väderlek och där de sedan har en benägenhet att stanna upp.) Enligt samebyn nyttjas markerna inom Fjätersvålen mest under våren och vårvintern men även hösten. Samebyn uppger att markerna inom Fjätersvålen endast nyttjas en liten del sommartid.

En gemensam avsiktsförklaring har tagits fram mellan Fjätersvålen AB och INS. (Fjätersvålen AB och INS, 2023) Avsiktsförklaringen ska stärka samarbetet och säkrar fortsatt utveckling för Fjätersvålen i samsyn med INS. Samarbetet möjliggör för Fjätersvålen att utvecklas som destination i samförstånd och vid sidan av INS renskötsel i området. Intentionen är att skapa ett långsiktigt samarbete som gynnar båda parter samt ökar förståelsen för varandras behov och verksamheter.

2.6 Landskapsbild

Figur 17. Fjätervålens östra sida. Här anas anläggningen och bebyggelsen i dalen.

Landskapsbilden utgörs av karaktäristiskt Nordligt fjälllandskap med vidsträckta vyer över böljande bergsformationer med toppar och dalar med fjällhed. Fjätervålen har två toppar varav den lägre ligger i planområdet. Till denna når den befintliga släpliften och backsystemet på bergets östra sida. Nedanför trädgränsen är marken skogsbevuxen med delvis tät skog, och delvis med öppnare myrmark.

Marken i dalen är måttligt kuperad och sluttar generellt österut. Bebyggelseområdet i dalen består av småhus som ligger gruppvis utefter små grusade angöringsvägar. Bebyggelsen har växt fram i perioder och har ett varierat uttryck, men med sadeltak och träfasad som gemensamma karaktärsdrag. Ett värdshus och pistmaskingarage utgör större byggnader i området.

Fjätervålens skidanläggning har ett väl utbyggt back -och längdspårsystem med olika distanser som bidrar till att det går att röra sig genom och runt anläggningen. Under sommartid används spår även av gående. Vissa av skidspåren är belysta.

2.6.1 Landskapsbildsanalys

En landskapsbildsanalys har tagits fram (SBK Värmland AB, 2024) för att skapa en övergripande bild av fysiska och visuella element som finns i området samt vilken påverkan planerad utbyggnad kan ha på dessa. Se kapitlet *3.Planförslag* för beskrivning av planerad exploatering.

Fjätervålen upplevs främst från två större landskapsrum som är Städjan-Nipfjället-Fjätervålen och Fjätervålen-Vedungsfjällen, samt ett mindre landskapsrum omkring den högsta och lägsta toppen på Fjätervålen.

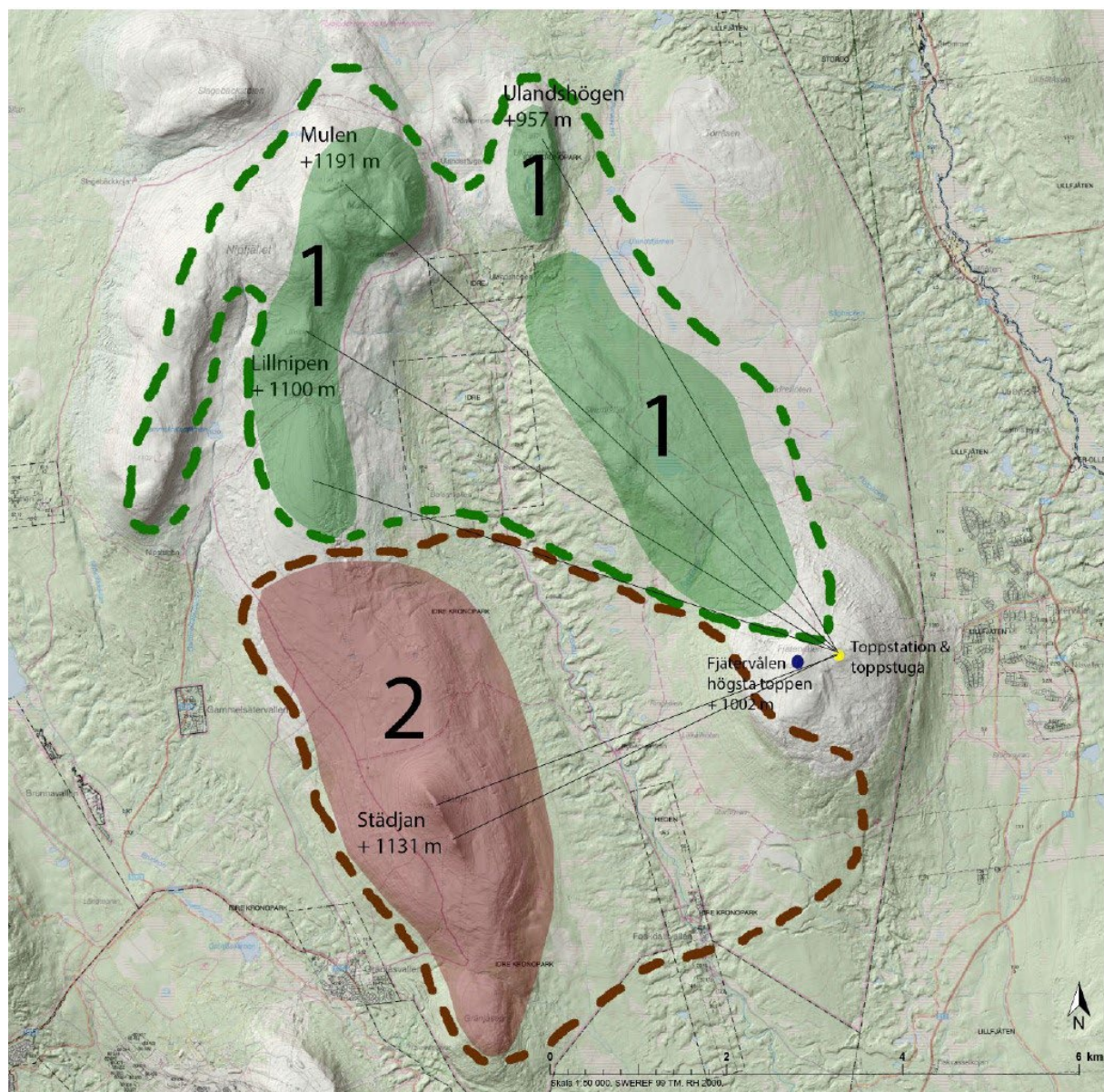
Fjätervålens planerade toppstuga kommer inte att vara synlig från landskapsrummet Städjan – Nipfjället – Fjätervålen, däremot kommer toppstationen (på planerad ny lift) att synas något, främst i den norra delen av detta landskapsrum. Där de större vandringslederna går i den västra delen av landskapsrummet, och från Nipfjällets och Mulens toppar blir toppstationen till viss del synlig. Dock är avstånden och, landskapsrummet väldigt stort, och toppstationen framträder i landskapet mest som en diffus och liten form. Ifrån alla vyerna från topparna nordväst om Fjätervålen kommer också bakomvarande horisont att ge visuellt stöd för toppstationen, vilket gör dess inslag i landskapsbilden mindre framträdande.

Viktiga åtgärder för att minska den visuella påverkan av toppstationen från landskapsrummet Städjan – Nipfjället – Fjätervålen är en neutral, ljusare kulör på toppstationen i kombination med icke-reflekterande material.

Inom Fjätervålens toppområde kommer både toppstationen och toppstugan att vara synliga från olika vyer inom toppområdet (se figur 18–20). Konstruktionernas horisontella formspråk enligt föreslagen gestaltning, samt placeringen och höjdsättningen av dessa gör dock att de från de högre belägna delarna omkring högsta och lägsta toppen framträder under bakomvarande horisontlinje och därmed blir mindre framträdande i landskapet inom toppområdet. Från de lägre delarna inom toppområdet kommer både toppstugan och toppstationen att kunna avläsas med himlen som bakgrund. Sett till det stora landskapsrummet bedöms påverkan bli mycket liten till obefintlig.

Viktiga åtgärder för att minska den visuella påverkan av toppstationen från Fjätervålens toppområde är en neutral, ljus kulör på toppstationen i kombination med icke-reflekterande material. Avseende toppstugan gör dess gestaltning, grundläggning och formspråk att den smälter väl in i landskapet både vintertid och sommartid.

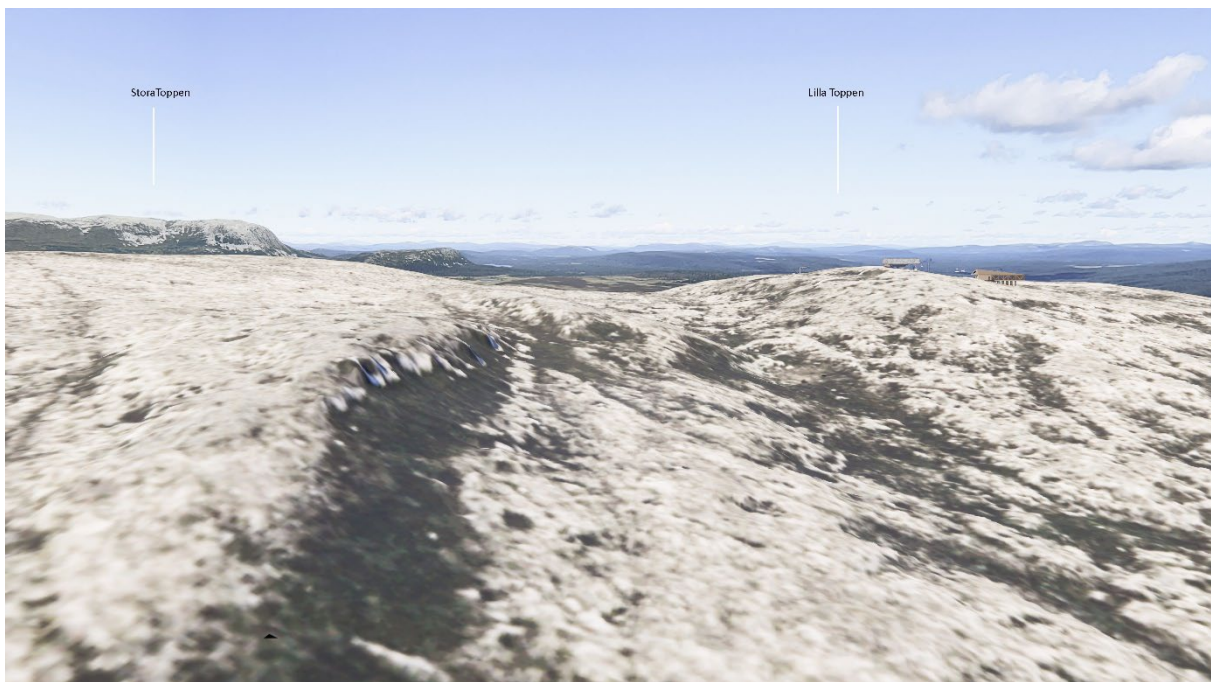
Toppstationen och toppstugan kommer att vara synliga från delar av landskapsrummet Fjätervålen – Vedungsfjällen, men deras synlighet kompenseras av skalan och avstånden från vilka de kommer att framträda, samt att området på Fjätervålens östsluttning redan idag är påverkat av alpina anläggningar och bebyggelse, vilket gör att inga nya, påtagliga element i landskapsrummet tillförs som i någon större omfattning påverkar upplevelsen av landskapet från Vedungsfjällen.

Figur 18. Toppstationens synbarhet i landskapet, SBK Värmland AB 2024.

Figur 19. Fotomontage, vy mot öster och toppstationen från högsta toppen på Fjätervålen. Fotomontage Murman arkitekter 2024, bildkälla Fjätervålen AB.

Figur 20. Vy mot högsta och lägsta toppen, toppstuga och toppstation syns intill lägsta toppen. Fotomontage av Murman arkitekter 2024 efter bearbetad modell av AIX Arkitekter.

2.7 Bebyggelse

Figur 21. Befintlig bostadsbebyggelse i Fjätervålen.

Bebyggelsen i Fjätervålen omfattas i huvudsak av skidanläggningen samt fritidshus inom planlagda områden. Tomterna är förhållandevis stora för fritidsändamål och ligger grupperade längs lokalgator. Gemensamma karaktärsdrag för många av husen är träpanel och sadeltak. Färgsättning kan variera mer inom området. Ovan redovisas några exempel på befintlig bostadsbebyggelse.

Figur 22. T.v. Skiduthyrning och husvagnsuppställning. T.h. Pistmaskinsgarage

2.8 Offentlig och kommersiell service

Fjätervålsens skidanläggning har i nuläget en restaurang, en mindre livsmedelsbutik och en skidshop. Idre fjäll ligger ca 20 km från planområdet som har fler servicefunktioner såsom affärer, restauranger och en ICA-butik. Idre by ligger ca 30 km från planområdet och har mer utbyggd service med exempelvis vårdcentral, polisstation, skola, äldreboende, kommunkontor etc.

2.9 Gator och trafik

Figur 23. Fjätervålsvägen mot väster.

2.9.1 Biltrafik

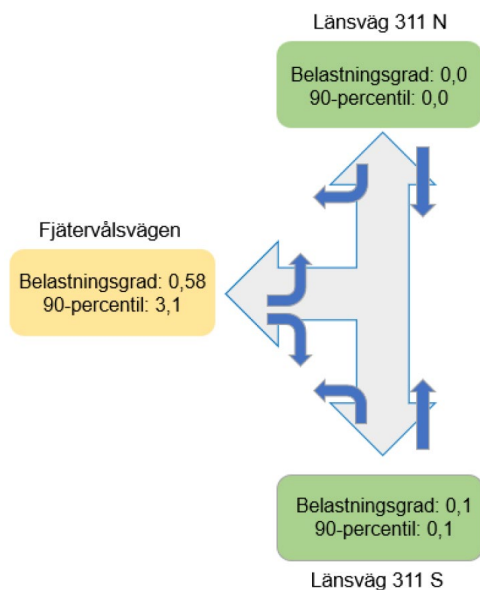
Området nås via länsväg 311. Genom planområdet löper idag Fjätervålsvägen som är områdets huvudväg. Från denna ansluter angoringsgator med vändzoner till nuvarande fritidshusbebyggelse. Endast Fjätervålsvägen är asfalterad, övriga vägar är gruslagda.

2.9.1.1 Trafikutredning

En trafikutredning har genomförts (Sweco, 2024), där en trafikalstringsberäkning har gjorts för att undersöka hur mycket trafik som kan förväntas alstras i och med den planerade exploateringen samt har en kapacitetsberäkning gjorts av Fjätervålsvägens anslutningspunkt till länsväg 311. Den planerade exploateringen som beräknades var 1600 boenden, vilket är vad som föreslogs i samrådsförslaget som även inkluderade norra och södra myren, vilka inte längre ingår i planområdet. Trafikalstringsberäkningen har därmed tagit höjd för mer trafik än vad som bedöms generas av granskningsförslaget.

I Fjätervålen varierar trafikintensiteten över året, med toppar under jul-, sport-, påsk- och sommarlov. Under högsäsongens maxtimmar beräknas den alstrade tillkommande trafiken trafikflödet till totalt cirka 660 fordon varav 30 är tunga fordon. Givet att Fjätervålen trafik fördelar sig över året på samma sätt som trafiken på länsväg 311 innebär detta i sin tur att den tillkommande årsmedeldygnstrafiken (ÅDT) är 1 250 fordon på Fjätervålsvägen. Nittio procent av all trafik som åker till och från Fjätervålen kommer söderifrån på länsväg 311. ÅDT på länsväg 311 förväntas öka från 500 till 1600, söder om Fjätervålsvägen.

Kapacitetsanalys har genomförts och med dagens utformning på vägnät och de beräknade trafikflöden för 2040 maxtimme ges följande resultat:

Figur 24. Belastningsgrad samt 90-percentil för maxtimmen under högsäsong 2040, ur trafikutredning, Sweco 2024.

Den högsta belastningsgraden beräknas till 0,58 vilket är inom ramen för god standard. 90-percentil som redovisar den längsta kön under 10% av rusningstimmen uppgår mot 3,1 fordon vilket bedöms vara acceptabelt.

Känslighetsanalysen redovisar att även vid 30 % extra trafik skulle det vara acceptabel belastningsgrad. Det är främst Fjätervålsvägen som belastas med köbildning.

Vid ytterligare ökade trafikmängder till och från Fjätervålen föreslår Sweco att bredda Fjätervålsvägen till två körfält för att öppna upp mer kapacitet.

2.9.2 Parkering

En större vändzon och parkeringsyta finns i anslutning till skidanläggning och liftar. Övrig parkering sker i huvudsak på egen fastighet.

2.9.3 Cykeltrafik

Det finns inga anlagda cykelbanor inom området, däremot anlades två nya cykelleder för mountainbike sommaren 2024.

2.9.4 Gång- och skotertrafik

Utmed Fjätersvålsvägen löper en skoterled som även används av gående. Denna skoterled ansluter till lokala gång- och cykelstråk inom bebyggelseområdet. (Se spårkarta, figur 16.)

Som beskrivs i den fördjupade översiktsplanen för Idreområdet är snöskoter ett vanligt transportmedel i Idreområdet under vintern och ledssystemen för skotertrafik är väl utvecklade. För allmänna leder ansvarar oftast länsstyrelsen eller kommunen, andra leder sköts av skoterklubbar och andra aktörer.

Snöskoter ska endast köras på väl snötäckt mark där varken marken eller växtligheten kan ta skada, snöskoterkörning omfattas inte heller av allemansrätten och därför finns ingen självklar rätt att köra på privat mark. Skotertrafik är reglerad inom vissa områden med bland annat skoterförbud, detta gäller främst i fjällmiljöer och där får skoter enbart framföras på markerade leder.

Fjätersvåls Samfällighet ser över skoterlederna inom stugbyn för anslutning till allmänna skoterleder.

2.9.5 Kollektivtrafik

Busstrafik från bl.a. Mora trafikerar Idre som ligger ca 2 mil från planområdet. Från Idre trafikerar skidbuss under skidsäsongen. Busstrafik (Masexpressen) från Stockholm till Fjätersvålen trafikerar från och med vintern -24/25.

2.10 Teknisk försörjning

2.10.1 Elförsörjning

Nätägaren inom planområdet är Ellevio AB som även äger regionalnätet inom kommunen. Elnätet är utbyggt i området.

I den fördjupade översiktsplanen för Idreområdet är förhållningssättet att markförläggning av nya och befintliga ledningar ska eftersträvas i tätare bebyggelseområden, samt att kommunen ser positivt på småskalig produktion och användning av solenergi. I känsliga natur- och kulturmiljöer måste dock påverkan på platsens värden beaktas innan en eventuell utbyggnad sker. Bestämmelser i detaljplan som hindrar nyttjandet av solenergi ska om möjligt undvikas.

Dialog med Ellevio pågår kring anpassningar av framtida utbyggnation av elnätet för att klara den nya bebyggelsen.

2.10.2 Dricks- och spillvatten

Idag finns en gemensamhetsanläggning i Fjätervålen (Lillfjäten ga:1) som innehåller dricksvattenanläggning (samt vägar, grönområden, parkering och sopuppställningsplats).

Inom Fjätervålen finns ytterligare ett par gemensamhetsanläggningar för avloppslösningar (Lillfjäten ga:2 och ga:3) som också förvaltas av Fjätervålen samfällighetsförening.

Projektering har utförts av en ny överföringsledning för spillvatten från Idre som ny bebyggelse ska kunna ansluta till.

Arbete har genomförts med att utreda och projektera en egen dricksvattenanläggning för att säkerställa dricksvattenförsörjningen till den planerade expansionen i Fjätervålen. Samråd för grundvattenbortledning för dricksvattenproduktion har genomförts och tillstånd avser sökas hos Mark- och miljödomstolen.

2.10.3 Värmeförsörjning

Uppvärmning sker med enskilda lösningar.

2.10.4 Tele/fiber

Skanova är ledningsägare i området. I Älvdalens kommun är tillgången till bredband god och cirka 95% av fastboende i kommunen nås idag av fiberanslutning.

2.10.5 Avfall

Idag finns återvinningsstation norr om Fjätervålsvägen för befintliga boende i området. Fjätervålen verksamhet hanterar sitt avfall separat.

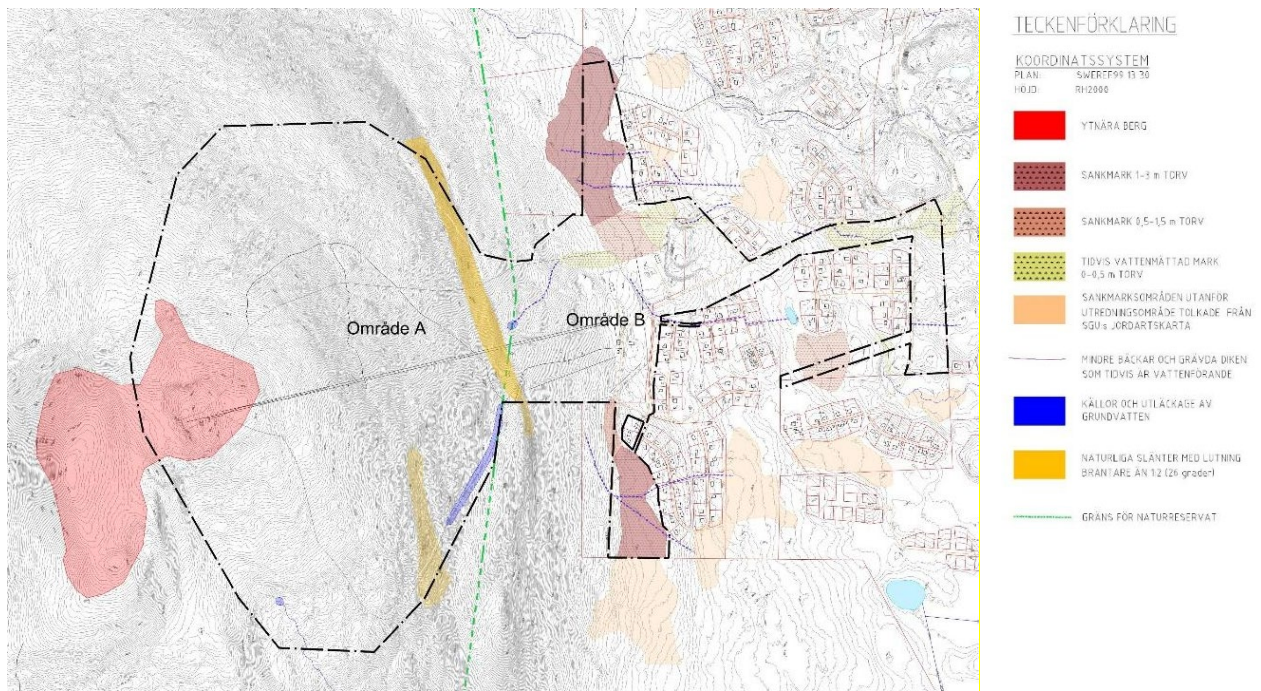
2.11 Geotekniska förhållanden

2.11.1 Geoteknisk undersökning

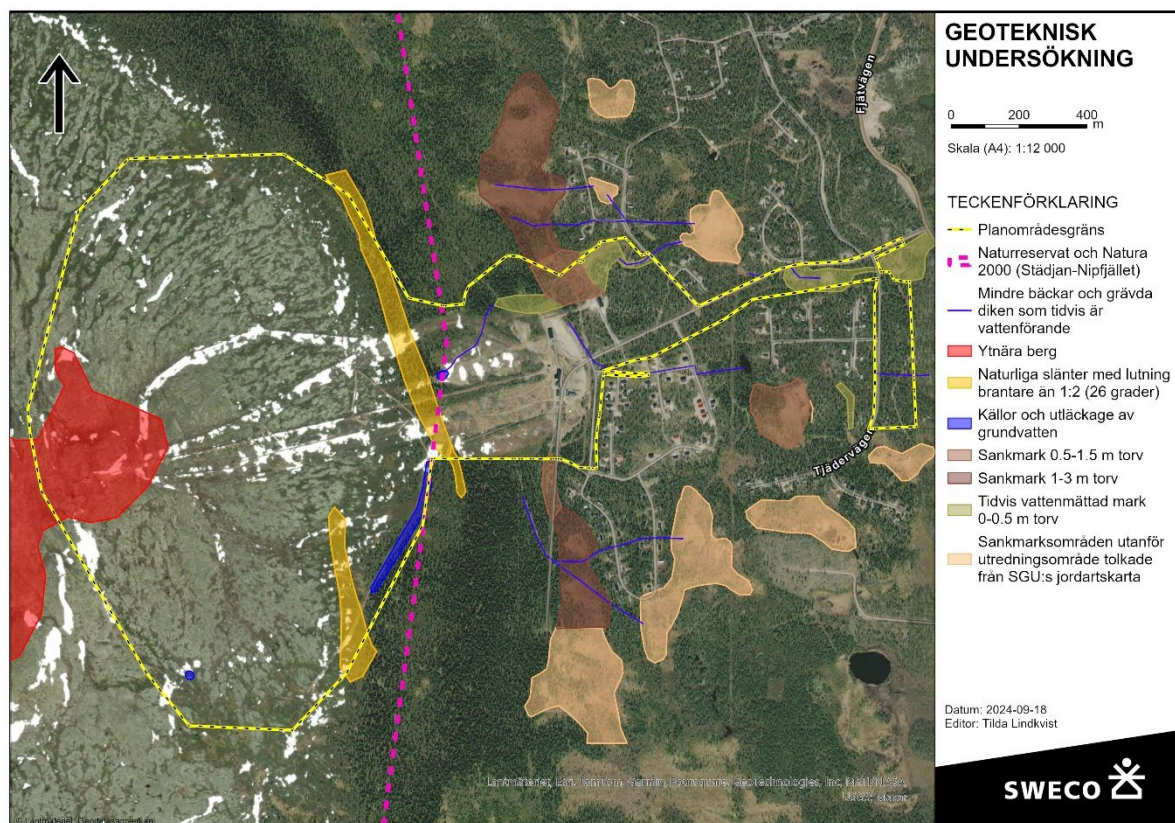
En översiktlig geoteknisk undersökning har utförts (Sweco, 2022). Planeringsunderlaget togs fram i tidigare skede och hänvisar till ett större planområde än granskningsförslaget, men bedöms fortsatt tillämpligt för planförslaget.

Inom planområdets västra del (område A) som omfattas av fjället har marken en varierande lutning på slänter varav den brantaste delen är skogsbevuxen. Öster om fjället och i dalen (område B) sluttar marken generellt svagt mot öster.

Den dominerande jordarten inom utbredningsområdet är morän som huvudsakligen är sandig men även innehåller grus, sten och silt. Synligt berg har enbart noterats vid toppen på fjället. Moränen är överlag blockfattig men blockansamlingar kan förekomma lokalt. Större sankmarksområden med torv finns i huvudsak nedanför fjällslutningen norr och söder om befintlig skidanläggning.

Figur 25. Karta av geotekniska förhållanden, gula ytor markerar branta slänter. Befintliga flödesvägar markerade med blått, Sweco 2022. I kartan redovisas plangräns från samrådet.

Figur 26. Karta av geotekniska förhållanden med planområdesgräns, Sweco 2024. OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram.

Marken inom området bedöms generellt ha gynnsamma geotekniska förutsättningar för exploatering. Inom område med morän bedöms grundläggning av byggnader och anläggningar kunna ske ytligt med plattor ovan naturligt lagrad morän. Inom område med torv krävs urgrävning under byggnadsytor och vägar. Fundament för liftar bör om möjligt placeras inom del av fjället där släntlutningarna är relativt flacka (max 18 grader).

Att anlägga byggnader i anslutning till fjällslutningens nedre del med branta lutningar kräver särskild utredning då det kan medföra risk för ras och blocknedfall.

I utredningen anges att när anläggningarnas lägen närmare bestämts krävs kompletterande geotekniska undersökningar primärt för byggnader och liftanläggningar. Syftet med undersökningarna är att bestämma jordarnas materialegenskaper, grundvattennivåer och bergnivåer. Mätning av markradon i mark bör utföras för klassificering av mark avseende markradon och för bedömning om radonskyddande åtgärder krävs.

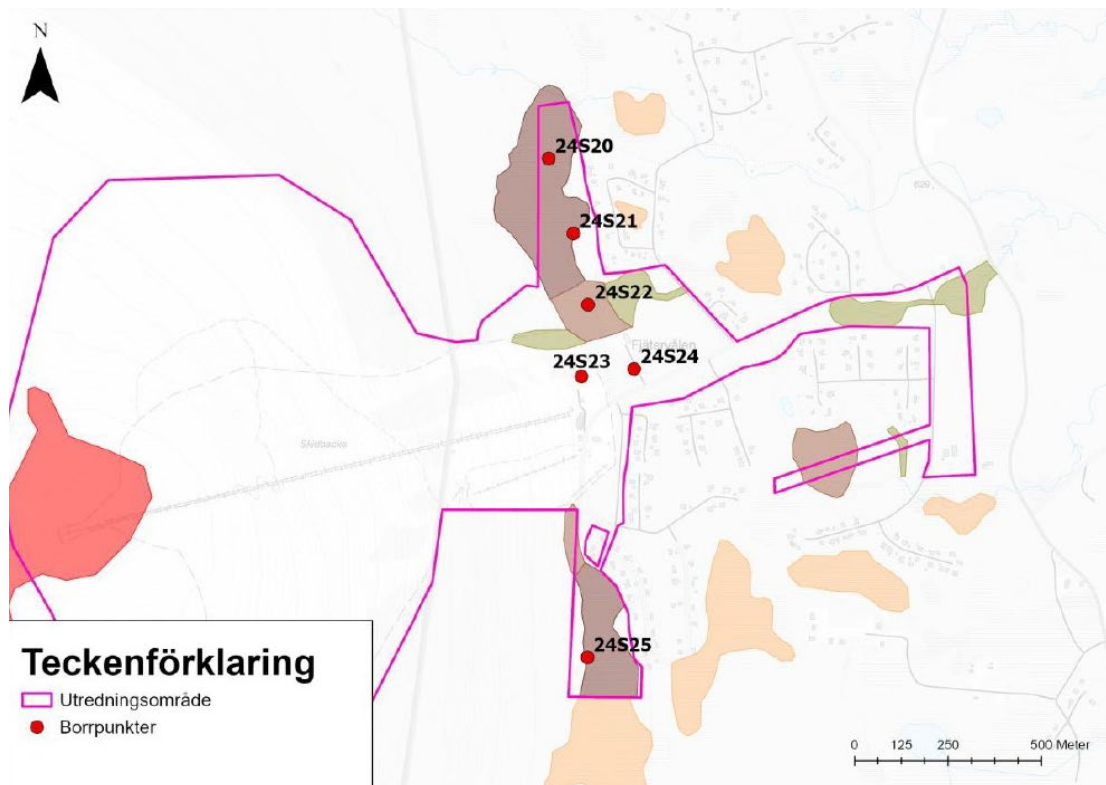
Inom ramen för arbetet med hydrogeologisk utredning har kompletterande geotekniska undersökningar gjorts (Sweco, 2024). Resultatet återges som en del i den hydrogeologiska utredningsrapporten med bilagor och huvuddragen för de delar som berör de geotekniska förutsättningarna återges nedan.

Jordarterna i Fjätersvålen domineras enligt SGU:s jordartskarta av morän som ställvis överlagras av torv i lokala svackor. I dalgången vid Lill- Fjätan, Storfjätan och Fjätälven finns områden med isälvsediment och området karaktäriseras av moränbacklandskap. Vid Fjätfallet i Storfjätan finns enligt jordartskartan berg i dagen. På toppen av fjället förekommer också berg i dagen. Jordlagren är förhållandevis tunna längs fjället (varierar mellan 0-10 m) och blir mer mäktiga närmare isälvsedimenten i dalgången (10-20 m).

I utredningen hänvisas även till tidigare undersökning (Sweco VBB, 2002) för beskrivning av jordarter inom område som är bebyggt och beläget strax öster om befintlig skidanläggning och lift. Jorden utgörs huvudsakligen av grusig-siltig morän. Moränen överlagras av torv inom myrmarksområden.

2.11.2 Fältundersökningar

Våren 2024 genomfördes jordbergsondering och skruvprovtagning i sex punkter (benämnda 24S20-24S25, se figur 27). Utförd jordbergsondering visar att jorrdjupet varierar mellan 4–12 meter där det minsta jorrdjupet är i punkt 24S25 som är lokaliserad den södra delen av utredningsområdet och det största jorrdjupet förekommer i punkt 24S20 som är lokaliserad i den norra delen av utredningsområdet. Vid några av punkterna (24S20, 24S21, 24S22 och 24S24) påträffades sprickor i bergets översta meter. (OBS. Utredningsområdet omfattar ett större område än planområdet. Punkterna 24S20, 24S21 och 24S25 är belägna utanför aktuellt planområde.)

Figur 27. Lokalisering av borrpunkter utförda med borrbandvagn 2024-04-30, ur Hydrogeologisk utredning, Sweco 2024. OBS. I kartan redovisade utredningsområdet stämmer inte i sin helhet med nuvarande planområdesgräns.

I punkt 24S22 består jordarterna enligt okulär bedömning i lab av mellantorv med humifieringsgrad H7 ned till ca 1,6 m. Mellan 1,6-2 m under markytan tolkas jordarten enligt borrhprotokoll till silt. Skruvprovtagning kunnat genomföras ned till ca 2 m, därefter "stopp i metod". Mellan 2-11,6 m tolkas jordarten enligt borrhprotokoll till morän.

I punkt 24S23 består jordarterna enligt borrhprotokollet av fyllning, siltig grusig sand (0-0,8 m) och därefter tolkas morän ned till berg ca 7 m under markytan. "Stopp i metod" erhöles ca 1 m under markytan. Punkt 24S23 är lokaliserad något mer västerut och närmare bergsslutningen än övriga punkter vilket medför att jorddjupet är något mindre (ca 7 m under markytan).

I punkt 24S24 består jordarterna enligt okulär bedömning i laboratorie av grusig sandig siltig morän ned till 0,6 m under markytan. Därefter "stopp i metod". Jordarten tolkas till morän ned till berg ca 11 m under markytan.

2.12 Hydrogeologiska förhållanden

Figur 28. Fjätervålen, nordöstra delen av fjället med vy mot väster.

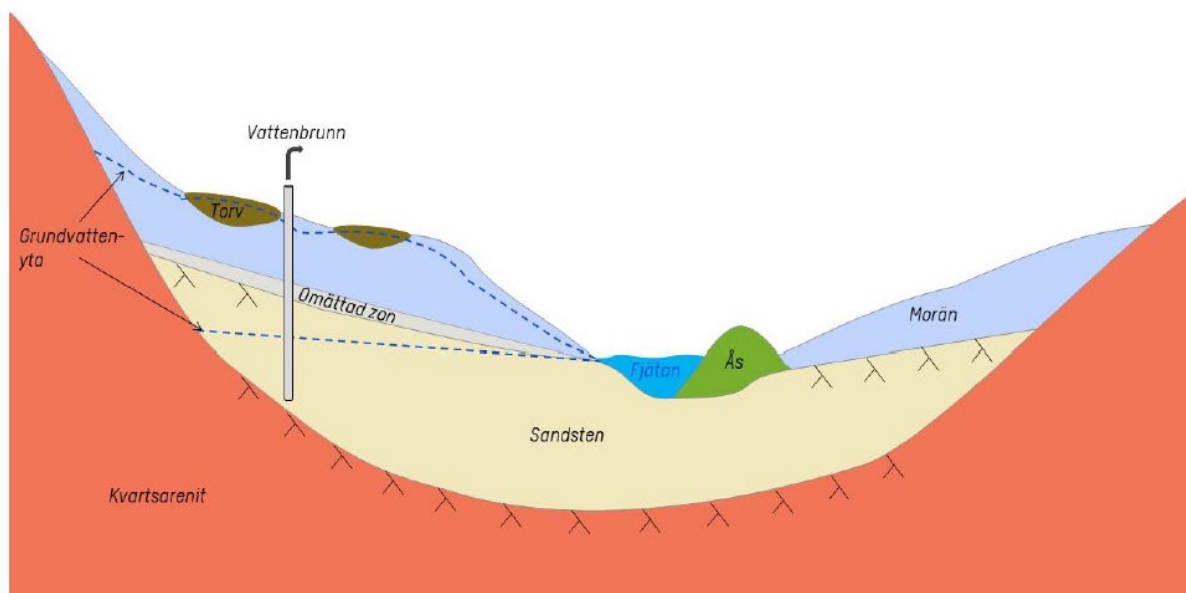
2.12.1 Hydrogeologisk utredning

Efter att planen varit på samråd har en fördjupad kunskap om hydrogeologi i Fjätervålen tillförts arbetet genom fortsatt utredning av markförhållandena, samt dialogmöten med länsstyrelsens experter på vatten och hydrogeologi. En hydrogeologisk utredning (Sweco, 2024) har genomförts för att kunna anpassa planen utifrån risker för påverkan på hydrologi och geohydrologi. (Utredningen har även refererats till tidigare under 2.11 *Geotekniska förhållanden*). Utredningen omfattar aktuellt planområde (som beskrivs som centrumdelen) samt myrområdena norr och söder om planområdet. Utredningen av norra och södra myrmarken beskrivs för att få en förståelse kring hydrogeologiska samband.

Jordarterna i dalgången till Lillfjätan och Fjätan består av morän, moränbacklandskap, torv och isälvssediment. Moränen bedöms kunna vara skiktad och ha högre konduktivitet i ytan jämfört med längre ner på djupet. Det kan dessutom finnas morän som härrör från perioder före den senaste nedisningen. Under jordlagren finns berggrund som består av mer genomsläpplig sandsten. Det finns en sprickzon i nord-sydlig riktning längs med fjället Fjätervålens fot.

Grundvattenbildning till de övre jordlagren sker genom infiltration av nederbörd samt via inströmningsområden längs fjället. Vid områden med mäktigare jordlager och förhållandevis tät bottenmorän antas att liten eller ingen grundvattenbildning sker till sandstenen då sandstenen förväntas vara mer genomsläpplig än den överlagrande moränen. På vissa ställen kan i stället en omättad zon mellan morän och sandsten bildas. Viss hydraulisk kontakt mellan Lillfjätan och Fjätälven och sandstenen antas kunna förekomma. Se tolkning i figur 29. Torvområden i lägre belägen terräng bedöms generellt vara utströmningsområden för grundvatten. I torv återfinns grundvattenytan under stora delar av året oftast nära under, i eller över markytan. I moränjord antas grundvattenytan följa markytan och grundvattnets avrinningsriktning är därmed från högpunkter till lågpunkter i terrängen. Då området främst utgörs av torv och morän antas grundvattendelare sammanfalla med ytvattendelare i området.

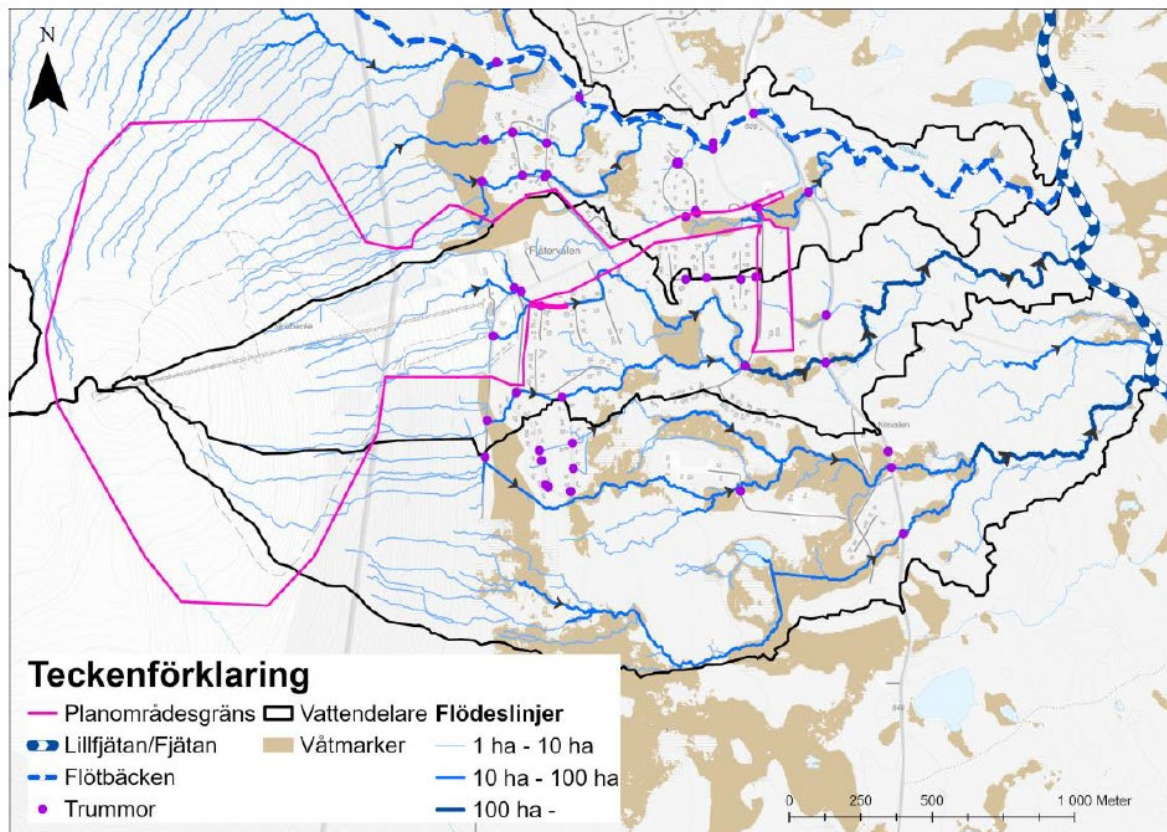
Grundvattenbildningen till sandstenen bedöms till stor del ske i områden där sandstenen går i dagen eller har kontakt med mer genomsläppliga jordarter. Vid Fjätälven i Storfjätan finns berg i dagen och därmed antas att det förekommer hydraulisk kontakt mellan ytvattnet och sandstenen. Den läckagefaktor som har utvärderats vid en provpumpning (2022) för den dominerande sprickzonen i sandstenen indikerar att läckaget från angränsande lager till sprickzonen är förhållandevis litet. Läckage kan normalt utgöras av tillrinning från omgivande områden eller av grundvattenbildning från ovanliggande jordlager, men med hänsyn tagen till att den naturliga grundvattennivån i sprickzonen ligger djupt, ca 50 meter under markytan, utgörs sannolikt läckaget av tillrinning från sprickzonens sidor. Läckagefaktorn för det omgivande berget är något högre och den representerar sannolikt grundvattenbildning från ovanliggande jordlager.

Figur 29. Konceptuell tolkning av de geologiska och hydrogeologiska förhållandena i dalgången, ur Hydrogeologisk utredning, Sweco 2024. Bilden är inte skalenlig.

Den ytliga avrinningen i området sker översiktligt från fjället i väst till Natura 2000-vattendraget Fjätan/Lillfjätan öster om planområdet med en stor andel av flödesvägarna

lokaliserade utanför planområdet. Avrinningen sker här till våtmarker som till stor del ligger utanför planområdet. Från dessa myrmarker sker fortsatt avrinning mot Fjätan/Lillfjätan. Se figur 30. Två lokala vattendelare passerar genom planområdet. Den norra vattendelaren utgör del av gränsen för Flötbäckens tillrinningsområde och passerar genom planområdet på flera ställen.

Figur 30. Ytavrinning inom och utanför planområdet, ur Hydrogeologirapport, Sweco 2024. OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram.

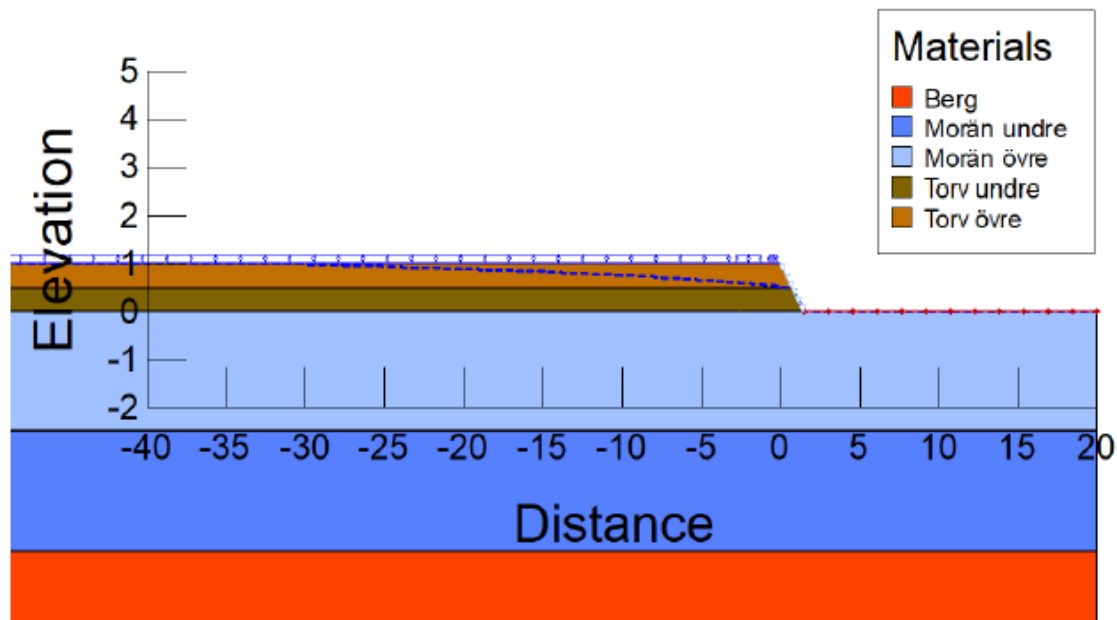
Avgränsningen av aktuell detaljplan (centrumdelen) mot norr har gjorts med hänsyn till hydrologiska och hydrogeologiska förhållanden samt naturvärden och utgår ifrån den ytvattendelare som passerar genom den norra myrmarkens mindre mäktiga parti av torv. Genom att avgränsa vid ytvattendelaren exkluderas den del av myren som ligger inom Flötbäckens avrinningsområde. Avgränsningen av aktuell plan mot söder utgår från ytvattendelaren som passerar vid den södra våtmarkens norra del. Avgränsningen har dragits norr om ytvattendelaren för att exkludera torvmark som förekommer i den södra delen av utredningsområdet.

Vid anläggning av byggnader och vägar inom den centrala delen planeras massutskiftning av torv och återfyllning med krossmaterial för att öka bärigheten och möjligheten till byggnation. För att kunna utföra schakt i torrhet behöver schaktet länshållas vilket leder till en tillfällig grundvattensänkning under byggskedet. Det finns risk att återfyllnaden får en dränerande funktion för den norra myrdelen vilket kan ge upphov till en permanent grundvattensänkning om inte skyddsåtgärder utförs. För att

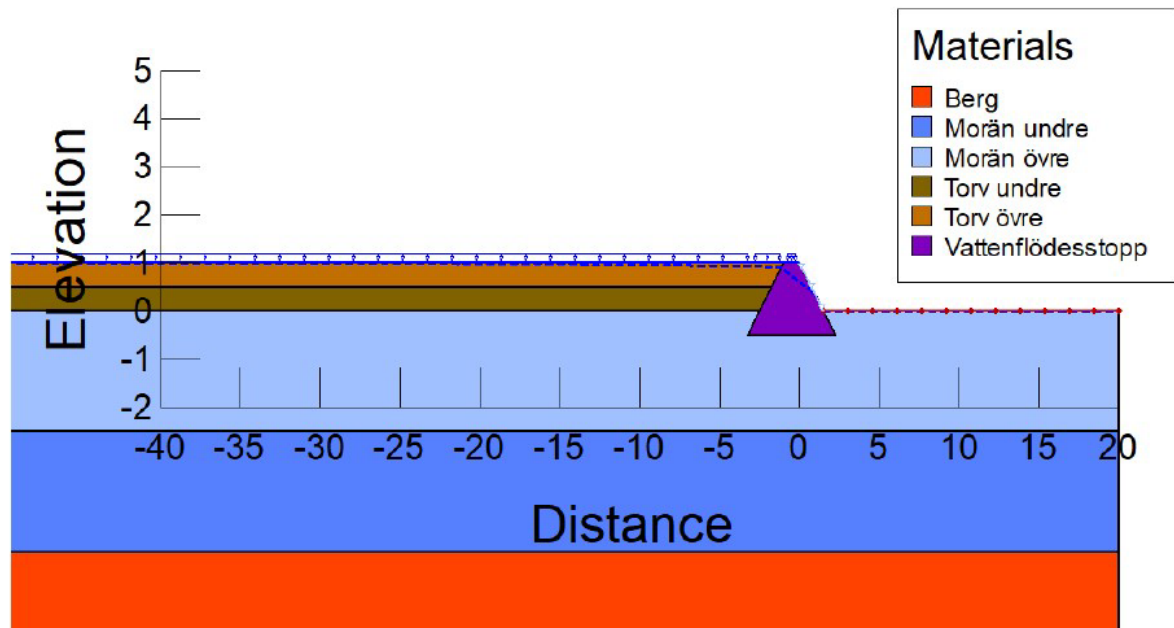
bedöma vilken effekt massutskiftningen av torv i den centrala delen har på den norra myrmarken har ett hydrogeologiskt influensavstånd beräknats för den planerade grundvattensänkningen. (Hydrogeologiskt influensområde definieras här som det område inom vilket grundvattennivåerna avsänks till följd av grundvattenbortledning.)

Utifrån modellering och en antagen schaktkant inom planområdet visas att avsänkningen utan skyddsåtgärder ger ett influensavstånd på 30 m från schaktets kant. Maximal avsänkning i torven blir 0,5 m. Med skyddsåtgärd (vattenflödesstopp) har modellering visat att avsänkningen ger ett influensavstånd på 20 m från schaktets kant med en maximal avsänkning i torv på 0,05 m. Den maximala avsänkningen i torven reduceras med 0,45 m med vattenflödesstoppet. (Mer ingående beskrivning finns i den hydrogeologiska undersökningen, Sweco 2024.)

Ett vattenflödesstopp är en skyddsåtgärd som kan utformas som tätt packad morän från närområdet eller en tät spont. Syftet med vattenflödesstoppet är att förhindra dränering av den norra myrmarken.

Figur 31. Resultat från modellering utan skyddsåtgärd. Modelleringen visar ett influensavstånd på 30 meter. Blåstreckad linje illustrerar grundvattenytan, ur Hydrogeologirapport, Sweco 2024.

Figur 32. Resultat från modellering med skyddsåtgärd. Modelleringen visar ett influensavstånd på 20 meter. Blåstreckad linje illustrerar grundvattenytan, ur Hydrogeologirapport, Sweco 2024.

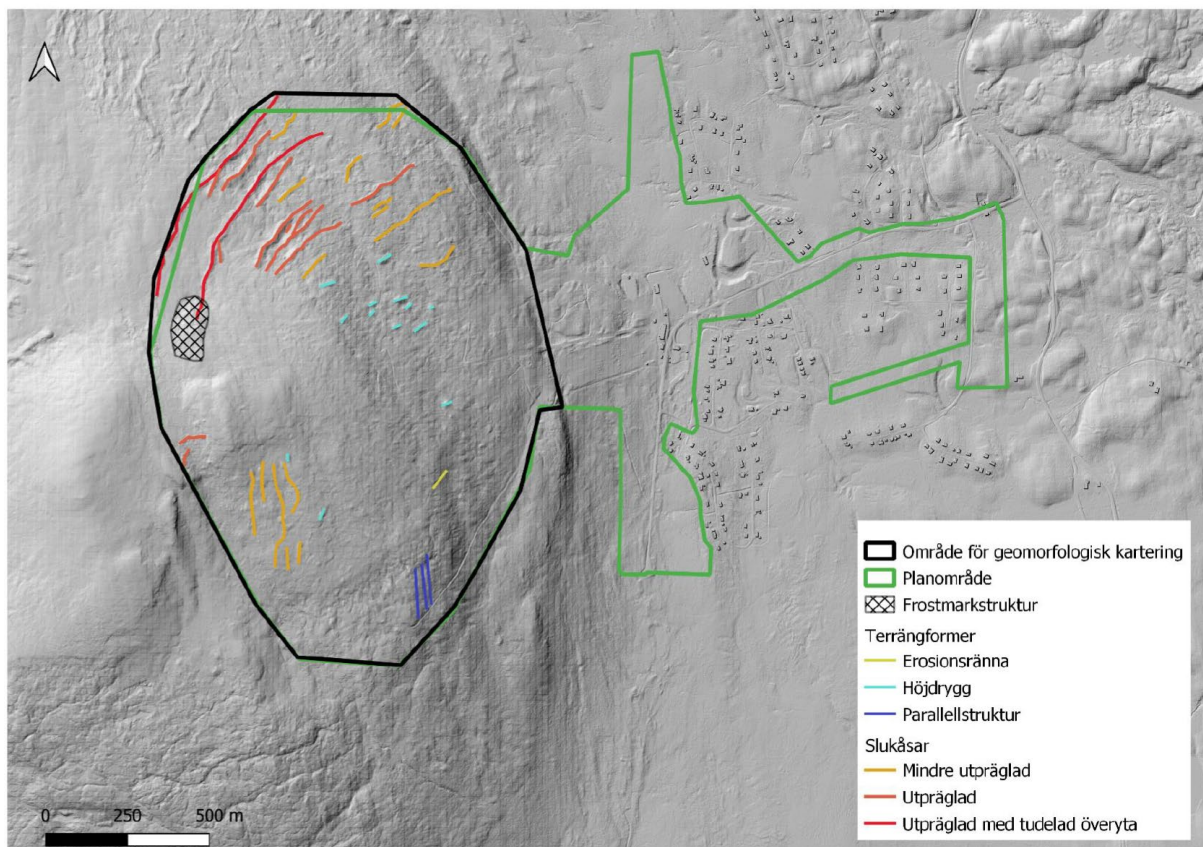
2.13 Geologiska formationer

En geomorfologisk kartering har gjorts inom planområdet (Sweco, 2023), se figur 33. Fjätersvålen är välkänt som nyckelområde för geologisk- morfologisk forskning. Områdets geomorfologiska värden ligger främst i den stora variationen av glaciala och glaci-fluviala formelement. Områdets geomorfologiska värden tas bl. a. upp som ett viktigt värde (riksvärden) i beskrivningen av riksintresseområde för naturvård, FW 02 Långfjället-Juttullslätten-Nipfjället-Städjan samt som ett viktigt värde i naturreservatet.

Den geomorfologi av naturvärdesintresse som återfanns inom det karterade området består av formelement från den senaste istiden (cirka 10 000 år sedan). Naturvärdena härrör från senaste istidens isavsmältning, men de kan eventuellt utgöra spår från ännu tidigare glaciala skeden, det vill säga att de är äldre än 10 000 år.

Strax norr om platsen där nuvarande skidlift har sin slutstation finns ett område där markytan uppvisar frostmärksstrukturer som bildats i kallt klimat. Datering av dessa strukturer gjordes inte under karteringen men spåren i det aktuella området skulle kunna vara från tidigare glaciala skeden.

I norra delen av området återfinns slukåsar som uppträder i tre olika varianter; två typer som är utpräglad eller mindre utpräglade i terrängen, samt en typ med tudelad överyta. Utöver det beskrivs även höjdryggar och annan parallell struktur. En utpräglad erosionsränna hittades i sydöstra delen av området.

Figur 33. Bilaga 1 Geomorfologisk kartering, Sweco 2023. Grön linje utgör planområdet i samrådsskedet. OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram.

2.14 Hälsa och säkerhet

2.14.1 Markföroreningar

Intill nuvarande pistmasking garage hanteras i dagsläget diesel, bensen, etanol, gasol och aerosoler. I dialog med tillsynsmyndigheten kommer försiktighetsåtgärder vidtas och eventuella föroreningar att hanteras vid ändrad användning.

2.14.2 Ras- och skred

I geotekniskt PM (Sweco, 2022) anges att inga rörelser eller andra tecken på instabilitet har observerats i slänter inom utredningsområdet. Här hänvisas till att stabiliteten för obelastad mark är tillfredsställande vid släntlutning flackare än 26 grader och en inre friktionsvinkel på moränmarken satt till konservativa 36 grader.

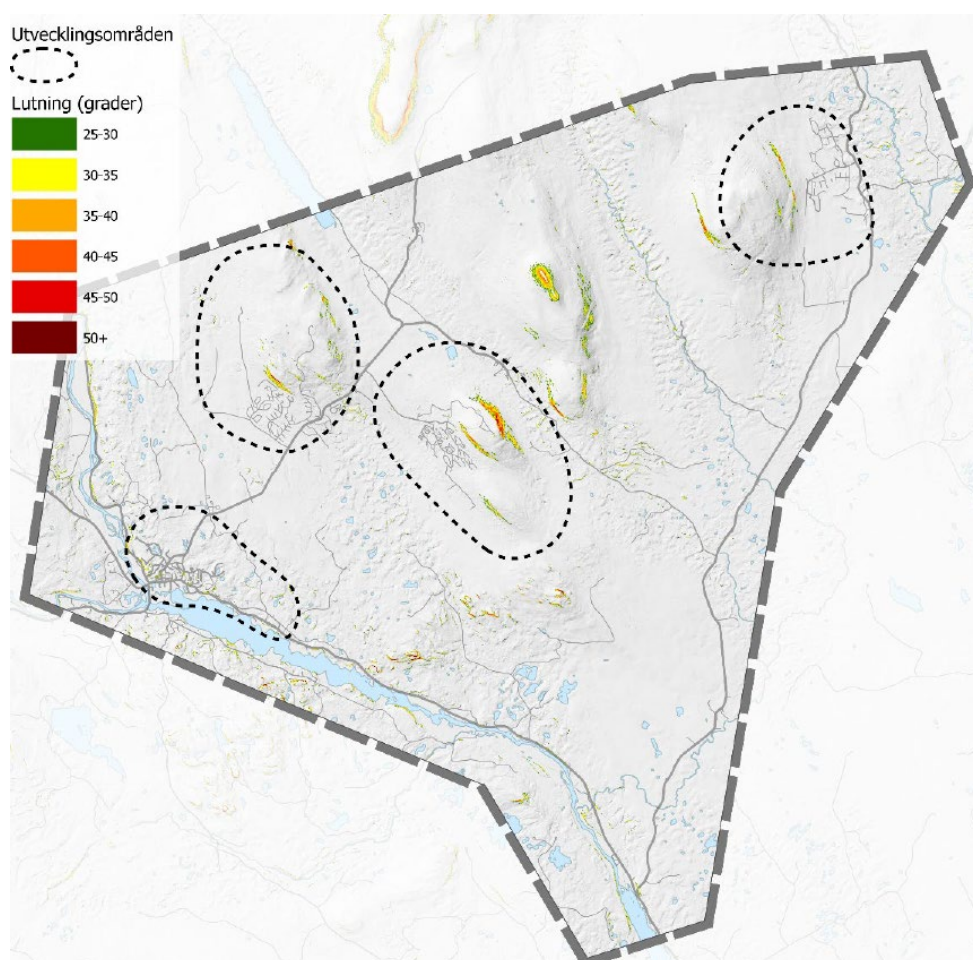
Slänter med brantare lutning än 26 grader finns i nedre delarna av fjällslutningen. Här kan risk för ras och jordflytning föreligga vilket ska beaktas vid projekteringen av pister och eventuella liftar. Inga indikationer på ras eller jordflytning noterades vid utredningen i befintliga pister med brant lutning.

Inom övriga områden är släntlutningarna mindre än 26 grader vilket innebär att risker för ras inte föreligger.

Att anlägga byggnader i anslutning till fjällslutningens nedre del med branta lutningar kräver särskild utredning då det kan medföra risk för ras och blocknedfall.

2.14.3 Lavin

I den fördjupade översiktsplanen för Idreområdet har en kartering av lavinrisk gjorts utifrån lutningsförhållanden inom utpekade utvecklingsområden, där Fjätersvålsens ost- och västsluttning nämns som ett av de mest utsatta områdena. Att tänka på vid utveckling i områden i närheten av branter över 25 grader ska särskild hänsyn till lavinrisken tas.

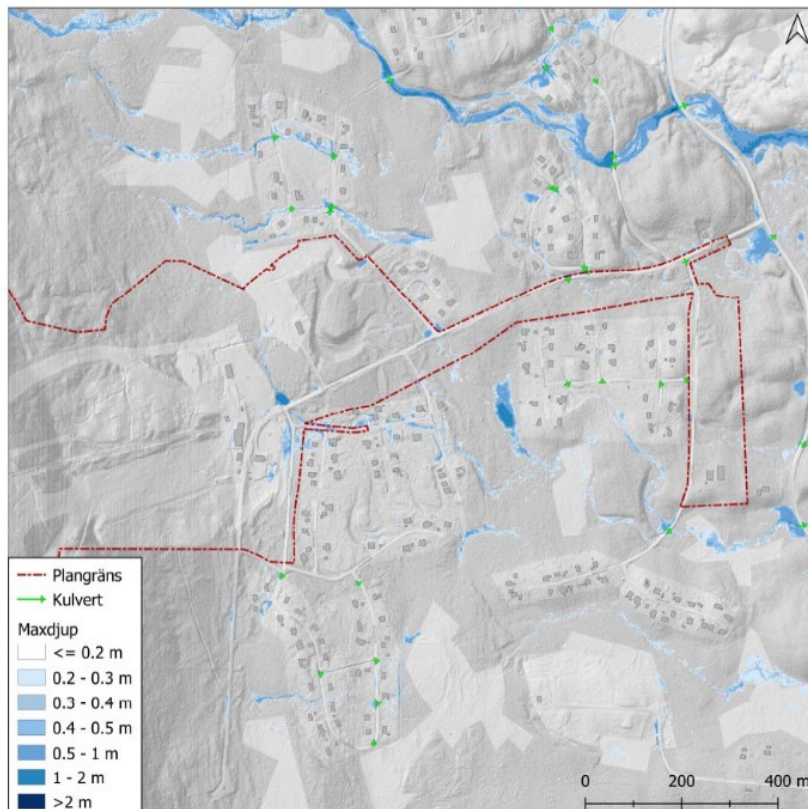

Figur 34. Kartering av lavinrisk, ur samrådsförslag för fördjupad översiktsplan för Idreområdet, Älvdalens kommun.

2.14.4 Översvämningsrisk och skyfall

Som underlag för planarbetet har en skyfallsutredning genomförts samordnat med dagvattenutredningen för området (Dag- och skyfallsutredning, Sweco 2024). För området beskrivs att vid skyfall letar sig vatten ner från berget i väster till öster. Tack vare de branta lutningarna skapas höga hastigheter. När lutningarna minskar kommer även hastigheterna att bromsas in, vilket ökar risken för översvämningar i dessa områden.

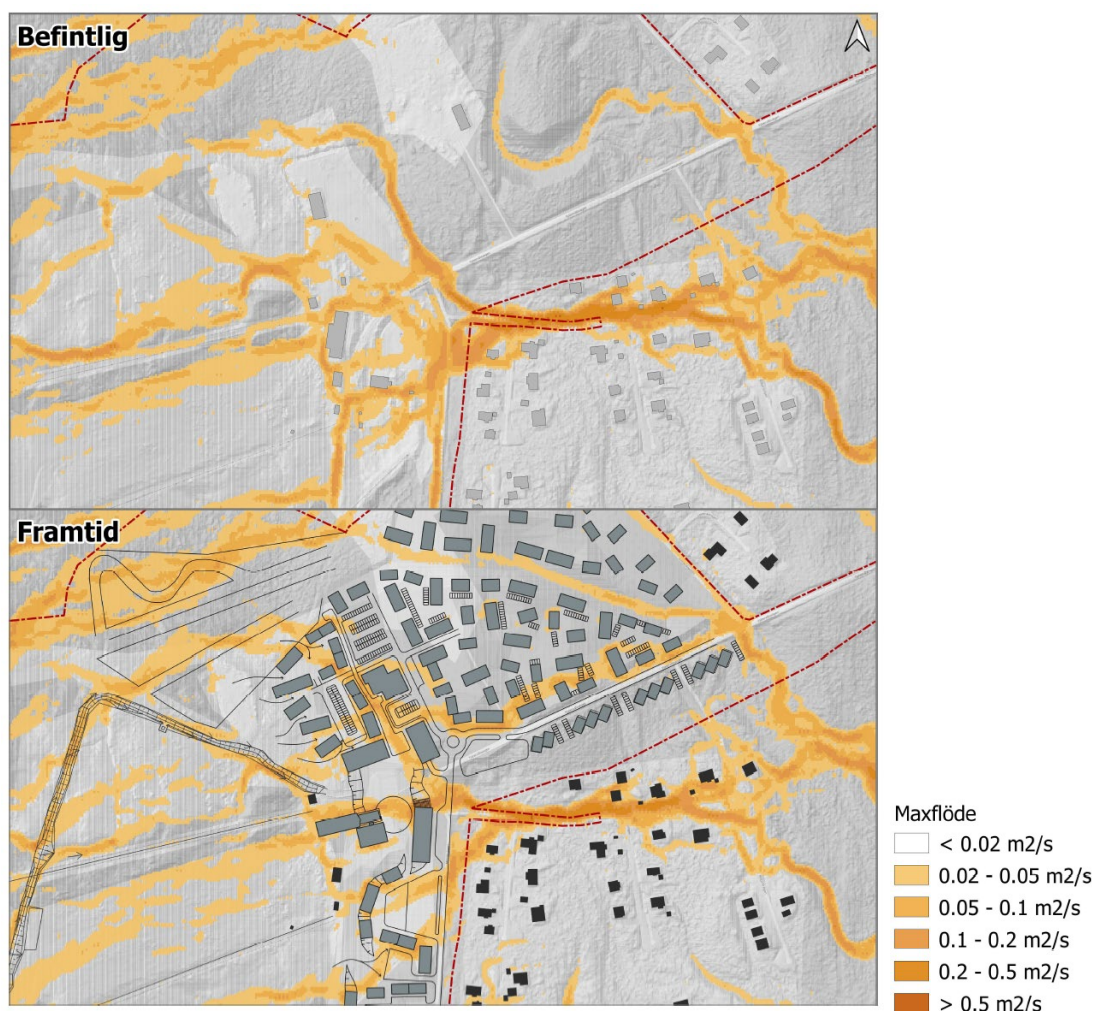
Det finns vissa större flödesvägar genom planområdet där det i nuläget finns risk att befintlig bebyggelse och infrastruktur skadas. Ju högre flöden desto större risk är det för erosion. Inom planområdet finns lågpunkter i de centrala delarna. Här kan djupen bli över en meter. På toppen av fjället riskerar inte vatten att bli stående.

Figur 35. Nuläge: områden var vatten riskerar att bli stående. 100 års händelser inkl klimatfaktor 1,25, ur Dag- och skyfallsutredning, Sweco 2024. OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram.

Ju högre flöden desto större risk för erosion. Inom planområdet kan ses att det är högre risk för erosion vid ett stort område i norra delen av planområdet där barnbacksområdet planeras (se beskrivning under kapitel 3. *Planförslag*), centrala delarna vid Mosippstigen och Blåbärsvägen, samt vid den avskärande vägen som går i nord-sydlig riktning inom skidanläggningen och vidare söderut och som skär av flödesvägarna.

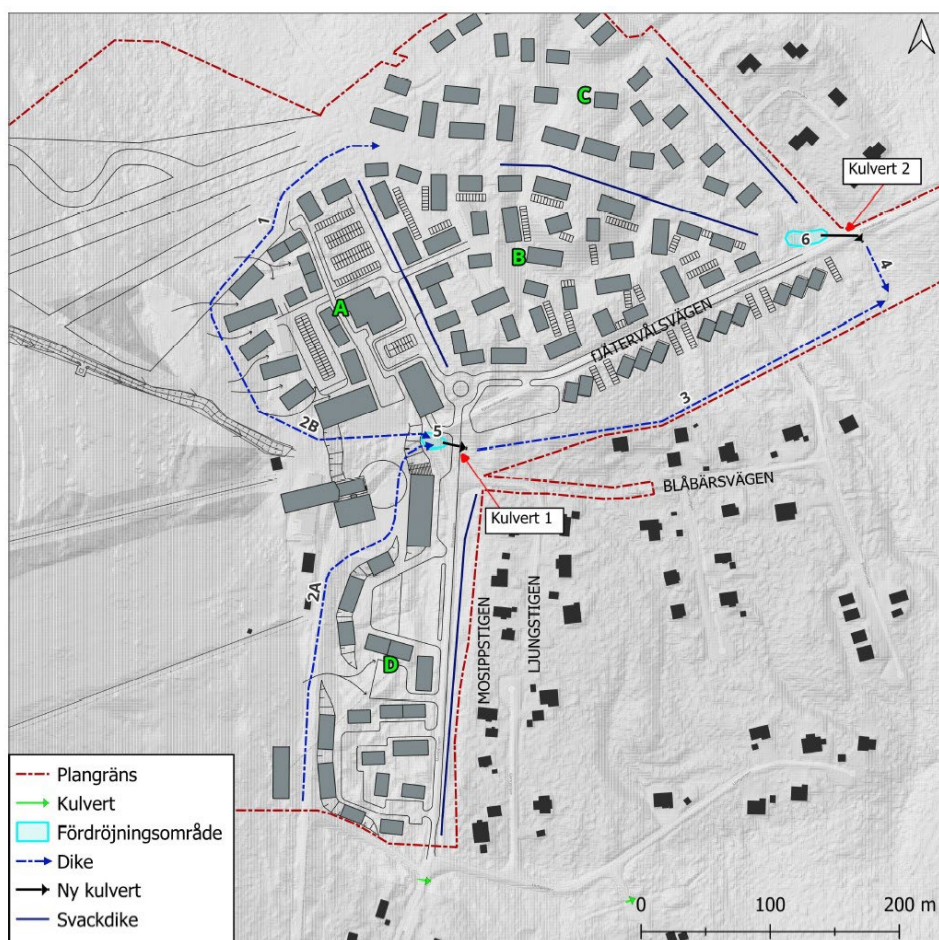
Skyfallsmodellering med nederbördshändelsen 100-årsregn med klimatfaktor 1,25 har utförts på planillustration (daterad 2024-04-03) med avsikt att ta fram åtgärdsförslag genom att det ges en bild av var vatten flödar och var vatten kan bli stående. I stort sett återfinns få lågpunkter där vatten riskerar att bli stående. I detta område är de stora flödena en större risk på grund av risken för erosion men även översvämning (se figur 35).

Figur 36. Flödesvägar för befintlig och framtida situation, ur Dag- och skyfallsutredning, Sweco 2024.

Bebyggelsen inom planen kan anpassas för att undvika de största flödesvägarna. Inom vissa delar av området behöver dock åtgärder genomföras för att aktivt styra vattnet annars riskerar stora flöden att påverka ny och befintlig bebyggelse.

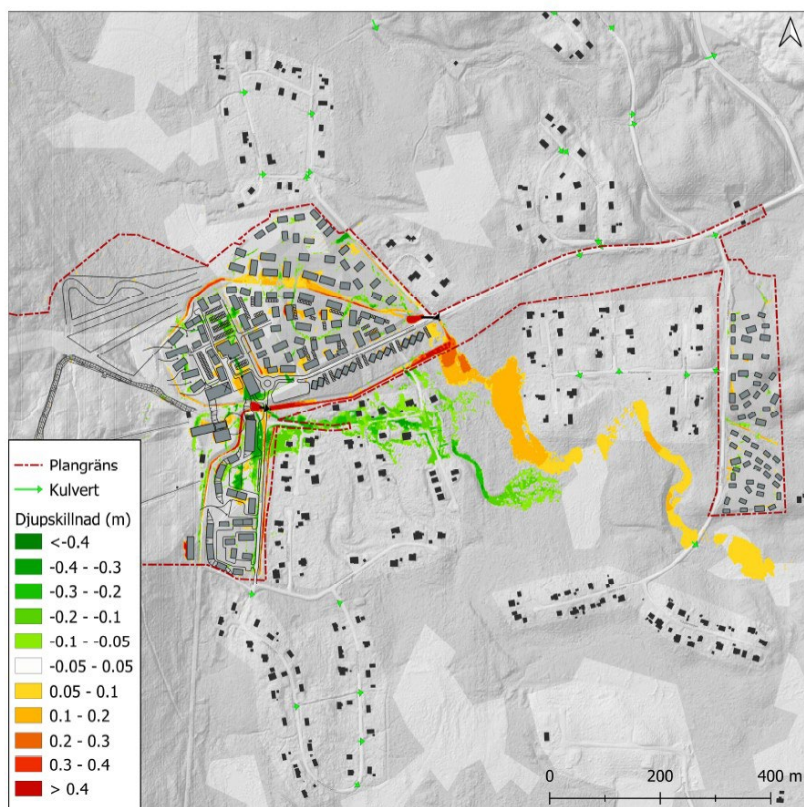
Åtgärder som föreslagits och modellerats för att minska riskerna ovan är skyfallsdiken, svackdiken, kulvertar och försänkningar för fördröjning (se figur 37). Genom att skapa diken väster om centrumdelen styrs flöden runt bebyggelsen för att minska risken för översvämningar och erosion. Flödet norrut leds ner till lift/skidområde som passerar mellan bostadsområdena. Flödet avleds vidare under Fjätersvåsvägen i en trumma för att rinna ut i skidområdet på södra sidan vägen. Flödet söder ut leds genom trumma under Fjätersvåsvägen för att ansluta till skyfallsled längs med ny transportlift inom skidområde. Genom att utforma skyfallsled inom skidområde parallellt med Fjätersvåsvägen så att dike får en brantare slänt mot söder skyddas befintlig bebyggelse och eventuella flöden styrs så att de breder ut sig norrut i området för transportlift. På så vis minskar vattendjupet som tidigare kunde ses runt byggnader runt Mosippstigen och Blåbärsvägen. Dikets funktion behöver anpassas till både dagvatten- och skyfallsflöden.

Figur 37. Övergripande bild av förändringar utförda i skyfallsmodellen. OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram.

Nedanförl fjället i planområdets södra del föreslås en skyfallsled skapas för att leda vattnet förbi ny bebyggelse.

De planerade åtgärderna resulterar i få punkter där vatten riskerar att bli stående vid skyfallshändelser. Vatten ansamlas där det är liten risk för skada på bebyggelse eller infrastruktur. Stående vatten intill byggnader kan elimineras genom höjdsättning med marklutning ut från byggnader.

Figur 38. Skillnaden i flöden jämfört mellan nuvarande situation och framtida inklusive åtgärdsförslag. Grön skala ger minskade flöden medan röd skala anger ökade flöden. OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram.

2.14.5 Buller

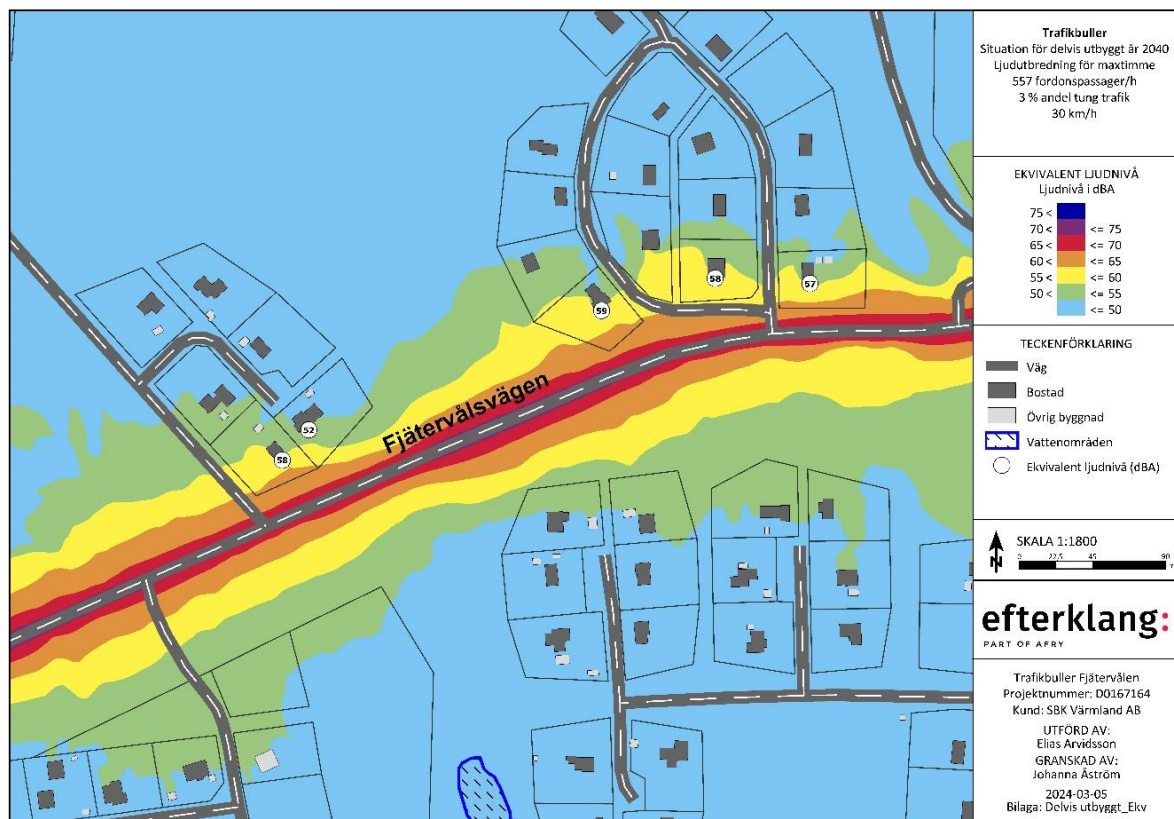
Området är i huvudsak bebyggt med fritidshusboende, inga större anläggningar finns inom området och bedöms därför inte generera stora mängder industri- och verksamhetsbuller. Pistmaskiner medför visst buller, främst i anslutning till befintligt pistmaskingarage som är placerat strax norr om Fjätervålsvägen och snökanoner.

Enligt Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader bör buller från spårtrafik och vägar inte överskrida 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden. Förordningen ska tillämpas vid bedömningen av om kravet på förebyggande av olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller är uppfyllt vid planläggning.

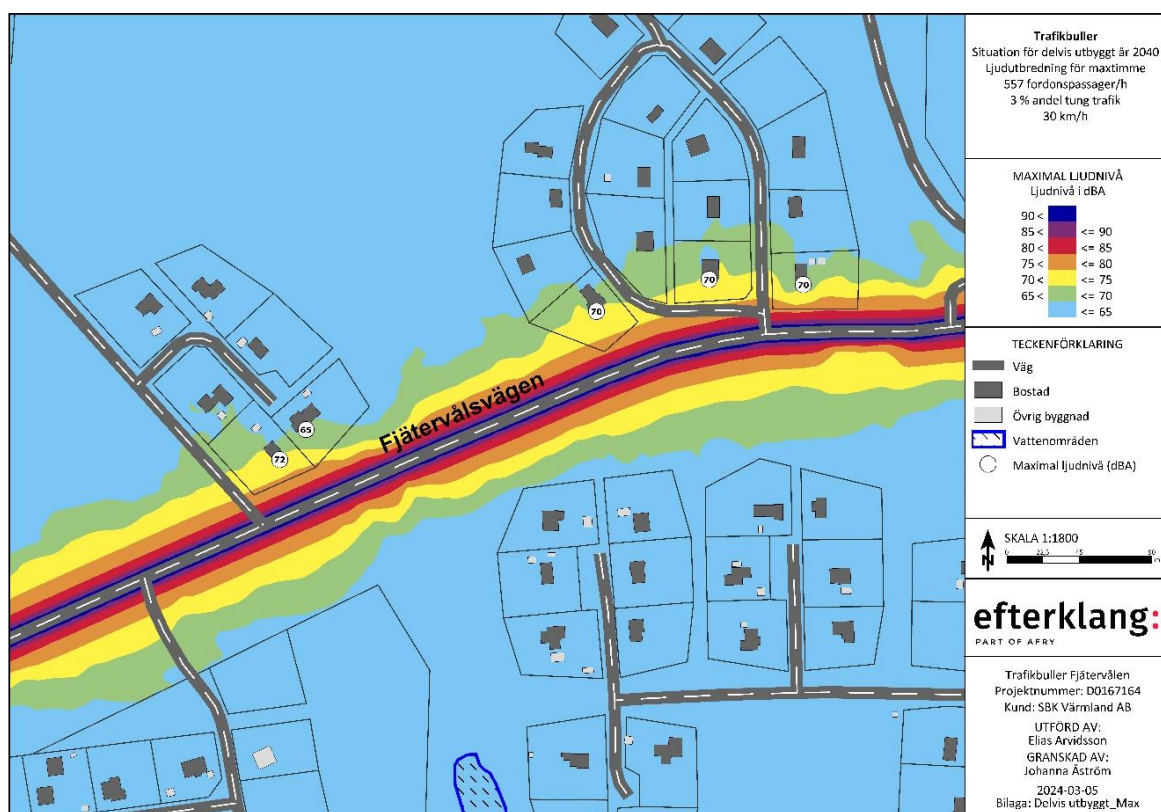
2.14.5.1 Bullerberäkning

En bullerberäkning för befintlig bostadsbebyggelse närmast Fjätervålsvägen har gjorts (Efterklang, 2024) utifrån prognosticerade framtida trafikflöden till följd av planförslaget för maxtimme under högsäsong, i trafikutredning (Sweco, 2024) med utgångsläget att området är delvis utbyggt. Detta med hänsyn till att den totala trafikallsträngen i trafikutredningen utgår ifrån 1600 boenden vilket är vad som föreslogs i samrådsförslaget som även inkluderade norra och södra myren, vilka inte längre ingår i planområdet.

För området ska även beaktas att en mycket begränsad trafik sker nattetid (22-06) samt att bostäderna utgör fritidsboende, vilket innebär att boende inte sker långvarigt utan i begränsade perioder.

Figur 39. Bullerkartering ekvivalent ljudnivå, Efterklang 2024.

Figur 40. Bullerkartering maximal ljudnivå, Efterklang 2024.

Det bör noteras att bullerutredningen baseras på en tidigare inriktning av planförslag med en högre exploateringsgrad samt en större andel bostäder och tillfällig vistelse, vilket utgör mer känslig markanvändning ur bullersynpunkt. Det nu aktuella planförslaget innebär en minskad exploatering och en förändrad markanvändning mot mindre bullerkänsliga verksamheter (friluftsliv, skidområde, fjällanläggning och camping). Detta medför att bullerbelastningen i praktiken bedöms vara överskattad i utredningen och att de faktiska konsekvenserna avseende buller därmed är mindre än vad beräkningarna indikerar.

2.14.6 Risk för olyckor farligt gods

Strax norr om Fjätervålsvägen finns ett pistmaskingarage där hantering och lagring av diesel, bensin, aerosol, gasol och etanol sker. Nytt läge för denna verksamhet föreslås i planområdets södra del och för denna placering och tillhörande transporter har Brandskyddslaget gjort en bedömning av riskhänsyn.

Hantering av brandfarlig vara är normalt ingenting som regleras i detaljplan utan det är upp till verksamheten att säkerställa att hanteringen uppfyller gällande föreskrifter. Föreskrifterna för hantering av brandfarlig vara kan dock gälla som vägledning avseende bl.a. skyddsavstånd och utformning i samband med detaljplanearbetet. Kraven kan dock komma att ändras beroende på detaljutformning av pistmaskingaraget samt vilka funktioner som ska inrymmas.

Vätska	Nuvarande	Framtida volym
Diesel	10 m ³	20 m ³
Bensin	1,5 m ³	5 m ³

Figur 41. Nuvarande samt uppskattade mängder brandfarliga vätskor, Brandskyddslaget 2024.

Spisbränsle, aerosoler och gasol hanteras i lösa behållare och beroende på mängd ställs krav på förvaringen. I projekteringen ska det därför säkerställas att förvaringen sker enligt gällande föreskrifter.

Pistmaskingaraget betraktas inte som en publik verksamhet med nuvarande utformning, vilket innebär att gränsen för tillståndsplikt och krav på riskutredning avseende brandfarlig vara går vid 50 m³ diesel respektive 3 m³ bensin, förutsatt att hanteringen sker utomhus. Ovanstående gränsvärden innebär att aktuella mängder inte omfattas av tillståndsplikt men att den uppskattade framtida volymen bensin gör det.

I tabell nedan redovisas rekommenderade skyddsavstånd till kringliggande skyddsobjekt/byggnader från cisterner med brandfarlig vätska. (Baseras på MSBFS 2023:2).

Kringliggande byggnad	Bensin/diesel (TTP < 300°C)		Påfyllnadsanslutning tankbil
	V ≤ 10 m ³	10 < V ≤ 100 m ³	
Byggnad av obrännbart material, utan öppningar	-	-	5 m
Byggnad av brännbart material, eller stor mängd brännbart material (ej cistern ovan mark, se tabell 3)	20 m	18 m	25 m
Parkerade fordon (personbilar/tyngre fordon)	6/8 m	6/8 m	6/8 m
Svårutrymda lokaler	50 m	100 m	50 m

Figur 42. Rekommenderade skyddsavstånd, Brandskyddslaget 2024.

Skyddsavstånd bedöms utifrån olika typer av markanvändning (redogörs för i Brandskyddslagets PM). Om cisterner placeras i mark behövs normalt inga skyddsavstånd. Vid placering ovan mark bedöms det kortare avståndet på 50 meter vara motiverbart även vid framtida volymer men detta ska fastställas i senare skede. Slutsatsen ger att pistmaskingarage med tillhörande drivmedelstankar kan placeras inom föreslagen yta förutsatt att bedömda skyddsavstånd upprätthålls. Kortare avstånd kan eventuellt accepteras, men detta kräver särskild utredning som kan utföras först när detaljutformning av anläggning och lossningsplats är känd. Om tankarna placeras i mark (nedgrävda) krävs inget skyddsavstånd. Vid den fortsatta planeringen ska hanteringen studeras mer i detalj och det ska säkerställas att förvaringen sker enligt gällande föreskrifter avseende bl.a. brandskydd, ventilation, eventuell spilluppsamling och hårdgjorda ytor.

Transporter till nytt pistmaskingarage bedöms ge ett litet bidrag till risknivån och inte föranleda några krav på skyddsavstånd eller byggnadstekniska åtgärder.

2.14.7 Räddningstjänst

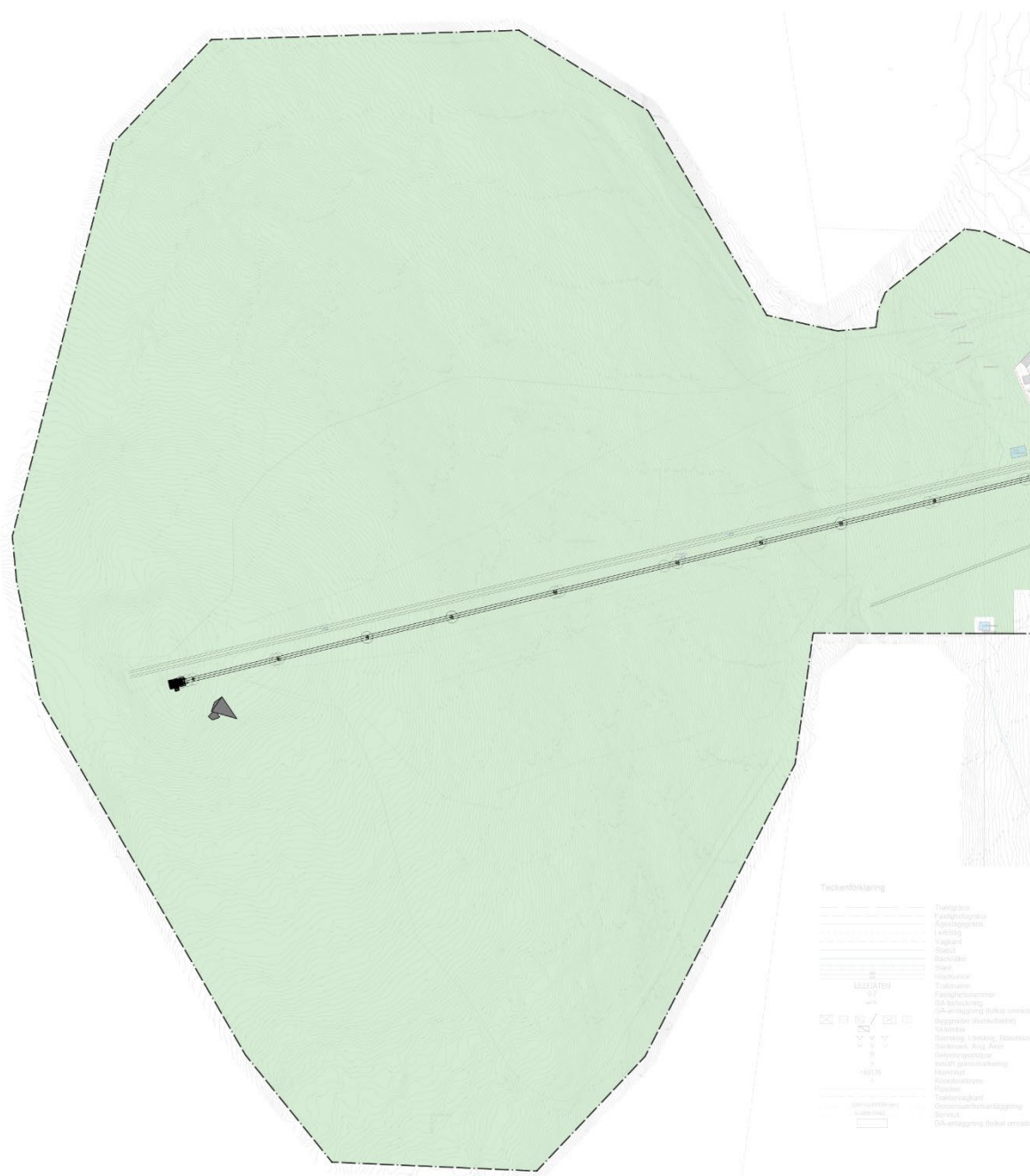
Enligt information i yttrande från Brandkåren Norra Dalarna är närmaste brandstation belägen i Idre (deltid) och har en anspänningstid på 10 minuter (tid till dess att släckfordon lämnar Idre station) och vidare en körtid till planområdet på minst 30 minuter. Detta innebär en total minsta möjliga insatstid om 40 minuter till Fjätersvålen.

3 PLANFÖRSLAG

Figur 43. Planillustration, blad 2. Version 2026-04-29

Planområdet är ca 200 ha och omfattar befintligt skidområde i väster på fjället och områden för ny bebyggelse i öster i dalen. Det befintliga skidområdet ingår i planområdet i syfte att beskriva intentioner för anläggningens utveckling som helhet och belysa dess konsekvenser. Planens utbredning i dalen möjliggör utveckling av bebyggelse för en levande och attraktiv anläggning. Kärnan i området utvecklas kring Fjätervålsvägen, i synnerhet vid bergsfoten där liftar, nedfarter och servicefunktioner föreslås samlas. Längst åt öster, intill Tjädervägen och befintligt bebyggelseområde, föreslås området kunna utvecklas kring områdets funktioner som skid- och friluftsområde och i viss mån camping. Utvecklingen av områdets bebyggelse som helhet bedöms främst ske genom skidanläggningens verksamhet samt fritidsboende, uthyrningsstugor och campingplatser.

Figur 44. Planillustration, blad 1. Version 2026-02-27

3.1 Bebyggelse

Området planeras för blandad bebyggelse innehållande både bostäder (fritidshus), fjällanläggning, centrum, camping samt tillfällig vistelse.

Bebyggelseområdena har delats upp i flera mindre områden, i syfte att säkra upp möjligheter till genompassage och en mer uppdelad och småskalig kvartersstruktur.

Efter samrådet har områdets bebyggelsestruktur, täthet och skala studerats och planförslaget har omarbetats och utformats utifrån inkomna synpunkter och verksamhetens behov och visioner. I planillustration (figur 43 och figur 44) redogörs för en strukturplan och ett förslag till utveckling av området. Denna planillustration visar

hur en möjlig utformning av planområdet skulle kunna se ut, där omfattningen av ny bebyggelse samt camping- och friluftsområden bedöms vara ett troligt utnyttjande av planförslaget. En utbyggnad av planområdet enligt planillustration bedöms kunna ge 6800 bäddar till Fjätersvålen. Även en 3D-modell har tagits fram för att få en tydlig bild av hur området kan utvecklas. Nedan syns en visualisering över området ur fågelperspektiv från öster med vy över stugområdena och fjället. Dock är bilden framtagen när exploateringen var mer omfattande i norr och öster med inriktning bostäder och tillfällig vistelse.

Figur 45. Visualisering av området vid ett plangenomförande, översikt sett från sydost, Murman arkitekter 2024.

Skala och täthet för den nya bebyggelsen är tänkt att vara som störst i områdets center, framför allt kring hotell/lodge och övrig central besöksanläggning där en högre intensitet av människor, funktioner och byggnadshöjder/täthet eftersträvas. Skalan avses brytas upp gradvis från centrum och trappas ned mot norr, öster och söder i mötet med befintlig bebyggelse. Höjderna kan även variera inom kvarter/delområden för att bryta upp och skapa en variation i området.

Skalan varierar därmed och för att den fördelning av bebyggelsehöjder som studerats ska efterlevas har bestämmelse om höjd på byggnadsverk i hög grad anpassats därefter, vilket i vissa områden innebär reglering av en högsta nockhöjd medan andra områden regleras genom en procentuell fördelning av högsta nockhöjd. Bestämmelse om höjd på byggnadsverk regleras **h₁-h₁₈** i plankartan.

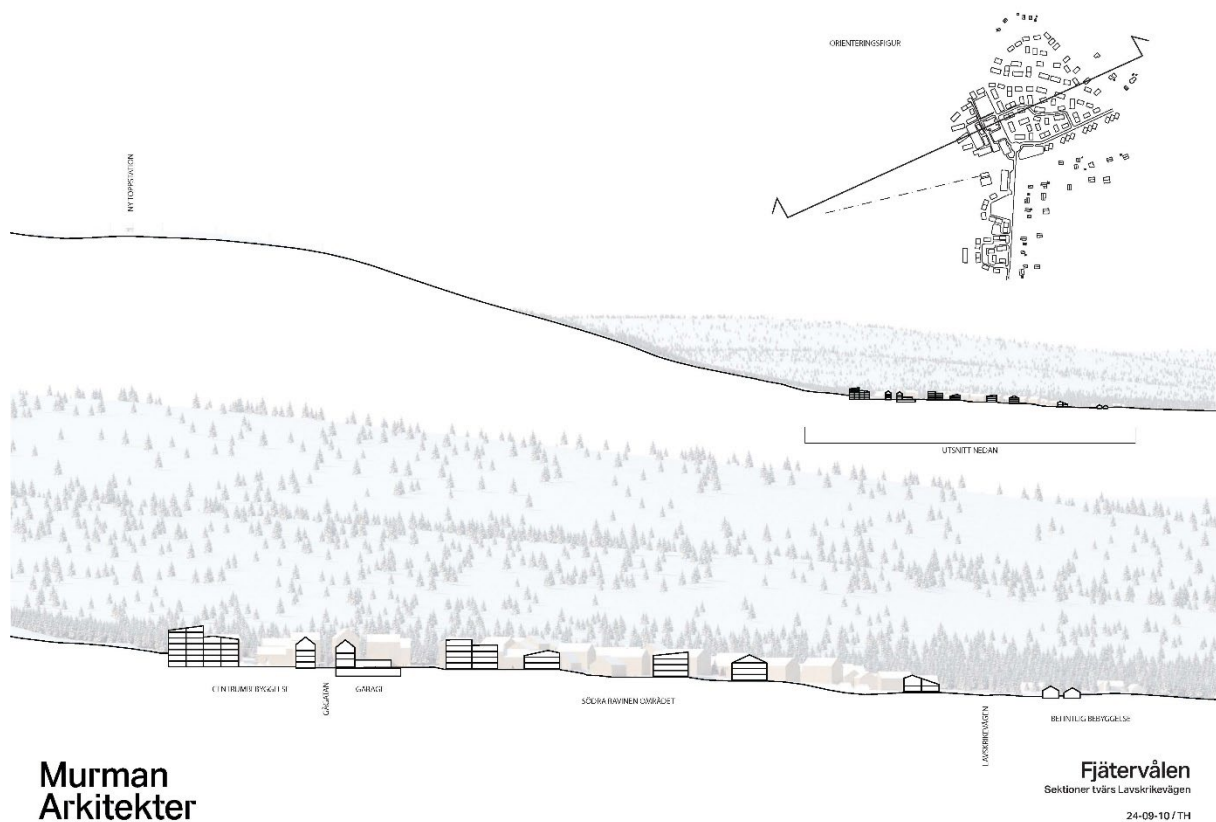
Högsta tillåtna höjder har anpassats för att möjliggöra byggnation med trästomme (förutom där detta inte bedöms troligt såsom tekniska anläggningar eller mindre besöksanläggningar), därmed har varje våning beräknats något högre än traditionellt.

Inom de områden där fjällanläggning och centrumbebyggelse föreslås avser även en betydligt högre våningshöjd kunna möjliggöras i entréplan enligt vad som är brukligt för vissa servicefunktioner såsom hotellentré och lobby.

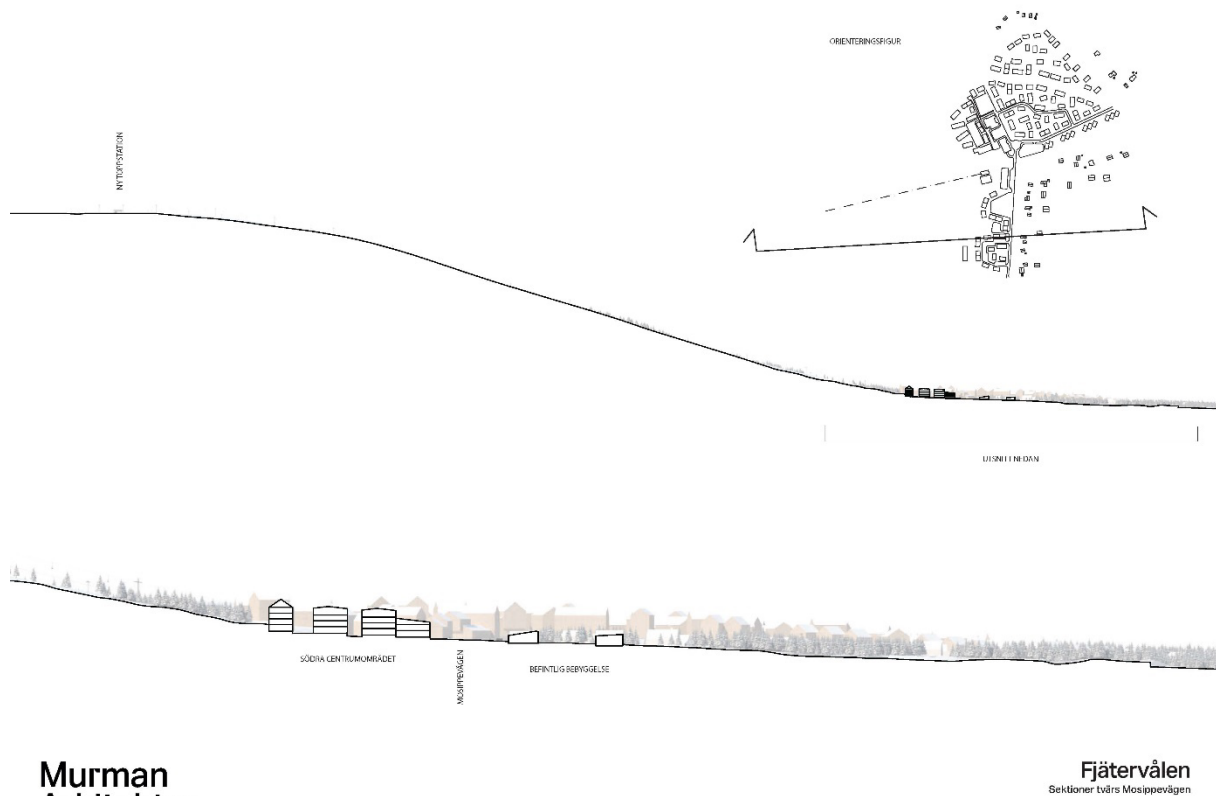
För att inte detta ska leda till att högsta tillåtna nockhöjd gör det möjligt att bygga byggnader med fler antal våningar än vad som avses föreslås även reglering av högsta antalet våningar inom de olika kvarteren/delområdena. Från två våningar plus inredd vind till och med fem våningar plus inredd vind föreslås, vilket regleras genom utformningsbestämmelser (**f₂₋₅**).

Den högsta tillåtna nockhöjden är 25 meter motsvarande fem våningar med inredd vind, vilken föreslås inom en begränsad central del av området där hotell, restaurang och annan centrumverksamhet föreslås.

Nedan redovisas tre sektioner (figur 46–48) genom området som illustrerar befintlig samt föreslagen ny bebyggelse. I och med att delområde i norr justerats och planen inte längre medger bebyggelse för fritidshus eller uthyrningsstugor visar figur 48 en något större exploatering än vad som föreslås i planen.

Figur 46. Sektioner genom området med befintlig och ny föreslagen bebyggelse enligt planillustration, Murman arkitekter 2024.

Figur 47: Sektioner genom området med befintlig och ny föreslagen bebyggelse enligt planillustration, Murman arkitekter 2024.

Figur 48. Sektioner genom området med befintlig och ny föreslagen bebyggelse enligt planillustration, Murman arkitekter 2024.

Planförslaget innebär en förändring av områdets byggda miljö, där framför allt ny föreslagen bebyggelsen kommer att påverka upplevelsen av området. Detaljplanens tillåtna höjder har därmed anpassats för att ge en trappning mot befintlig bebyggelse och på så vis försöka skapa en mjukare övergång från den högre, tätare skalan i centrala området mot befintlig glesare bebyggelsestruktur och på så vis begränsa omgivningspåverkan. Efter samrådet föreslås att utnyttjandegraden regleras genom största tillåtna byggnadsarea (förenklat beskrivet som byggnadens avtryck på marken) för att begränsa utnyttjandet och lättare kunna förutse andel mark som ianspråkats för byggnation. Sådan utnyttjandegrad föreslås regleras genom bestämmelse om största byggnadsarea i procent av fastighetsarean inom egenskapsområdet (**e4-12**). Inom den östra delen av planområdet föreslås att enbart 15% av fastighetsarean får utgöras av byggnadsarea (**e4**) i syfte att säkerställa en begränsning av byggnadernas utbredning och utformning av den byggda miljön.

I områdets nordöstra del har byggrätt mot Lavskriekvägen begränsats genom prickmark dvs bestämmelse om att marken får inte förses med byggnadsverk (:::), för att dra in den nya bebyggelsen västerut i kvarteret och skapa ytterligare avstånd till befintlig bebyggelse.

Byggnationen planeras för att i möjligaste mån anpassas till befintlig topografi för att främja platsens naturliga variation av höjder. Schakt och fyllnad kommer dock att bli

aktuellt inom delar av området. Avsikten är att i största möjliga mån skapa massbalans inom området.

3.1.1 Gestaltning

Gestaltningsskonceptet för området bygger på att området ska ha en tydlig karaktär, ett modernt uttryck och ges känslan av småskalighet trots högre byggnadshöjder. Detta kan uppfyllas genom att större byggnader med fördel kan vara uppbrutna i flera mindre volymer till exempel med förskjutna gavlar och fasadliv, att byggnadskroppar ges olika höjd och låta bebyggelsen på ett naturligt sätt följa terrängens lutning. Husens gavlar förordas ha nätta proportioner där bredden är relativt liten jämfört med höjden.

Vidare förordas att låta området få en tydlig karaktär genom en bestämdhet och att vara konsekvent i formspråk, materialval och kulör så att en helhetsverkan uppstår, såsom trä som byggnadselement och fasadmaterial. För att skapa en modern känsla får byggnadskropparna med fördel ges tydliga och skarpskurna former med raka och enkla detaljer och profiler, dock inte utan omsorg. Fasader ges en enhetlig nedtonad färgsättning som lyfter fram träet som fasadmaterial och fönsterpartier får gärna vara stora men utan spröjs. Takform är sadeltak, där sadeltak med något större taklutning kan bidra till att ge området en modern och tydlig karaktär.

Gestaltningen av bebyggelsen får även gärna utgå ifrån naturliga och miljövänliga fasadmaterial, takmaterial osv. exempelvis obehandlad träpanel på fasader och gärna gröna tak eller trätak där så är möjligt, men även integrerad miljöteknik som solceller på tak eller fasad.

Den byggda miljön ska uppfattas genuin vilket eftersträvas i en omsorgsfullhet i fasaddetaljering, gärna arbeta med kontinuerlig träfasad mellan våningar - inte avdelad med plåt och att låta fasadpanel täckas av socklar. Räcken bör vara av trä eller smide, ej glas eller aluminium. Fasader ges en enhetlig naturnära färgsättning. Takytor, som inte är gröna eller av trä, ska vara mörka, förslagsvis svarta eller mörkgrå kulör. Takavvattning och plåtdetaljer i samma kulör som tak.

Utemiljön är en viktig del där mycket gröna inslag och mindre hårdgjorda ytor förordas och dagvattenhanteringen gärna får lyftas fram.

Med hänsyn till landskapsbilden samt intresset av en god helhetsverkan föreslås gestaltningsprinciperna ligga till grund för utformningsbestämmelser som reglerar följande:

- Huvudbyggnad ska utformas med sadeltak. Tak ska vara av ej reflekterande material. Solcellspaneler tillåts (f₆)
- Byggnad ska utformas med träfasad som ges en enhetlig naturnära färgsättning: trärent, grånat, brunlaserat, tjärat eller liknande. Ej heltäckande färger, träet ska synas igenom. På upp till 30 procent av fasader tillåts fasadsten, ej tegel eller puts (f₈). Fönster begränsas inte av bestämmelsen.

Figur 49. Visualisering av området vid ett plangenomförande sett från skidbacken i väst, Murman arkitekter 2024.

3.1.2 Bostäder och annan kvartersmark

Områden som planeras för blandad bebyggelse med primär bostadsanvändning föreslås för huvudsaklig markanvändning bostäder (**B**). Områdets karaktär förutsätter att det huvudsakligen är fritidsboende som kommer att byggas i området. För att skapa förutsättningar att hantera ett framtida förändrat markanspråk och flexibilitet i verksamhetens utveckling föreslås bostäder kombineras med användning för tillfällig vistelse (**O**) och inom vissa områden även parkering (**P**), teknisk anläggning (**E**), camping (**N₂**), och fjällanläggning (**R₁**).

Tillfällig vistelse (**O**) används för att möjliggöra för olika typer av tillfällig övernattning och konferensanläggningar. Tillfällig vistelse medger exempelvis uthyrningsstugor som komplement till användningen bostäder som är boende med varaktig karaktär.

Parkering (**P**) används där parkering av olika typer av fordon utgör en självständig användning och skapar möjlighet för att anordna samlad parkering vid behov för både besökare utifrån och/eller för delar av kvartersmarkens parkeringsbehov.

Camping (**N₂**) föreslås för att möjliggöra husvagns- och husbilsuppställning som kompletterande användning, vilket framför allt bedöms fylla en tillfällig funktion innan området är helt utbyggt.

Fjällanläggning (**R₁**) beskrivs mer ingående under nästa rubrik. Användningen som komplement till bostäder syftar till att möjliggöra för användning för besöksverksamhet inom större delen av planområdet om behov skulle uppstå såsom för längdspårcentral, vallabod, värmestuga m.m.

Teknisk anläggning (**E**) beskrivs under rubriken teknisk försörjning.

3.1.3 Fjällanläggning m.m.

Områden som planeras för blandad bebyggelse där en besöksintensiv verksamhet är central föreslås för huvudsaklig markanvändning fjällanläggning (**R₁**) som är en precisering av användningen besöksanläggning.

Fjällanläggning avser skidanläggning, men även verksamheter som är knutna till aktiviteter på fjället och närområdet övriga delar av året såsom cykling och vandring.

För att inrymma de funktioner som önskas för fjällanläggningens verksamhet kompletterat med boende och samtidigt skapa en flexibilitet i markanvändningen för framtida eventuellt förändrade markbehov, föreslås i vissa delar av planen även markanvändning bostäder (**B**), centrum (**C**) och parkering (**P**). (Se beskrivning av användning under föregående rubrik.)

3.1.3.1 Centrumområde

Befintlig besöksanläggning föreslås utvecklas genom ett tydligare centrumområde i anslutning till backen. Här föreslås fjällanläggningens huvudsakliga service koncentreras såsom skiduthyrning, skidpasshantering, skidförråd men även skidskola i norr mot barnbackarna.

Inom området föreslås även andra verksamheter som bör ligga centralt eller vara lätta att nå genom markanvändning centrum (**C**) som restauranger, café, mindre butiker och dagligvaruhandel, närservice osv. samt tillfälligt boende i form av hotell eller skilodge med moderna faciliteter såsom konferens, gym och spaanläggning.

För att ha en varierad bebyggelseutveckling och attraktivitet i anläggningen föreslås även bostäder inom "centrumområdet". Verksamhetens besöksparkering föreslås i huvudsak anläggas inom denna del.

3.1.3.2 Toppstuga

På berget föreslås byggrätt för fjällanläggning (**R₁**) för att möjliggöra en toppstuga på den lägre toppen av fjället, vid slutet av liftarna. Byggrätten har anpassats för att kunna uppföra en toppstuga med utsiktsplats, café och restaurang, men även möjlighet att fungera som informationscentrum för naturreservatet. Toppstugan kan med sitt läge förstärka medvetenheten hos besökarna i reservatet genom att skapa känslan av en entré in till naturreservatet. Toppstugan är därför tänkt att utformas för att bli en naturlig mötesplats och port från öster in till Naturreservatet Städdjan-Nipfjället från Fjätersvålsens sida.

Tilltänkt byggnad är belägen vid toppen av fjället och blir ett tillskott till landskapsbilden. Murman arkitekter har tagit fram förslag till utformning av byggnad som ska smälta in i landskapet, undvika stora ingrepp i mark och natur samt innehålla de funktioner som verksamheten efterfrågar. Bedömningen är att bebyggelse kan uppföras med reglering att största byggnadsarea är 680 m² (**e**₁), grundläggning ska utföras med begränsat ingrepp i mark såsom plintgrund eller liknande (**b**₁), byggnad ska utformas med träfasad som ges en enhetlig naturnära färgsättning: trärent, grånat, brunlaserat, tjärat eller liknande. Ej heltäckande färger träet ska synas igenom. Tak ska vara av ej reflekterande material (**f**₇) (fönster begränsas inte av bestämmelsen), samt högsta nockhöjd är 990,5 meter över angivet nollplan (**h**₁). Höjden är anpassad så byggnaden inte ska sticka upp över fjällets högsta punkt.

Parallellt med granskningen av detaljplanen sker en tillståndsprövning för påverkan på Natura 2000-området och naturreservatet Långfjället-Städjan-Nipfjället genom bl.a. anläggande av toppstuga. Tillstånd krävs således för att kunna genomföra denna del av detaljplanen.

Figur 50. 3D modell över toppstuga, vy mot väster, Murman arkitekter 2024.

3.1.3.3 Dalstation

För sittliftens dalstation föreslås ett intilliggande liftstolsgarage, som utgör en byggnad där liftstolarna ska parkeras när liften inte är i bruk. En sådan byggnad kan utformas på olika sätt, men tillräckligt stor byggrätt föreslås för att möjliggöra för att den anläggs intill dalstationen och dess lifthus genom markanvändning för fjällanläggning (**R**₁) kombinerat med "skidområde och annat friluftsliv" (**N**₁). Högsta nockhöjd är 8 meter (**h**₄) samt byggnad ska utformas med träfasad som ges en enhetlig naturnära färgsättning: trärent, grånat, brunlaserat, tjärat eller liknande. Ej heltäckande färger, träet ska synas igenom. På upp till 30 procent av fasader tillåts fasadsten, ej tegel eller puts (**f**₈). Fönster begränsas ej.

Samma kombination av markanvändning (**RN₁**) föreslås för en mindre fristående byggrätt för befintlig byggnad söder om dalstationen. Byggnaden används idag till sjukstuga och skidskolans verksamhet. Bestämmelser som föreslås för att reglera denna yta är högsta nockhöjd är 5 meter (**h₂**) samt byggnad ska utformas med träfasad som ges en enhetlig naturnära färgsättning: trärent, grånat, brunlaserat, tjärat eller liknande. Ej heltäckande färger, träet ska synas igenom. På upp till 30 procent av fasader tillåts fasadsten, ej tegel eller puts (**f₈**). Fönster begränsas ej.

3.1.3.4 Pistmaskinsgarage

I planområdets södra del föreslås nytt läge för pistmaskinsgarage inom fjällanläggning (**R₁**). Här finns förutsättningar för att enkelt ta sig från garage ut i backarna utan längre transportsträckor och minimera störningar för bostäder. För ökad flexibilitet för framtida markanvändning föreslås även användningen bostäder (**B**) och tillfällig vistelse (**O**) då läget även har förutsättningar för att skapa attraktiva ski-in/out bostäder. Här föreslås att största byggnadsarea är 35% av fastighetsarean inom egenskapsområdet (**e₇**), högsta antalet våningar är 3, vind får inredas (**f₃**), huvudbyggnad ska utformas med sadeltak. Tak ska vara av ej reflekterande material. Solcellspaneler tillåts (**f₆**). Byggnad, undantaget pistmaskinsgarage, ska utformas med träfasad som ges en enhetlig naturnära färgsättning: trärent, grånat, brunlaserat, tjärat eller liknande. Ej heltäckande färger, träet ska synas igenom. På upp till 30 procent av fasader tillåts fasadsten, ej tegel eller puts (**f₉**) vilket ej begränsar fönster, högsta nockhöjd är 15 meter (**h₇**) samt markens höjd ska anordnas så dagvatten kan avledas mot öster (**n₅**).

Inom användningsområdets södra del föreslås även ett markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar (**u**) för att kunna dra vatten från vattenreservoaren ovan till brandvattenpost söderut.

Vid anläggande av pistmaskinsgarage kommer förekomst av diesel- och bensincisterner inom tomten behöva hanteras. Som beskrivs under rubriken "*Risk för olyckor farligt gods*" kan utformningen av byggnad och tomten inom användningsområdet, men även eventuellt byggnader i intilliggande kvarter, kräva anpassningar ur riskhänsyn. Detta hanteras i den fortsatta bygglovsprövningen genom att det ska säkerställas att förvaringen sker enligt gällande föreskrifter avseende bl.a. brandskydd, ventilation, eventuell spilluppsamling och hårdgjorda ytor. Som stöd finns Brandskyddslagets PM. Vid utformning av tomt ska även beaktas att en tankbil behöver kunna angöra.

3.2 Skidområde

Figur 51. Markanvändning som föreslås för skidområde och annat friluftsliv visas grönmarkerat. Röd linje visar gräns för Natura 2000 områdesskydd samt naturreservat mot väster. OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram men det bedöms inte påverka syftet med redovisningen i figuren.

Detaljplanen omfattar befintlig skidanläggning och föreslår även ytterligare mark för ändamålet. För att reglera denna mark som anlagt friluftsområde föreslås markanvändningen "Skidområde och annat friluftsliv" (N₁). Inom användningen inryms åtgärder och verksamheter som kan tänkas vilja genomföras inom ett skidområde, exempelvis skidliftar, nedfarter, snökanoner med ledningar, mindre byggnader som krävs för skidanläggningens behov såsom liftövervakningsstuga, värmestuga, vindskydd eller grillplats samt möjlighet till åtkomst för erforderlig service och annat som krävs för att tillgodose ett skidområde. Preciseringsen "Skidområde och annat friluftsliv" utesluter inte att andra friluftsåtgärder kan prövas inom användningsområdet såsom vandringsleder. Vandringsled utgör inte en naturlig del av ett skidområde men bedöms kunna inrymmas i användningen genom "annat friluftsliv".

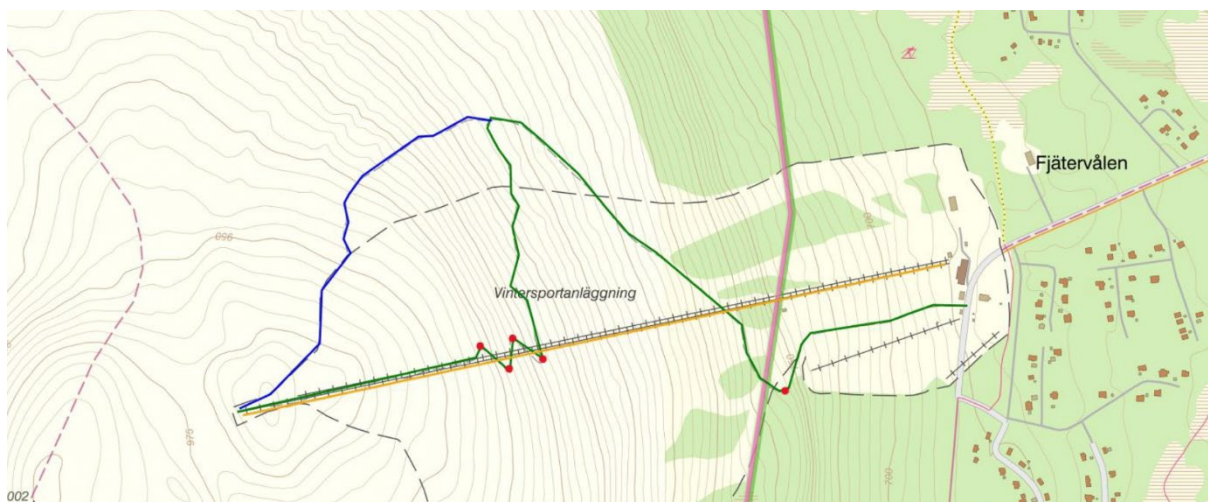
3.2.1 Skidområde inom naturreservat och Natura 2000 områdesskydd

Natura 2000 och naturreservat är områdesskydd som gäller för del av planområdet. Den del av skidanläggningen som omfattas av Natura 2000 områdesskydd samt naturreservat föreslås för markanvändning "Skidområde och annat friluftsliv" (N₁) se ovan.

Utöver att åtgärder inom denna del av planområdet kan kräva bygg- och marklov så förekommer provningar knutet till den skyddade naturen. Naturreservat omfattas av

föreskrifter med särskilda bestämmelser kring vad som tillåts och inte. Om exempelvis en vandringsled ska anläggas vid Fjätervålen ska det först tas upp i beslut och skötselplan för naturreservatet. För ett Natura 2000-område krävs tillstånd från länsstyrelsen för verksamheter eller åtgärder inom eller utanför som kan påverka naturmiljön för ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Åtgärder inom naturreservatet tillika åtgärder som kan påverka Natura 2000-området på ett betydande sätt kommer behöva prövas och får inte genomföras utan bedömning av prövningsmyndighet (länsstyrelsen). På plankartan återfinns sådan upplysning.

Vad som tillståndsprövas parallellt med detaljplanens framtagande är anläggande av en ny stolslift, toppstuga, åtgärder på serviceväg samt konsekvenser av detaljplanen. Serviceväg föreslås i befintlig vägsträckning upp till toppen med mindre förstärkningsåtgärder och breddning i några kurvor. På toppen ansluter servicevägen toppstation för liftanläggning samt toppstuga (den senare beskrivs under föregående rubrik *Fjällanläggning*).

Figur 46. Befintlig serviceväg i grönt med rödmarkeringar där breddning krävs. Blåmarkerad sträcka visar förkastat förslag till ny sträckning, ur kompletterande underlag för tillståndsprövning Bilaga 3 Alternativ vägsträckning, Svefa 2026.

En serviceväg föreslås för att sköta drift av toppstugan, samt underlätta byggnation av lift och toppstuga. Vägen är befintlig och kommer även fortsatt att kunna utgöra promenadstråk för de som vill vandra upp på fjället. Vägens mest lämpliga placering har studerats och annan sträckning har varit aktuell (se blåmarkering i karta ovan), men det slutliga förslaget utgör den sträcka som bedöms ge minst påverkan på naturvärden och geomorfologiska formationer i området.

Erforderliga ledningar till anläggningarna på toppen (el, vatten- och spillvatten samt fiber) planeras att dras i befintlig liftgata från dalen till toppen. För att få fungerande flöde av vatten och spillvatten till och från toppen krävs stationer med tekniska anläggningar längs sträckan, därmed föreslås markanvändning för teknisk anläggning för vatten och spillvatten (**E2**) inom ett stråk längs befintlig liftgata där marken redan är ianspråktagen. Då sådana anläggningar förutsätts kräva överbyggnad regleras ytterligare att största byggnadsarea är 75 m² (**e13**), högsta antalet byggnader är fyra (**e14**), högsta totalhöjd på byggnad är fyra meter (**h18**), samt att byggnad ska utformas med träfasad som ges en enhetlig naturnära färgsättning: trärent, grånat, brunlaserat,

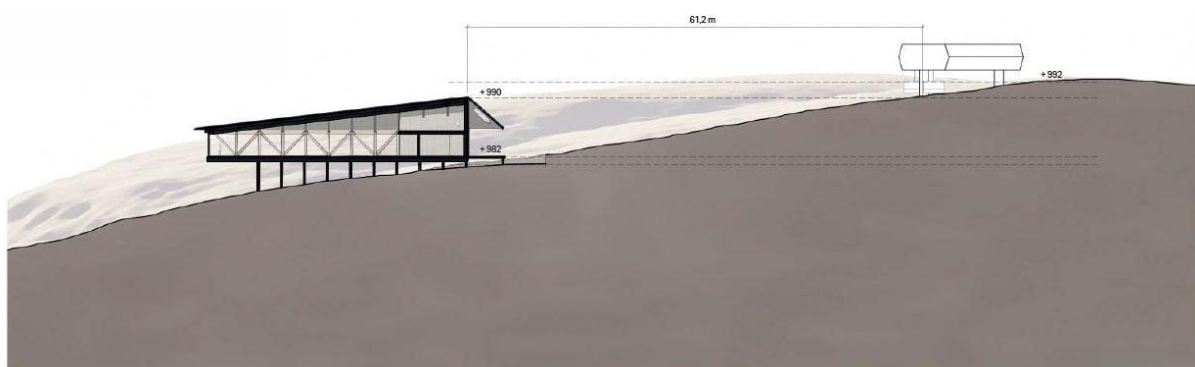
tjärat och liknande. Ej heltäckande färger, träet ska synas igenom. Tak ska vara av ej reflekterande material (**f7**). Regleringarna begränsar därmed byggnader inom detta område samt dess utformning för anpassning till landskapsbild, men övriga byggnadsverk såsom liftarna påverkas inte av begränsningarna. Användningen **E2** föreslås i kombination med den huvudsakliga användningen **N1**, vilket innebär att marken som inte behöver upptas för tekniska anläggningar kommer ha samma karaktär som skidområde i nuläget.

En bit upp i backen finns en befintlig pumpstation för snöproduktion. Denna föreslås fortsatt i samma läge och ges därmed likvärdiga bestämmelser som ovan dvs teknisk anläggning för vatten och spillvatten (**E2**) i kombination med skidområde och annat friluftsliv (**N1**) (ifall behovet av tekniska anläggningen skulle ändras i framtiden), högsta totalhöjd på byggnad är fyra meter (**h18**), samt att byggnad ska utformas med träfasad som ges en enhetlig naturnära färgsättning: trärent, grånat, brunlaserat, tjärat och liknande. Ej heltäckande färger, träet ska synas igenom. Tak ska vara av ej reflekterande material (**f7**). Här begränsas användningsområdet av befintlig byggnad därmed föreslås ingen reglering av utnyttjandegrad.

Toppstationens läge är styrd av linjen för hela sittliftanläggningen. Den planerade anläggningen kommer att få en grundläggningshöjd på ca +992 m (RH2000). Ovan detta anläggs toppstationen som sammantaget från "golv" tillnockhöjd utgör 6,921 meters höjd. Sammantaget kommernockhöjden att hamna på ca +999 m (RH2000). Med medveten gestaltning bedöms risker för starka kontraster mot bakomvarande horisontlinje samt kringliggande landskap kunna minskas.

För den nya sittliftanläggningen kommer det av säkerhetsskäl krävas avverkning av vegetation inom liftgatan. Det innebär att vegetation tas ner inom ett område på 7,5 meter från centrumlinjen av liftgatan i båda riktningar vilket ger 15 meters avverkningszon.

För toppstation föreslås att största byggnadsarea är 350 m² (**e3**) samt att högstanockhöjd är 7 meter (**h3**). Utöver att begränsa byggnadens utbredning och höjd föreslås även utformningsbestämmelse utifrån anpassning till landskapsbild.

Figur 53. Sektion, ny toppstuga och toppstation, Murman Arkitekter 2023.

Murman arkitekter har arbetat fram gestaltungsprinciper utifrån stationens förslagna läge på toppen som gör den väl synlig från en stor del av omgivande fjälllandskap. Målsättningen är att byggnaden på håll ska smälta in i fjällmiljön och inte konkurrera med de öppna vidderna. Placeringen innebär att stationen från de flesta håll kommer ha himlen som fond varför det blir viktigt att relatera materialen och kulören till denna snarare än till marken. Största del av året är marken dessutom snötäckt och återspeglar till stor del himlens ljus och färger. Detta medför rekommendationen att beklädnad av toppstationen bör gå i ljusare toner snarare än mörkare. Materialet ska även tåla det stundtals mycket tuffa klimatet som råder på fjället. Med grund i dessa gestaltungsprinciper föreslås att beklädnad av liftens överbyggnad och byggnads fasad ska utformas i trä eller galvaniserad stålplåt som ej är reflekterande och ges en ljusgrå kulör (f₁). Nedan visas en referensbild över toppstation i Ramundberget. I detaljplanen regleras inte exakt placering av liften, men sittlift kommer sträcka sig mellan byggrätterna för topp- och dalstation. Liftstolparna placeras i regel med i genomsnitt 80 meters mellanrum, om inte nivåskillnader kräver något tätare placering.

Figur 54. Referensbild över toppstation med beklädnad av galvaniserad stålplåt, ritat av Murman arkitekter för Ramundberget. Bild Murman arkitekter.

Befintligt skidområde innehåller områden med påtagliga och höga naturvärden i genomförd naturvärdesinventering (Sweco rev. 2024)). Dessa finns inom område för naturreservat och Natura 2000 områdesskydd. Här föreslås markanvändning som fortsatt medger skidområde och annat friluftsliv (N₁). Eftersom befintlig skidanläggning, som förekommit på platsen sedan 1970-talet, kunnat bedrivas tillsammans med förekommande naturvärden bedöms det skäligt att fortsatt ha sådant förhållningssätt.

3.2.2 Skidområde i dalen

I dalen föreslås markanvändning "Skidområde och annat friluftsliv" (**N₁**) kombinerat med "Mindre tekniska anläggningar som inte försvårar områdets användning som skidområde och annat friluftsliv i mer än marginell mån" (**E₁**). Största byggnadsarea per byggnad är 40 kvadratmeter (**e₂**), högstanockhöjd är 5 meter (**h₂**) samt skyfallsavledande dike och dagvattenanläggning ska anordnas (**n₃**). (Se kommande rubrik *Dagvatten* för mer ingående beskrivning av bestämmelsen **n₃**.) Regleringarna syftar till att bekräfta befintlig skidanläggning samt möjliggöra för mindre tillhörande byggnadsverk såsom grill- eller värmestuga och skapa en flexibilitet för att vid behov anlägga mindre tekniska anläggningar, exempelvis transformatorstationer, inom området.

I norra delen av skidområdet i dalen föreslås ett nytt barnområde. Avsikten är att anordna två barnbackar samt en skogsslinga och att dessa ska förses med två nya släpliftar. I intilliggande centrumområdets norra del finns möjlighet att inrätta bas för skidskola för att ytterligare stärka barnområdet. Med hänsyn till förekomst av naturvärden inom området föreslås bestämmelse att skidområde, skyfallsavledande dike och fördröjningsanläggning får anordnas med hänsyn till befintliga naturvärden (**n₂**). Se ytterligare beskrivning under 3.7 *Hydrogeologiska förhållanden eller Konsekvenser*.

Centralt i planområdet, intill befintlig ravin (som kommer att fyllas och planas ut), föreslås en förbindelsenedfart med möjlighet till släplift. Skidområdet delar upp bostadskvarteren i norr och söder. Boende intill är tänkt att kunna nyttja denna för att transportera sig via en släplift förbi barnområdet och vidare till sittliftens dalstation och skidtorget.

I området i dalen intill befintlig släplift samt intill den nya sittliften kommer en hög koncentration av besökare att samlas. Området förmodas tillsammans med södra delen av centrumområdet bli navet för skidanläggningen och här ses ett skidtorget kunna anläggas.

Längst i norr samt söder om Fjätersvägen och öster om Tjädervägen medges användningarna Skidområde och annat friluftsliv (**N₁**) samt Fjällanläggning (**R₁**). Syftet är att möjliggöra utveckling av områden som stödjer inriktningen som frilufts- och eventuellt skidområde som besöksmål, exempelvis genom anläggningar som grillplatser, transportliftar samt eventuella skidspår, värmestugor och vindskydd. Exploateringsgraden hålls låg, med högst 15 % av fastighetsarean (**e₄**) och ennockhöjd om 5 meter (**h₂**), för att tydliggöra att områdena ska fungera som komplement till huvudanläggningen i dalen/centrum och till området som helhet.

För området i norr samt två områden längs Tjädervägen medges även användningen camping (**N₂**) för att möjliggöra ställplatser och tältplatser för anläggningens besökare.

Figur 55. Visualisering av skidborg, Murman arkitekter 2024.

Skidområdet söder om Fjätersvåsvägen är tänkt som förbindelsenedfart, där två släpliftar och glidyta ska kunna möjliggöra för bostäderna längs sträckan och från det östra delområdet att transporteras till och från centrum för att minska behovet av bil för gäster. Inom området ska även stora delar av områdets dagvatten och skyfall kunna fördröjas och avledas mot söder. För att kunna nå intilliggande pumpstation (E) söder om Fjätersvåsvägen med servicefordon föreslås att del av skidområdet omfattas av bestämmelse att marken får endast förses med skidliftar, förbindelsenedfart och serviceväg (Ö₂), vilket innebär att inget annat utnyttjande tillåts.

I södra delen av planområdet föreslås inom en mindre yta möjlighet att ordna skoterparkering för ca 10–20 platser inom markanvändning för skidområde och annat friluftsliv (N₁) och parkering (P). Läget har en strategisk förbindelse med skoterspårerna i öster (utanför planområdet). Det finns planer på att ersätta det skoterspår som ianspråkats med en ny förbindelse som sträcker sig från den nya skoterparkeringen österut och kopplas samman med den led som kommer från Lofsdalen. Detta är dock utanför planområdet.

3.3 Grönstruktur

Områden som föreslås för markanvändning skidområde och annat friluftsliv (N₁) kommer under vintertid och skidsäsong att präglas av skidbackar och transportsträckor. Under övrig del av året är marken en del av områdets grönstruktur och nyttjas för det rörliga friluftslivet.

I planområdets nordöstra del har anpassningar av planområdets gräns gjorts under planarbetet för att undvika område med påtagligt naturvärde i öppet kärr intill bäck.

I denna (östra) del av planområdet föreslås kvartersmarken delas in i mindre delområden genom stråk med naturmark (NATUR). På så vis säkerställs kopplingar i

öst-västlig riktning samt avledning av dagvatten och skyfall vilket tydliggörs genom bestämmelse om att dagvattendike ska anordnas (**dike₁**).

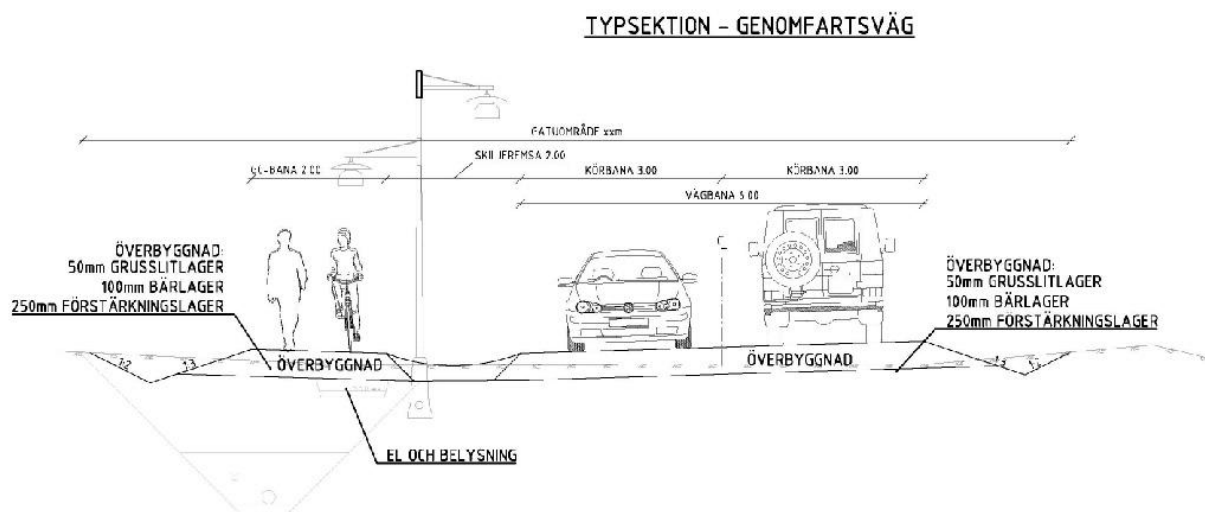
Naturmark (**NATUR**) föreslås som allmän plats med enskilt huvudmannaskap.

Utformning av grönstruktur föreslås ske för att vara gynnsamt för fågelarter i området vilket exempelvis innebär att värna och komplettera med buskvegetation för lämpliga miljöer. Detta bör beaktas vid gröna inslag på tomtmark där ett exempel på åtgärd är att undvika avverkning av buskmiljöer, anpassad utformning av vegetation på parkeringsplatser och naturmarkens utformning och skötsel (i den mån det är möjligt för att fortsatt ha funktionen av avledning av dag- och skyfallsvatten).

3.4 Gator och trafik

3.4.1 Biltrafik

Fjätersvåsvägen blir kvar i sin befintliga sträckning fram till i höjd med befintligt pistmasking garage. Därefter ändras sträckningen för att ge bättre förutsättningar till centrumanläggning och skidområde kring stolsliften. Fjätersvåsvägens gaturum (**GATA**) medger 6 meter bred körbana för biltrafik, samt en 2 meter bred gång- och cykelbana och diken. Typsektion för gatan har tagits fram av Sitowise (se figur 56).

Figur 56. Typsektion av gaturum för Fjätersvåsvägen, Sitowise 2023.

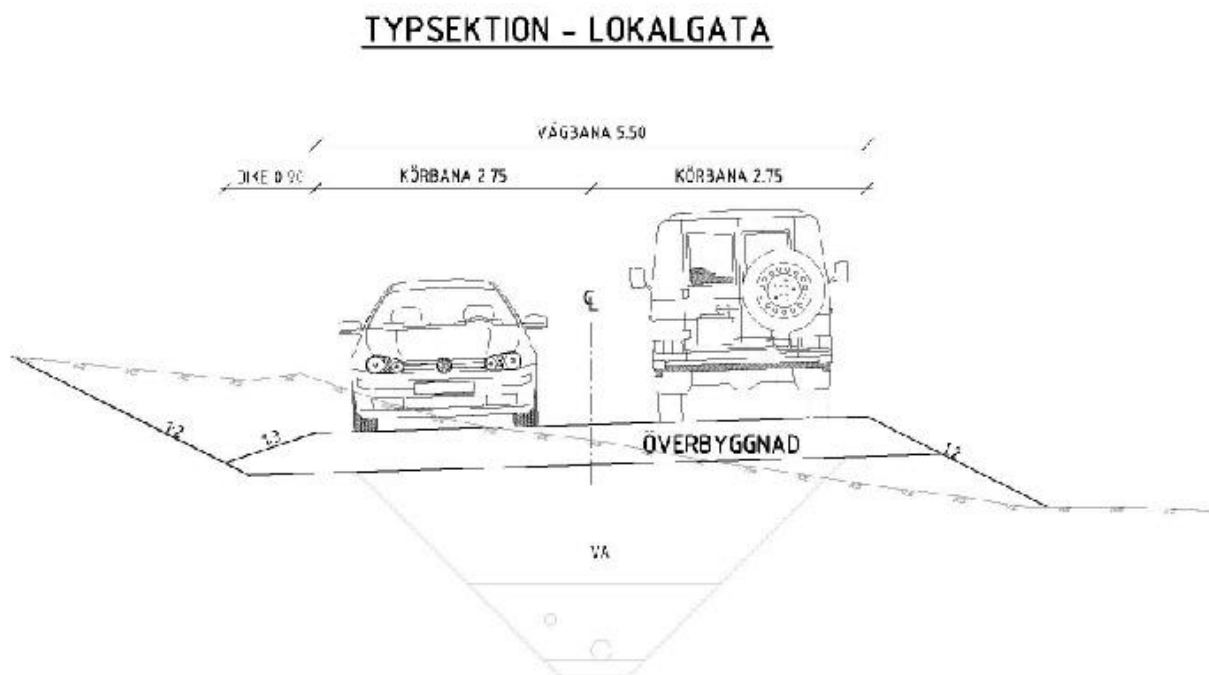
Vid centrumområdet lämnas utrymme för att anlägga en mindre cirkulationsplats för vidare fördelning av trafiken till centrumområdet samt vidare söderut.

För att ge en viss flexibilitet i genomförandet och möjlighet till anpassning vid detaljprojektering låses inga exakta markhöjder för gata, men vid utförande ska höjdförhållande på gata följa framtagna längdmätningar så att lågpunkter infaller i rätt läge. Detta säkerställs även genom exploateringsavtal.

Planen omfattar förutom två nya lokalgator även gatumark (**GATA**) för del av Lavskrikevägen, del av Tjädervägen, samt del av Mosippstigen.

Planförslaget innebär att Lavskrikevägen breddas för att medge en körbana på 5,5 meter och dess anslutning till Fjätersvägen ändras något. Även Mosippvägen föreslås breddas för att medge en körbana på 5,5 meter. Även Tjädervägen föreslås breddas samt i delar kunna anlägga en 2 meter bred gång- och cykelbana och diken.

Sitowise har tagit fram en typsektion för lokalgator som redovisas i figur 57.

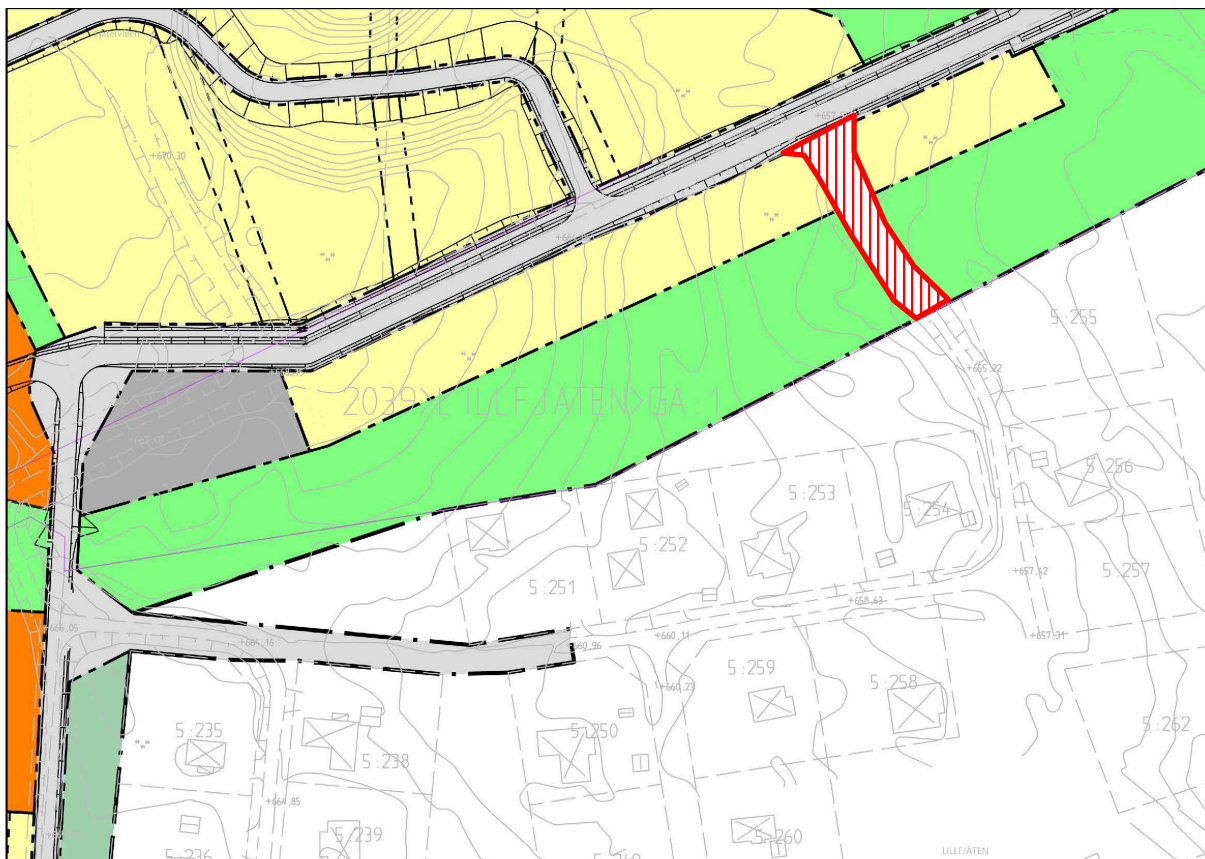
Figur 57. Typsektion för lokalgata, Sitowise 2023.

Figur 58. Visualisering av lokalgata inom centrala bostadsområdet sett från öster mot fjället, Murman arkitekter 2024.

Mindre lokala angöringsvägar och infarter som syns på planillustration föreslås anordnas inom kvartersmark.

Planförslaget innebär att Blåbärsvägens anslutning till Fjätersvålsvägen tas bort och ersätts med anslutning via Mosippstigen. Blåbärsvägen kommer då angöras från väster enligt vad som framgår i utsnittet ur plankartans markanvändning nedan.

Figur 59. Rödmarkering visar vägvagnitt som försvinner och ersätts av anslutning till Mosippstigen. Den nya anslutningen syns till vänster i bild.

Lastzon med vändmöjlighet för lastbil kommer att behöva anordnas inom centrumområdet och i anslutning till pistmaskinsgarage där drivmedeltankar ska finnas behöver tankbil kunna angöra.

Fjätervålsvägen föreslås asfalteras och övriga vägar föreslås vara grusade.

Gatemark (**GATA**) föreslås som allmän plats med enskilt huvudmannaskap.

3.4.2 Gång- och cykeltrafik

En separerad gång- och cykelväg planeras utmed Fjätervålsvägen. För den västra delen av Fjätervålsvägen föreslås gång- och cykelväg längs den norra sidan av vägen för bästa angöring till bostads- och centrumområde. Vid Lavskrikevägen föreslås att gång- och cykelvägen korsar körbanan för att i stället fortsätta på den södra sidan av Fjätervålsvägen, vidare till Tjädervägen. Längs Tjädervägen finns i delar möjlighet att anlägga gång och cykelväg vidare söderut.

Gång- och cykeltrafikanter samsas med biltrafikanter på övriga vägar. Dessa utförs så att trafik sker på gåendes och cyklisters villkor med låga hastigheter för motortrafik. Det medför att gångtrafikanter i området kan röra sig fritt utmed vägar och genom kvarter. Ett flertal vandrings- och cykelleder ansluter till området.

Inom områdets nordvästra del föreslås gång- och cykelväg/mountainbikeled (**GCVÄG**) för att säkerställa förbindelse mellan områden och den mountainbikebana som anlagts norr om planområdet. Här föreslås även att vattenflödesstopp ska anordnas i marken (**Vattenflödesstopp₁**). Se vidare under rubriken *Torvmark i norra bostadsområdet*.

3.4.3 Parkering

Parkering (**P**) föreslås som huvudsaklig användning där en samlad parkering troligt kan komma att utgöra en självständig användning. Bestämmelse för all kvartersmark föreslås genom att all markparkering ska vara genomsläpplig.

I områdets östra del föreslås möjlighet att anordna bussparkering kombinerat med besöksparkering och tekniska anläggningar (**E**) såsom återvinningsstation, pumpstation och transformatorstation. För att inte utesluta möjligheten att nyttja området för friluftsliv och skidåkning (**N₁**), camping (**N₂**) eller kompletterande funktioner för fjällanläggningen (**R₁**) (ex om parkering löses på annan plats) föreslås även sådana användningar kombineras för dessa områden. Större område för parkering (**P**) möjliggörs även längs Fjätervålsvägen, vilken också kompletteras med ovanstående användningar för en ändamålsenlig markanvändning.

Parkering för bostäder föreslås anordnas inom kvartersmark. För vissa områden kan detta kräva att delar av parkeringsbehovet löses helt eller delvis genom underjordiska parkeringsgarage för att inrymma bebyggelse och friytor. Parkeringstal föreslås 1 parkeringsplats/boendeenhet. Inom området är avsikten att det ska vara möjligt med parkeringsköp mellan kvarter för att kunna ordna en ändamålsenlig parkering.

För centrumområdet föreslås större parkeringsgarage i kombination med markparkeringar för att kunna anordna erforderligt antal parkeringsplatser. Här bedöms ett behov av ca 350 parkeringsplatser behöva skapas för besökare till anläggningens olika delar.

Parkering föreslås i kombination med skidområdet och annat friluftsliv (**N₁**) inom en begränsad yta längs gata i den södra, centrala delen av planområdet. Här är avsikten att kunna anordna skoterparkering i ett strategiskt läge med god angöring till skoterspåret österut.

3.5 Teknisk försörjning

Figur 60. Förtydligande av lägen där olika tekniska anläggningar föreslås inom planområdet nedanför fjället. OBS. Planområdesgränsen har reviderats något efter att illustrationen togs fram, samt föreslås inte längre den serviceväg som syns i kartans västra del och ej heller bebyggelse i öster och norr.

3.5.1 Elförsörjning

Elnätet kommer behöva byggas ut och förstärkas i området. Preliminär bedömning är att det kommer krävas minst fem nya nätstationer (varav en dubbel för centrum) för de nya bebyggelseområdena, men även skidområdet kan behöva förstärkas för matning till liftanläggning. Ledningar till toppen föreslås samförläggas med övrig ledningsinfrastruktur i befintlig liftgata.

Utbyggnation av befintligt nät med ytterligare nätstationer kommer att kräva projektering inför genomförande. Utrymme för ytterligare nätstationer har säkerställts på flera platser i planförslaget genom markanvändning för teknisk anläggning (E) samt "mindre tekniska anläggningar som inte försvårar områdets användning som skidområde och annat friluftsliv i mer än marginell mån" (E₁).

Runt en nätstation ska finnas ett två meter fritt utrymme, ett så kallat arbetsområde. Förutom arbetsområdet krävs ytterligare tre meter byggnadsfritt område, totalt sett fem meter från nätstationsbyggnaden. Inom den femmeterszonen får inga byggnadsdelar finnas, detta med anledning av brandrisk.

Ellevios ledningar och transformatorstation intill befintlig liftanläggning, samt befintliga ledningar från Lavskrikevägen söderut kan behöva flyttas i läge, men förväntas

åtminstone behöva flyttas under anläggningsarbete. Ledningar i Fjätersvålsvägen och Tjädervägen beräknas komma att behöva flyttas under anläggningsarbete. Åtgärder initieras och bekostas av exploatör, men för undanflyttningsåtgärdernas utförande ansvarar Ellevio.

Planförslaget omfattar inte några markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar (u-områden) för elledningarna då framtida sträckningar bedöms osäkra eller kan förläggas i allmän platsmark. Ett markreservat begränsar möjligheten att använda marken för annat än det reserverade ändamålet oavsett om rättighet bildas eller inte, därmed bedöms risken för stor att det skulle innebära en omotiverad inskränkning i fastighetens nyttjande.

Ledningar föreslås säkras genom ledningsrätt eller servitut.

3.5.2 Värmeförsörjning

Uppvärmning sker lokalt inom varje fastighet alternativt samnyttjande genom hållbar energidelning.

3.5.3 Dricks- och spillvatten

För all kvartersmark föreslås att bygglov får inte ges för byggnad, undantaget tekniska anläggningar, toppstuga och byggnader för skidområde och annat friluftsliv, förrän vattenförsörjning och avloppsanläggning har kommit till stånd. Bestämmelsen syftar till att säkerställa att inte området byggs ut innan en hållbar VA-anläggning finns på plats och området kan dricksvattenförsörjas samt pumpstation och överföringsledning kan ta hand om spillvatten från områdets anläggning.

3.5.3.1 Dricksvatten

Den befintliga färskvattenkapaciteten i Fjätersvålen är idag begränsad och ej tillräcklig för att försörja hela det nya planområdet. För att säkerställa färskvattenkapaciteten till den framtida bebyggelsen planeras ett nytt vattenuttag samt vattenverk.

Vattentäktens placering är fastställd och ligger söder om planområdet, inom fastigheten Lillfjäten 5:2. Bedömningen är att uttagsbehovet kan tillgodoses. Nya brunnar är borrade och kapacitetstestade. Erforderlig mängd färskvatten finns tillgänglig över tid. Nyttjanderättsavtal för dricksvattenanläggning har reglerats mellan exploatör och markägare.

Arbete har således genomförts med att utreda och projektera en egen dricksvattenanläggning för att säkerställa dricksvattenförsörjningen till den planerade expansionen i Fjätersvålen. Samråd för grundvattenbortledning för dricksvattenproduktion har genomförts och tillstånd avser sökas hos Mark- och miljödomstolen. Tillståndsansökan avses omfatta ett grundvattenuttag på 190 000 m³/år (motsvarande i medel 520 m³/dygn eller 6 l/s), dock högst 1 250 m³ under ett och samma dygn (14 l/s).

Vattenverk föreslås placeras inom område för teknisk anläggning (**E**) med bestämmelse om högsta nockhöjd är 5 meter (**h₂**) i planområdets södra del. Inom samma område planeras även för en vattenreservoar.

Huvudmannaskapet för dricksvattenledningar med tillhörande anordningar inom detaljplaneområdet kommer att vara enskilt och organiseras som gemensamhetsanläggning.

Vissa av samfällighetens befintliga dricksvattenledningar kommer behöva flyttas till följd av planförslaget. Se vidare under Genomförandekapitlet.

Inom Natura 2000 områdesskydd samt naturreservat föreslås inom befintlig liftgata även tekniska anläggningar för vatten och spillvatten (**E₂**) för att transportera dricksvatten till toppen av berget samt spillvatten ned från berget. Sådan reglering föreslås även för befintlig pumpstation belägen inom Natura 2000 samt naturreservatet.

För att säkerställa brandvattenförsörjning föreslås brandpost i områdets södra del och markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar (**u**) för att säkerställa läge för vattenledningar från vattenreservoaren till brandpost.

3.5.3.2 Spillvatten

En ny överföringsledning ska anläggas från Idre av Älvdalen vatten och avfall AB (ÄVA) med syfte att tillhandahålla en förbindelsepunkt för spillvatten för bebyggelsen inom det nya planområdet. Det innebär att ledningsnätet i Fjäternvålen ska vara enskilt. Det enskilda spillvattenledningsnätet föreslås ledas till en pumpstation som ansluter med överföringsledning till det kommunala avloppsreningsverket. Område för pumpstation föreslås söder om Fjäternvålsvägen inom markanvändning för teknisk anläggning (**E**) med bestämmelse om högsta nockhöjd är 5 meter (**h₂**). Planförslaget beräknas inrymma 6800 bäddar. Fjäternvålens utbyggnation finns med i den planerade kapaciteten i avloppsreningsverket.

För att säkerställa att servicefordon ska kunna angöra pumpstationen föreslås bestämmelse inom intilliggande skidområde som anger att marken får endast förses med skidliftar, förbindelsenedfart och serviceväg (**ö₂**).

3.5.3.3 Brandvattenförsörjning

Vad gäller släckvatten och brandposter är en reservoar för färskvatten planerad inom planområdet vilken kan nyttjas vid behov. Även damm för snötillverkning kan nyttjas för släckning. Brandpost planeras placeras i områdets södra del. I detaljprojektering och i den fortsatta prövningen, inför startbesked, skall samrådas med Brandförsvaret om anslutningsmöjligheter.

3.5.4 Avfallshantering

Återvinningsstationer föreslås inom tre-fyra strategiska platser inom markanvändning tekniska anläggningar (**E**) där tillgänglighet bedöms god för såväl brukare som

tömningsfordon. Miljö/återvinningsstationer kan även anläggas som bostadskomplement.

Mottagande och omhändertagande av avfall från hushållen inom planområdet omfattas av det kommunala renhållningsansvaret. ÅVA ansvarar för insamling av kommunalt avfall (mat- och restavfall) samt förpackningar (plast, papper, ofärgat glas, färgat glas, metall samt tidningar & andra trycksaker).

3.5.5 Tele/fiber

Skanova har ledningar inom planområdet. Skanovas ledningar i höjd med Lavskrikevägen och västerut bedöms i någon utsträckning komma att behöva flyttas vid ett plangenomförande. Åtgärder initieras och bekostas av exploatör.

Fiber planeras att samförläggas med framtida infrastruktur.

3.6 Hydrogeologiska förhållanden

3.6.1 Torvmark i norra bostadsområdet

Inom planområdets norra delar finns ett område med myrmark på upp till en meter (se figur 25–26), där framför allt markanvändning skidområde, friluftsliv, camping och fjällanläggning föreslås. Här kommer myrmarken vid behov att behöva kan skiftas ur och ersättas med grövre material för att göra marken byggbar. Återfyllning sker med krossmaterial. Myren övergår på norra sidan om plangränsen i en mäktigare myr, upp till tre meters torvdjup, som magasinerar vattenflöden från fjället och hyser grundvattenberoende naturvärden. Plangränsen är förlagd i höjd med antagen vattendelare mellan två avrinningsområden, där marken norr om vattendelaren sluttar något norrut och söder om vattendelaren (inom planområdet) sluttar mer söder ut. Avrinningsriktningen är i väst- östlig riktning inom båda områdena och området är generellt flackt i nord-sydlig riktning runt vattendelaren.

Vid schakt under grundvattenytan i torv och morän kan ett hydrogeologiskt influensområde uppstå runt schakten. För att minska eventuell påverkan på den norra myren till följd av massutskiftning av torv i centrala delen ska ett vattenflödesstopp anläggas under markytan i väst-östlig riktning norr om området där utskiftning planeras. Ett vattenflödesstopp skulle, förutom att minska risken för hydrologisk påverkan på den mäktigare myren, även minska risken för vattenflöden in i planerad bebyggelse. Utskiftning av torven inom planområdet kan utgöra tillståndspliktig vattenverksamhet och vattenflödesstoppet en skyddsåtgärd i tillståndsansökan.

För att säkerställa att vattenflödesstopp anordnas inom aktuell del av området föreslås bestämmelse om att vattenflödesstopp ska anordnas i marken. (Bestämmelsen regleras inom allmän plats som **Vattenflödesstopp₁** och för kvartersmark som **n₉**.) Åtgärden upptas även i exploateringsavtalet.

Slutlig dimensionering av vattenflödesstopp inom utpekade områden kräver mer ingående undersökningar av vattendelaren. Utformning av vattenflödesstopp kan ske genom tätt packad morän i marken.

3.6.2 Barnområde

I den norra delen av skidområdet, där barnområde föreslås, finns ett identifierat högt naturvärde enligt den senaste bedömningen av naturvärdesinventeringarna (Sweco 2024).

Genom området finns ett vattenflödesstråk som påverkar miljön och ger gynnsamma förhållanden för de flera fynd av orkidéer som gjorts vid naturvärdesinventeringarna. Orkidéerna är upptagna i Artskyddsförordningen och därmed skyddade. Det är inga ovanliga arter som påträffats och det finns mycket gynnsamma förhållanden för orkidéer i stort i närområdet, vilket i kombination med dessa arters gynnsamma bevarandestatus gör att området fortsatt pekas ut i planen som lämplig markanvändning för Skidområde och annat friluftsliv. Dock kommer ett anläggande av området behöva anpassas så att inte områdets hydrologiska förutsättningar försämrats, därmed föreslås bestämmelse om att skidområde får anordnas med hänsyn till befintliga naturvärden (**n2**).

3.7 Dagvattenhantering

I genomförd dag- och skyfallsutredning (Sweco, 2024) finns förslag till en hållbar dagvattenhantering samt möjliga åtgärder för avledning av skyfall för att undvika skada på bebyggelse och skyfall. Inga anläggningar är i nuläget projekterade i detalj samt kan det finnas flera sätt att uppnå erforderlig rening och fördröjning, varpå reglering av utformning och exakt placering inte bedöms lämpligt i detaljplanen, men för att tydliggöra att dessa funktioner ska kunna anläggas inom planområdet föreslås bestämmelse om att skyfallsavledande dike och dagvattenanläggning ska anordnas (**n3**), samt dagvattenanläggning ska anordnas (**n4**). För att säkerställa att ytavrinnande vatten leds bort från tomterna i rätt riktning, utan att i nuläget ha kännedom om exakta framtida marknivåer, föreslås bestämmelse om att markens höjd ska anordnas så dagvatten kan avledas mot öster/söder/väster/norr (**n5-8**).

För den södra delen av skidområde och annat friluftsliv (**N1**) föreslås mindre egenskapsområden ovanliggande dvs väster om användningsområde för teknisk anläggning (**E**) som avser vattenverk och reservoar, samt användningsområde för fjällanläggning, bostäder och tillfällig vistelse (**R1BO**) där avsikten är att kunna uppföra pistmaskinsgarage. Inom egenskapsområdena föreslås bestämmelse om att markens höjd ska anordnas så markvatten/naturligt vattenflöde från fjället kan avledas mot norr (**n1**). Syftet med bestämmelsen är att ytavrinningen från fjället inte ska flöda genom tomterna utan hållas norr därom så att de miljöer som är gynnsamma för bl.a. orkideer fortsatt kan finnas.

För att säkerställa tillräcklig utbredning för svackdiken som föreslås intill Lavskrikevägen regleras ett egenskapsområde med bestämmelse om att dagvattendike ska anordnas (**dike1**) inom gatumark.

Då dagvatten utgör avloppsvatten enligt miljöbalken bedöms generell bestämmelse om villkor för lov (för all kvartersmark föreslås att bygglov får inte ges för byggnad, undantaget tekniska anläggningar, toppstuga och byggnader för skidområde och annat

friluftsliv, förrän vattenförsörjning och avloppsanläggning har kommit till stånd) även innefatta dagvattenanläggning. Dagvatten- och skyfallsåtgärder regleras även i exploateringsavtalet.

3.8 Rennäring

Renar kommer att vistas inom Fjätervålens anläggning och för att underlätta strövandet ska fastigheter inte inhägnas som stänger ute strörenar från bete på naturmarken. Därmed föreslås bestämmelse för all kvartersmark att tomt ska utformas utan staket eller stängsel.

Idre sameby motsätter sig också eventuella skadeståndsanspråk från skador som renar kan åstadkomma.

Utvecklingen av Fjätervålen sker i nära dialog med Idre sameby.

3.9 Planförslaget inom Natura 2000 och naturreservat

Den del av planområdet som omfattas av Natura2000 och naturreservat är starkt skyddad av dess bevarandeplaner och föreskrifter. Då tillståndskravet inträder för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom Natura2000- området (MB 7 kap.28a§), samt att åtgärder eller aktiviteter inom naturreservatet kräver tillstånd eller dispens från föreskrifter (MB 7 kap.7§) sker en kontroll av prövande myndighet innan det ges möjlighet att genomföra några betydande ändringar inom anläggningen.

Därmed är utgångsläget att detaljplanen möjliggör för föreslagen markanvändning med regleringar men sådana åtgärder som är tillstånds- eller dispenspliktiga får inte genomföras innan erforderliga tillstånd och/eller dispenser har erhållits. Exempel på delar i detaljplanen som förutsätter detta är planförslagets användningsområde för toppstuga och egenskapsområde för toppstation till ny liftanläggning.

4 GENOMFÖRANDE

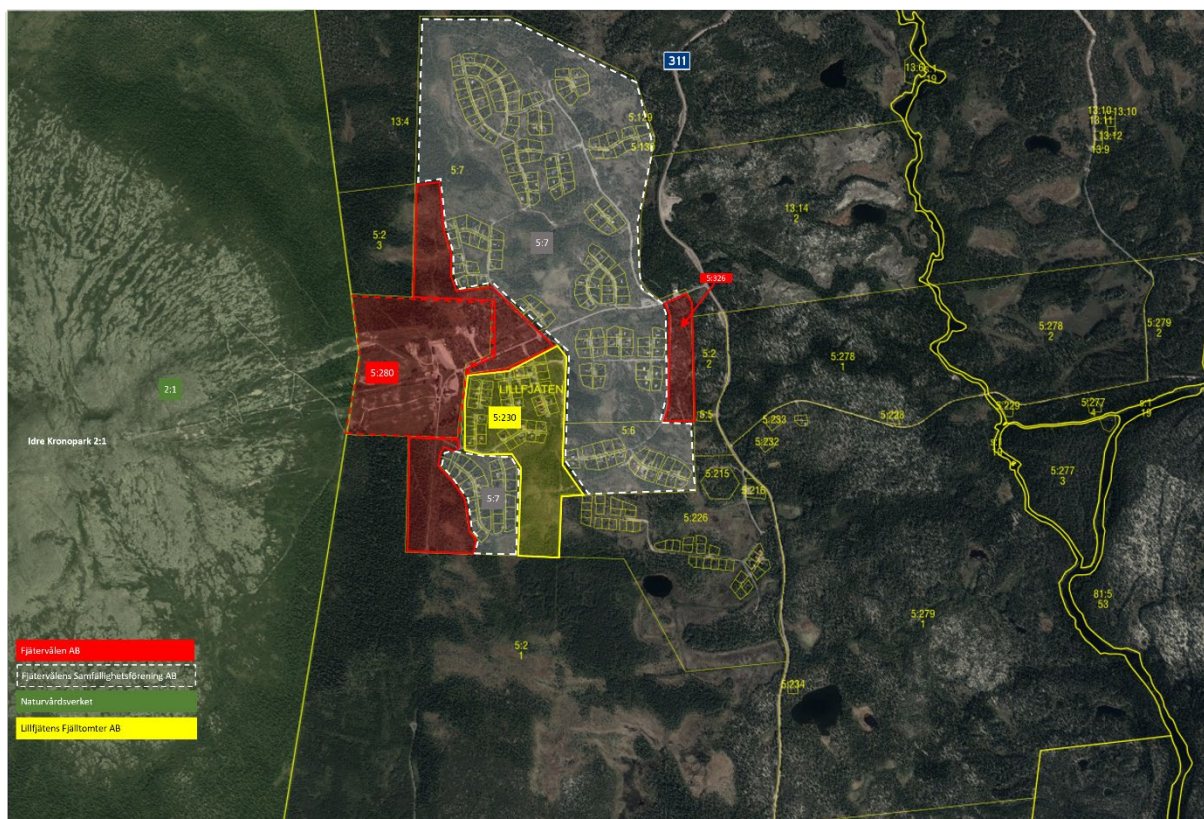
4.1 Fastighetsrättsliga frågor

4.1.1 Markägoförhållanden

Fem fastigheter omfattas av planförslaget efter revidering från samrådet, Lillfjäten 5:7, 5:230, 5:280, 5:326 och Idre Kronopark 2:1. Lillfjäten 5:7 ägs av Fjätersvålen samfällighetsförening och Idre Kronopark 2:1 av Naturvårdsverket. Lillfjäten 5:230 ägs av Lillfjätens Fjälltomter AB. Lillfjäten 5:280 och 5:326 ägs av Fjätersvålen AB som också förvärvat merparten av de områden av Lillfjäten 5:7 som utgörs av kvartersmark i den nya planen.

Fjätersvålen AB är lagfarna ägare till Lillfjäten 5:280 och 5:326, samt civilrättsliga ägare av, del av Lillfjäten 5:7. En vilande lantmäteriförrättning är upprättad och pågående för del av Lillfjäten 5:7. Fjätersvålen AB övergår till lagfarna ägare till del av marken som idag ingår i Lillfjäten 5:7 i samband med att detaljplanen vinner laga kraft och lantmäteriförrättningen genomförs. Dessa delar kommer efter att detaljplanen antagits tillföras fastigheten Lillfjäten 5:280.

Lillfjäten 5:7 är upplåten till Fjätersvålen ga:1 (vägar, grönområden, parkering, sopuppställningsplats och dricksvattenanläggning) som förvaltas av Fjätersvålen samfällighetsförening.

Figur 61. Ägoförhållanden, Röda områden ägs eller har förvärvats av Fjätersvålen AB.

4.1.2 Fastighetsindelning

Fastighetsbildning och övriga rättsliga åtgärder kan ske med stöd av detaljplanen. Detaljplanen genomförs med enskilt huvudmannaskap vilket innebär att fastigheterna i området ska ansvara för de allmänna platserna. Med huvudmannaskapet följer en skyldighet och rättighet att lösa in mark som avsatts till allmän plats. Normalt sker detta genom att en eller flera gemensamhetsanläggningar inrättas. Fastigheter som använder och har nytta av anläggningen ska i så fall vara delägare i gemensamhetsanläggningen.

Vid genomförande av planen behöver förändringar i fastighetsindelningen ske. Lantmäteriet är den part som beslutar om fastighetsbildning vilket prövas i en lantmäteriförrättning. Förslag till hur detta kan ske presenteras nedan. Nedanstående är således enbart ett förslag, det faktiska genomförandet fastställs först i kommande lantmäteriförrättning.

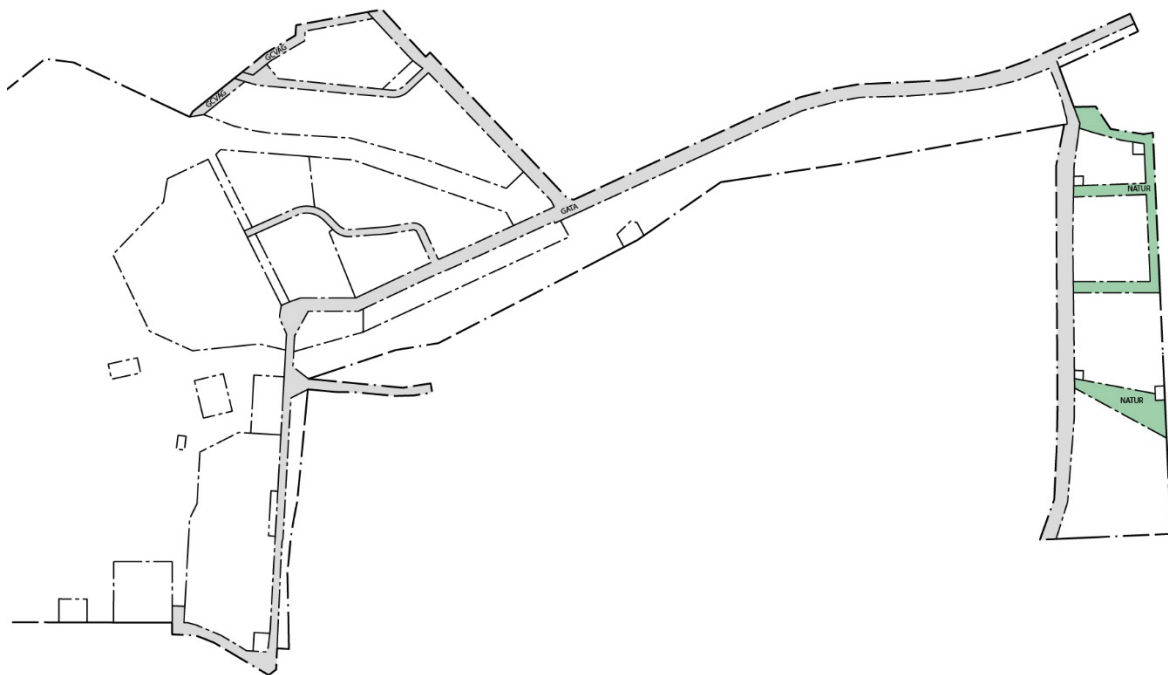
4.1.3 Kvartersmark

Kvartersmark med ändamål bostad som idag utgör del av Lillfjäten 5:7 föreslås som ett första steg genom fastighetsreglering överföras till Lillfjäten 5:280, vilket innebär att en stor exploateringsfastighet bildas som ägs av Fjätersvålen AB. De två exploateringsfastigheterna 5:280 och 5:326 som omfattar kvartersmarken i den nya detaljplanen förväntas att i ett senare skede avstyckas till flera mindre fastigheter beroende på hur bebyggelsen utformas och vilka upplåtelseformer som väljs.

Därutöver kan ytterligare åtgärder bli aktuellt beroende på vilken typ av upplåtelse som väljs för anläggningar inom kvartersmark med ändamål skidområde inom Lillfjäten 5:7 och 5:230. Dessa kan antingen upplåtas via exempelvis arrende, servitut eller genom en marköverföring till fastigheten som kommer innehålla skidområdet.

4.1.4 Allmän plats

Mark som utgör allmän plats (gata, gcväg och natur) ska upplåtas med gemensamhetsanläggningar, se vidare nedan. Därutöver föreslås även att den allmänna platsen avstyckas till egna fastigheter för att tydligt skilja ägandet från den enskilda kvartersmarken. Vissa områden av allmänna platsen omfattas av köpet mellan Fjätersvålen AB och Fjätersvålens samfällighetsförening. Dessa områden samt den allmänna platsen inom Lillfjäten 5:326 föreslås avstyckas till egna fastigheter som fortsatt kan ägas av Fjätersvålen AB eller överlåtas till den samfällighetsförening som ska förvalta gemensamhetsanläggning med de allmänna platserna. Allmän plats inom Lillfjäten 5:7 som inte omfattas av köpet kan ligga kvar på fastigheten då fastigheten i övrigt enbart utgörs av allmän plats.

Figur 62. Visar allmän platsmark (GATA, GCVÅG och NATUR) inom planområdet.

4.1.5 Gemensamhetsanläggningar

Idag finns en gemensamhetsanläggning i Fjätervålen (Lillfjäten ga:1) som utgörs av den allmänna platsen i befintliga detaljplaner (vägar och grönområden) samt ytterligare allmänna anläggningar så som parkering, dricksvattenanläggning och sopuppställningsplats. Lillfjäten ga:1 förvaltas av Fjätervålens samfällighetsförening. Gemensamhetsanläggningen kommer behöva omprövas för att kunna genomföra den nya detaljplanen.

Inom Fjätervålen finns ytterligare ett par gemensamhetsanläggningar för avloppslösningar (Lillfjäten ga:2 och ga:3) som också förvaltas av Fjätervålens samfällighetsförening, men dessa berörs inte av planförslaget då spillvatten fortsatt kommer hanteras inom egen fastighet för befintlig bebyggelse.

Fjätervålen AB och Fjätervålens samfällighetsförening har under detaljplanearbetet fört en dialog och tillsammans kommit fram till hur man vill att den nya detaljplanen för Fjätervålen ska genomföras avseende allmänna platser och anläggningar. Likt fastighetsbildning är Lantmäteriet den part som beslutar om gemensamhetsanläggningar, nedanstående är således enbart ett förslag.

Nedan illustreras gemensamhetsanläggningar och servitut enligt grundkartans redovisning i relation till planområdet.

Figur 63 visar planområdesgräns (svart) i relation till gemensamhetsanläggning yta (orange), gemensamhetsanläggning linje (rött), samt servitut (lila). I kartan syns även byggnader och rättigheternas beteckningar.

4.1.5.1 Förslag till framtida gemensamhetsanläggningar

Lillfjäten ga:1

Omprövas till att fortsatt omfatta grönområden inom de äldre planerna, befintlig vattenanläggning (källa, verk, ledningar) och sopuppställningsplats till befintlig bebyggelse. Vägnetet och de områden som enligt den nya planen ska användas till nya vägar och bebyggelse utgår ur anläggningen. Förvaltning sker fortsatt av Fjätervålen samfällighetsförening, delägarkretsen är oförändrad.

Lillfjäten ga:2

Omprövas inte, omfattar fortsatt avloppsledningar och infiltration. Förvaltning sker fortsatt av Fjätervålen samfällighetsförening med samma delägarkrets.

Lillfjäten ga:3

Omprövas inte, omfattar fortsatt avloppsledningar och infiltration. Förvaltning sker fortsatt av Fjätervålen samfällighetsförening med samma delägarkrets.

Ny gemensamhetsanläggning A

En ny gemensamhetsanläggning bildas som omfattar samtliga vägar i Fjätervålen, dvs vägar inom de befintliga äldre detaljplanerna och ny detaljplan. En ny

samfällighetsförening (A) bildas som förvaltar vägarna, delägare i anläggningen blir samtliga fastigheter i Fjätersvålen.

Ny gemensamhetsanläggning B

En ny gemensamhetsanläggning bildas som omfattar den nya vattenanläggningen (verk, ledningar mm.) som ska försörja ny bebyggelse. En ny samfällighetsförening (B) bildas som förvaltar anläggningen. Delägare i anläggningen blir de fastigheter som kommer utgöras av den nya bebyggelsen.

Ny gemensamhetsanläggning C

En ny gemensamhetsanläggning bildas som omfattar det nya avloppssystemet som ska försörja ny bebyggelse och som ansluter mot överföringsledningen. Samma samfällighetsförening (B) som för gemensamhetsanläggning B föreslås förvalta anläggningen. Delägare i anläggningen blir de fastigheter som kommer utgöras av den nya bebyggelsen. Möjlighet finns även för befintliga fastigheter att ansluta.

Ny gemensamhetsanläggning D

Omfattar naturområden i den östra delen av planområdet, delägare föreslås bli fastigheter inom intilliggande kvarter för skidområde och annat friluftsliv (N1), Camping (N2), Fjällanläggning (R1), parkering (P) och tekniska anläggningar (E). Kan förvaltas av en samfällighetsförening eller direkt av Fjätersvålen AB.

Gemensamhetsanläggningar inom kvarter

Utöver ovanstående kan behov finnas av ytterligare gemensamhetsanläggningar inom eller i anslutning till de nya kvarteren för exempelvis infartsvägar, dagvattenhantering, ledningar, tomtanläggningar m.m. Exakt vilka behov av gemensamhetsanläggningar som finns utreds i kommande lantmäteriförrättningar.

4.1.6 Dagvatten

En ny typ av anläggning som kommer finnas inom vägområdet är diken för dagvatten. Diken inom allmän plats och i anslutning till vägarna ingår idag i Lillfjäten ga:1. Vid omprövning av Lillfjäten ga:1 och bildandet av ny gemensamhetsanläggning för vägnätet kommer de diken som ingår i vägområdet ingå i den nya gemensamhetsanläggningen för vägar. Anordningar i vägkroppen så som vägtrummor kommer också ingå i gemensamhetsanläggningen för väg.

Till diken längs vägen kommer vattenflöden från andra diken och/eller ledningar ansluta som avvattnar kvartersmarken och skidområdet. Dessa diken och ledningar, samt diken för allmän plats- natur (**NATUR**) ingår inte i den gemensamhetsanläggningen för väg utan kommer förvaltas direkt av fastighetsägaren alternativt ingå i gemensamhetsanläggning som bildas inom bostadskvarteren eller för naturområden.

4.1.7 Servitut och nyttjanderättsavtal

Beroende på hur kvartersmarken delas in i fastigheter och upplåtelseformen kan behov av nya rättigheter uppstå för exempelvis ledningar eller andra tomttillbehör. Vilka behov som finns får utredas i kommande lantmäteriförrättningar och kan då säkerställas med servitut eller annan typ av nyttjanderätt.

4.1.7.1 Befintliga rättigheter

Ett avtalsservitut kan eventuellt påverkas av detaljplanen, 20-IM5-77/3305.1 med ändamål kraftledning. Servitutet har inte kunnat lokaliseras men gäller till förmån för Älvdalens kommun och avser troligtvis en ledning som numera är borttagen. Något område har därför inte angetts i detaljplanen.

4.1.8 Ledningsrätt

Nya transformatorstationer avses planeras inom vissa områden avsedda för teknisk anläggning (E) i detaljplanen. Dessa kan säkerställas med ledningsrätt alternativt avstyckas till egna fastigheter. Transformatorstationer kan även anläggas inom områden för "mindre tekniska anläggningar som inte försvårar områdets användning som skidområde och annat friluftsliv i mer än marginell mån" (E₁).

Tre befintliga ledningsrätter finns i norra delen av Lillfjäten 5:326. De ledningar som avses är inte längre i bruk och har tagits bort. En lantmäteriförrättning pågår där ledningsrätterna avses upphävas.

4.2 Ekonomiska frågor

4.2.1 Inlösen av allmän plats

Allmän plats (väg och natur) finns inom fastigheterna Lillfjäten 5:7, 5:230, 5:280, och 5:326. De områden som ägs eller har förvärvats av Fjätersvålen AB kommer upplåtas med gemensamhetsanläggningar utan ersättningsanspråk. De områden av Lillfjäten 5:7 som omfattas av allmän plats i detaljplanen är redan i anspråket av Lillfjäten ga:1 och utgjordes av allmän plats i tidigare detaljplaner, någon ersättning är därför inte aktuell i dessa delar. Beträffande marken som ska användas som väg inom Lillfjäten 5:230 avses avtal träffas mellan fastighetsägaren och Fjätersvålen AB som reglerar upplåtelsen och ersättningen.

4.2.2 Gemensamhetsanläggningar

När fastigheter inträder i en befintlig gemensamhetsanläggning kan ersättning för inträdet bli aktuellt. Avsikten är att Lillfjäten ga:1 ska omprövas och att en ny gemensamhetsanläggning ska bildas för vägnätet i Fjätersvålen. För fastigheter som inte haft del i Lillfjäten ga:1 men som kommer anslutas till den nya gemensamhetsanläggningen kan frågan om inträdesersättning aktualiseras.

När mark frigörs från en gemensamhetsanläggning kan ersättning till delägarna i gemensamhetsanläggningen bli aktuellt. Lillfjäten ga:1 upphävs inom vissa delar av den nya kvartersmarken. Marken har förvärvats av Fjätersvålen AB men ägs eller har ägts av Fjätersvålens samfällighetsförening som förvaltar Lillfjäten ga:1. Avsikten är att någon ytterligare ersättning utöver vad som hanterats i köpeavtal mellan parterna inte ska utgå.

4.2.3 Planekonomisk bedömning

Fastighetsbildning initieras och bekostas av Fjätersvålen AB.

Avsikten är att Fjätersvålen AB dels själv ska genomföra delar av planområdet dels kommer att sälja rå kvartersmark för bostäder till en eller flera olika underexploatörer.

Avsikten är att utbyggnad av gemensam infrastruktur såsom gatumark, gång- och cykelväg, ledningsnät för vatten- och spillvatten samt dagvattenanläggning initieras och bekostas av Fjätersvålen AB och därefter överläts till nybildade gemensamhetsanläggningar. För dagvattenanläggning inom kvartersmark för skidområde kan även avtalslösning vara aktuellt för att säkerställa nyttjandet. Avsikten är att Fjätersvålen AB skall ansvara för att ansöka om och bekosta de lantmäteriförrättningar som är nödvändiga för att nya gemensamhetsanläggningar ska kunna bildas.

Avsikten är att infrastrukturanläggningar inom delområden initieras och bekostas av respektive exploatör för att sedan överläts till gemensamhetsanläggningar. Avsikten är också att respektive exploatör skall ansvara för att ansöka om och bekosta de lantmäteriförrättningar som är nödvändiga i det fall att nya gemensamhetsanläggningar skall bildas inom kvarteren.

Övriga ev. tekniska anläggningar initieras och bekostas av respektive anläggningsägare till exempel elnätsägare.

Planen förväntas medföra flytt av befintliga ledningar inom planområdet, vilket Fjätersvålen AB initierar och bekostar i samråd med ledningsägare. Utöver nedan kan flera temporära undanflyttningsåtgärder krävas i samband med byggnation och anläggningsarbete.

- Ellevios ledningar inom skidområde och gatumark.
- Skanovas ledningar i höjd med Lavskrikevägen och västerut.
- Fjätersvålens samfällighetsförenings ledningar i höjd med Lavskrikevägen och västerut, samt i den sydöstra delen av planområdet.

Fjätersvålen AB bekostar utbyggnad av skidområde och där tillhörande anläggningar och byggnader såsom lift- och pistanläggning, värmestugor, grillplatser och liknande.

Avsikten är att uppförande av återvinningsstationer bekostas av Fjätersvålen AB.

ÅVA handlar upp och bygger överföringsledning för spillvatten. Kostnader och ansvar regleras i ett separat avtal mellan Fjätersvålen AB och ÅVA.

4.2.4 Planavgift

Fjätersvålen AB bekostar framtagande av denna detaljplan. Planavgift kommer därmed inte att tas ut i samband med bygglovsprövning.

4.2.5 Drift allmän plats

Drift av allmän plats föreslås ombesörjas och bekostas av en eller flera samfällighetsföreningar.

4.2.6 Drift vatten och spillvatten

Planområdets vatten-och spillvattenanläggning föreslås ombesörjas och bekostas av en eller flera samfällighetsföreningar.

4.2.7 Gatukostnader

Fjätersvålen AB ansvarar för utbyggnad av all väginfrastruktur inom planområdets allmänna platsmark (**GATA**).

4.3 Tekniska frågor

4.3.1 Tekniska åtgärder

För utbyggnad av elnät med transformatorstationer ansvarar nätägare Ellevio. Möjliga platser för transformatorstationer föreslås i plankartan och beskrivs under "Kvartersmark-Tekniska anläggningar".

Fjätervålen AB ansvarar för utbyggnad av skidområde och där tillhörande anläggningar och byggnader.

Älvdalens kommun ansvarar för sophämtning.

4.3.2 Utbyggnad allmän plats

Inom planområdet förekommer allmän plats i form av gata, gång- och cykelväg och naturmark.

Utbyggnad av området kommer att ske etappvis. Samtidigt som ledningsnät byggs ut för den första etappen föreslås även Fjätervålsvägen breddas (väster om Lavskrikevägen) troligen även med anläggande av cirkulationsplats intill centrumområdet.

Gång- och cykelväg bedöms komma att genomföras i en senare etapp vid anläggande av vattenflödesstopp.

Naturmarken bedöms genomföras i en senare etapp när kvartersmarken i området blir aktuell att bygga ut.

Planförslaget innebär att Blåbärsvägens anslutning till Fjätervålsvägen försvinner och ersätts med anslutning från Mosippstigen.

4.3.3 Utbyggnad vatten och spillvatten

Projektering för överföringsledning för spillvatten har genomförts av Fjätervålen AB och ÄVA. Verksamhetsområdet för spillvatten föreslås härmed utökas fram till förbindelsepunkt i planområdet.

En ny överföringsledning ska anläggas från Idre av ÄVA i syfte att tillhandahålla en förbindelsepunkt för spillvatten för bebyggelsen inom det nya planområdet. Det innebär att ledningsnätet i Fjätervålen är enskilt.

Utbyggnaden omfattar i ett första skede överföringsledningen för spillvatten från Idre fjäll samt pumpstation och vattenverk med reservoar för dricksvatten med ledningar från vattentäkt, därefter följer huvudledningsnät för att ansluta delområden allt eftersom de byggs ut.

Brandvattenpost föreslås anordnas inom område för teknisk anläggning (E) tillsammans med ÅVS i planområdets södra del och förses med vatten från vattenreservoar. Ledningsdragning möjliggörs genom markreservat för allmännyttig underjordisk ledning (u) över kvartersmark fram till E-området.

4.3.4 Utbyggnad av dagvatten

Dagvattenanläggningar behöver genomföras vid områdets första etapputbyggnad.

4.4 Organisatoriska frågor

4.4.1 Exploateringsavtal

Exploateringsavtal upprättas mellan Kommunen och Fjätersvålen AB (Exploatören) och ska beslutas innan detaljplanens antagande. Avtalet avser exploatering av det område som omfattas av denna detaljplan och det huvudsakliga innehållet redogörs för nedan (vilket innebär att det är ett urval av innehållet, för samtligt innehåll hänvisas till exploateringsavtalet).

Exploatören ska i samråd med kommunen upprätta en tidplan för hur projektet ska genomföras.

En förutsättning för exploateringen är att exploatören är överens med samfällighetsförening, Lillfjätens Fjälltomter AB och Naturvårdsverket om byggnation på respektive markägares mark och att avtal härom kan uppvisas, samt att exploatören ingått separata avtal med NODAVA/ÄVA avseende vatten- och avloppsfrågor. Exploatören ansvarar även för att dispens finns för tänkta åtgärder inom naturreservatet.

§6 Mål och ansvar

Exploatören ansvarar för utbyggnad inom kvartersmark på sin mark och för allmänna platser (såsom gata och natur med enskilt huvudmannaskap) samt vatten och avlopp. Vad avser spillvatten gäller utbyggnad fram till förbindelsepunkt till allmän spillvattenanläggning.

Exploatören ansöker om nybildning eller ändring i befintliga gemensamhetsanläggningar för vatten, avlopp och allmänna platser, samt utföra och bekostar utbyggnad för att uppnå den kapacitet som krävs gällande anläggningarna.

Exploatören ska utan krav på ersättning upplåta utrymme för de anläggningar som ska ingå i gemensamhetsanläggningar, samt utan krav på ersättning upplåta servitut eller ledningsrätt för allmänna vatten- och avloppsledningar som kan komma att ligga inom kvartersmark.

Exploatören bekostar eventuell förändring av befintliga servitut eller ledningsrätter till följd av exploateringen.

Exploatören ska ansöka och bekosta de lov- och myndighetsbeslut som krävs för att iordningställa området.

Bygglov får inte medges förrän vattenförsörjning, spillvattenanläggning, vattenflödesstopp, gator och dagvattenanläggning är anordnade i erforderlig omfattning inom det område som berörs av ansökan om bygglov.

Genom exploatörens försorg ska exploateringsområdet omvandlas till ett fullt färdigt och väl fungerande skidområde med tillhöriga anläggningar och boendeformer o.s.v.

Exploatören är ensam ansvarig för utförandet av samtliga arbeten som är erforderliga för att nå detta mål samt för härav föranledda kostnader.

§8 Fastighetsbildning

Exploatören ska ansöka om och bekosta inrättande av gemensamhetsanläggningar och bildande av samfällighetsföreningar hos Lantmäteriet i de fall nya måste upprättas, alternativt ingå i befintliga samfällighetsföreningar och gemensamhetsanläggningar. All fastighetsbildning genom lantmäteriförrättning bekostas av exploatören.

§9 Anläggningar

Exploatören förbinder sig att bekosta, projektera, utföra och iordningställa de anläggningar som behövs för gemensamma behov och att detta utförs enligt kommunens krav för godkännande. Kan syftet uppnås genom andra lösningar än i detaljplan med tillhörande utredningar och samtidigt uppfylla gällande lagar, förordningar och bestämmelser kan andra lösningar beaktas. *OBS! Villkor i Miljötillstånd beviljade av Länsstyrelsen eller Mark- och Miljödomstolen måste alltid följas.*

§9.2.1 Dagvatten & Skyfallsåtgärder

Exploatören förbinder sig att i samråd och dialog med samfällighetsföreningen i Fjätersvålen ansvara för och bekosta projektering och utbyggnation av anläggningar avseende skyfall och dagvatten så att krav i lagar, regelverk, tillstånd och förordningar säkras. Höjdsättningen av området utformas så att avrinningsriktningar säkerställs samt funktion av gatanläggningar relaterat till befintliga strukturer säkerställs. Exploatören förbinder sig att följa planförslaget och dess delområden avseende dag- och skyfallshantering. Upprättad samfällighetsförening är huvudman för gemensamma dagvatten- och skyfallsanläggningar och Fjätersvålen samfällighetsförening är huvudman för allmän plats och diken. Älvdalens kommun tillser att exploatören redovisar lösningar med rekommenderade och lämpliga markhöjder samt situationsplan så att krav på rening och avledning uppfylls. Bygg- eller marklov beviljas successivt då höjdsättning finns på plats för *respektive delområde*.

Älvdalens kommun följer genom tillsyn upp så att tillräcklig rening uppnås och att utsläpp till recipient inte minskar möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsten.

§9.2.1.1 Vattenflödesstopp

Exploatören ansvarar för och bekostar projektering och utbyggnad av vattenflödesstopp enligt plankartan. Älvdalens kommun följer upp att vattenflödesstoppet utförs innan bygg- eller marklov beviljas för de delar som ligger i anknytning (150 m) till stoppet i syd och östlig riktning från stoppet sett, inom planområdet.

§9.3 Medfinansiering för reningsverk

Älvdalens kommun åtar sig att projektera och bygga ut det befintliga reningsverket i den omfattning som krävs för att möjliggöra genomförandet av detaljplanen.

Exploatören ska ersätta kommunen för reningsverksutbyggnaden i förhållande till den kapacitet som exploateringen tar i anspråk.

För rätta fullgörandet av sina skyldigheter enligt avtalet ställer exploatören säkerheter i form av insatta medel på ett i kommunens namn, spärrat konto till ett sammanlagt belopp av 922 000 SEK. Etappindelning enligt följande:

- Vattenflödesstopp, säkerhet om 322 000 SEK.
- Gator och dagvattenanläggning, säkerhet om 600 000 SEK.

§12 Säkerhet

Exploatören får inte sälja fastigheter eller påbörja exploatering innan vattenförsörjning, spillvattenanläggning, gator, dagvattenhantering och vattenflödesstopp är färdigställda i erforderlig omfattning för berört område och godkända av kommunen.

§13 Överlåtelse av avtalet

Avtalet får inte av exploatören, utan kommunens medgivande, överlåtas på annan.

4.4.1.1 Övrigt angående exploateringsavtalet

Under planarbetets gång har det även tillkommit ytterligare åtaganden som föreslås upptas i exploateringsavtalet:

- Att projektering av barnbackar och skidförbindelser ska ske med hänsyn till områdets hydrologiska och ekologiska förhållanden samt i enlighet med detaljplanens miljöbedömning och övriga tekniska utredningar.
- Att bullerpåverkan från bygg- och anläggningsarbeten ska beaktas under genomförandet och att skäliga skyddsåtgärder vidtas vid behov.

4.4.2 Övriga avtal

Kostnader som uppkommer för planens upprättande regleras i ett planavtal tecknat med Älvdalen kommun.

Civilrättsliga avtal för förvärv av, del av Lillfjäten 5:7, finns upprättade mellan Fjätersvålen AB och Fjätersvålen Samfällighetsförening. Nyttjanderättsavtal finns upprättat mellan Fjätersvålen AB och Fjätersvålen Samfällighetsförening för Fjätersvålen AB:s nyttjande av del av Lillfjäten 5:7 för skidområde. Fjätersvålen AB har tecknat avtal med Fjätersvålen Samfällighetsförening som under byggtiden reglerar drift och underhåll av gata inom planområdet.

Avtal om vattenrättslig rådighet finns upprättat mellan fastighetsägare och Fjätersvålen AB för vattenuttag inom fastigheten Älvdalen Lillfjäten 5:2.

Den del av Naturvårdsverkets fastighet som berörs av detaljplanen (Idre Kronopark 2:1) är upplåten med arrende till Fjätersvålen AB. För tillbyggnad eller uppförande av ytterligare byggnad och/eller anläggning inom arrendeområdet kan arrendatorn (Fjätersvålen AB) behöva särskilt tillstånd från länsstyrelsen, som upplåtare av arrendet på Naturvårdsverket fastighet, ett så kallat markägartillstånd.

Avtal mellan Fjätersvålen AB och ÄVA (Älvdalens Vatten och Avfall AB) har upprättats för reglering av ansvar och kostnader för spillvattenanläggning-överföringsledning.

4.4.3 Tidplan för genomförande

Efter att detaljplanen har vunnit laga kraft påbörjas arbetet med infrastrukturen för området. Infrastrukturen omfattar i första hand överföringsledning för spillvatten från Idre fjäll samt pumpstation och vattenverk med reservoar för dricksvatten med ledningar från vattentäkt, samt utbyggnad av elförsörjning. Byggtiden för infrastruktur fram till området beräknas till ca 1-1,5 år.

Utbyggnad av området kommer att ske etappvis. Avsikten är att bygga från de södra delarna mot centrum och därefter vidare utåt etappvis, men ordningsföljden av områdenas utbyggnad kan komma att ändras utifrån efterfrågan. Total genomförandetid är satt till 5 år.

Utöver utbyggnad av erforderlig infrastruktur såsom VA och el till de områden som exploateras i ett första skede kommer även dagvatten- och skyfallsanläggningar behöva genomföras. Dagvattenlösningar anläggs som första åtgärd i varje etapp. En förutsättning för att bebygga norra delen av centrumområdet är att vattenflödesstoppet är byggt och funktionen har verifierats. För anläggande av vattenstopp kan tillstånd för vattenverksamhet erfordras. Den norra delen av centrumområdet ingår därför i senare etapper.

Samtidigt som ledningsnät byggs ut för den första etappen föreslås även Fjätersvålsvägen breddas (väster om Lavskrikevägen) troligen även med anläggande av cirkulationsplats intill centrumområdet. I en första etapp föreslås även åtgärder på serviceväg och anläggande av den nya sittliften som preliminärt beräknas stå färdig ca 1-1,5 år efter att planen fått laga kraft.

Genomförande av skidområdets barnbackar med liftar förväntas genomföras i ett något senare skede samtidigt som centrumområdet med hotell osv. börjar byggas ut.

Vissa fastigheter, kan komma att styckas av och säljas som stycketomter.

4.4.4 Genomförandetid

Genomförandetiden är satt till 5 år från det att detaljplanen vinner laga kraft.

4.4.5 Huvudmannaskap

Planförslaget innebär att huvudmannaskapet för allmän platsmark skall vara enskilt. Detta innebär att det inte är kommunen som är huvudman för allmän plats.

Vid enskilt huvudmannaskap sker markåtkomst för de allmänna platserna inte genom att marken som sådan förvärvas av den blivande huvudmannen utan genom att en eller flera gemensamhetsanläggningar bildas. Genom beslut i lantmäteriförrättning kommer denna eller dessa gemensamhetsanläggningar sedan att erhålla rätt till de utrymmen som omfattas av allmän platsmark i planförslaget. (Se beskrivning under kommande rubrik "Fastighetsfrågor- Rättigheter och gemensamhetsanläggningar".)

Enskilt huvudmannaskap föreslås med hänsyn till platsens tradition, att kommunen traditionellt överlåtitt huvudmannaskapet inom planer för Idre fjäll. Ytterligare skäl som stärker enskilt huvudmannaskap i området är att området i första hand kommer ha karaktären av fritidsboende.

4.4.6 Prövning enligt annan lagstiftning

- Tillstånd för vattenverksamhet för åtgärder att ta bort myr i planområdets norra del och anlägga/schakta för vattenflödesstopp.
- Anmälan för vattenverksamhet för mindre åtgärder såsom kulvertering av diken
- Tillstånd inom Natura 2000
- Dispens föreskrifter för naturreservat

5 KONSEKVENSER

Då detaljplanens genomförande har antagits kunna medföra betydande miljöpåverkan har en strategisk miljöbedömning genomförts. Den strategiska miljöbedömningen återges i den miljökonsekvensbeskrivning som tillhör planhandlingarna. I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas kommunens bedömning av den påverkan på miljön som planens genomförande kan få. För fullständig redovisning över hur miljöaspekterna har integrerats i planeringen hänvisas till miljökonsekvensbeskrivningen.

5.1 Fastigheter och rättigheter

Planförslaget innebär en förändring av fastighetsindelningen med förslag enligt rubriken *4.1.2 Fastighetsindelning*.

Förslaget innebär att det efter genomförda lantmäteriförrättningar och bildande av nya föreningar kommer finnas tre samfällighetsföreningar i Fjätersvålen och sex större gemensamhetsanläggningar. Föreningarna kommer till viss del förvalta liknande anläggningar men det är olika delägarkretsar vilket innebär att det finns en tydlighet i ansvarsfördelning mellan föreningarna men även mot enskilda fastighetsägare. Ytterligare gemensamhetsanläggningar kan bli aktuellt lokalt beroende på hur fastighetsindelningen och bebyggelsen utformas. Skillnaden mot idag är att det kommer bli en ny huvudman (en ny samfällighetsförening) som förvaltar vägarna. Vagnätet ska byggas ut och delägarkretsen kommer öka markant vilket talar för en ny samfällighetsförening. Samtidigt innebär förslaget en liten ändring för de enskilda fastighetsägarna när det kommer till förvaltningen av allmänna anläggningar då Fjätersvålen Samfällighetsförening finns kvar.

För den enskilde fastighetsägaren innebär förslaget att man kommer få delaktighet i minst två eller tre gemensamhetsanläggningar beroende på hur fastighetens avloppslösning ser ut. Detta skulle kunna upplevas spretigt för den enskilde men då det bara kommer finnas två motparter, en samfällighetsförening för vägar och en för vatten och avlopp (samt grönområden för befintlig bebyggelse) är det ändå en tydlig uppdelning.

Ny bebyggelse i Fjätersvålen kan dock inte bli delägare i grönområden som finns i de äldre byggnadsplanerna. Grönområdena ingår i Lillfjäten ga:1 tillsammans med en vattenanläggning som ny bebyggelse inte ska nyttja. Därmed kan den nya bebyggelsen inte ingå i Lillfjäten ga:1. Boenden inom den nya bebyggelsen kommer ha rätt att nyttja grönområdena i samma omfattning som delägarna i Lillfjäten ga:1 — de utgörs av allmän plats — men har ingen skyldighet att bidra till underhåll och drift.

Förslaget innebär behov av vissa undanflyttningsåtgärder för ledningsnät (se genomförandebeskrivningen).

5.2 Natur

Naturmiljö och naturreservat

Toppstuga, del av liftanläggning med toppstation samt åtgärder på servicevägen föreslås inom naturreservatet Långfjället-Städjan-Nipfjället, där åtgärderna innebär att dispens från reservatsföreskrifterna krävs för genomförande. För de specifika åtgärderna samt genomförande av detaljplanen söks parallellt med detaljplaneprocessen tillstånd för påverkan i Natura 2000-området samt dispens från reservatsföreskrifterna.

Inom befintligt skidområde ovan trädgränsen, inom den västra delen av planområdet, bedöms övergripande i MKB att planen kan ge små negativa effekter då anläggningarna förläggs samlat där slitage redan förekommer från nuvarande verksamhet.

Större delen av naturmiljön inom planområdets västra del, som omfattar befintlig skidanläggning på fjället, har bedömts uppgå till naturvärdesklass högt eller påtagligt naturvärde. Här bedöms konsekvenser till följd av genomförande av de nya anläggningar (dvs. stolslift med tillhörande toppstation, åtgärder på serviceväg samt en toppstuga) som föreslås i denna del och att marken ges användningen *"Skidområde och annat friluftsliv"* (ända från toppen ner till fjällfoten där bebyggelse tar vid) innebära förlust av delar av biotopen Fjällhed. Fjällheden har en varierad kvalitet i området och för en minskad påverkan föreslås anläggningarna på fjället till en samlad lokalisering där slitage från befintlig verksamhet förekommer.

Vidare innebär genomförande av den nya liftgatan att avverkning kommer ske i den granskog som utgör en mindre skogsdunge mitt i skidbacken (NO13-påtagligt naturvärde).

Inom den norra delen av skidområdet, intill centrum, planeras för ett barnområde med liftar och nedfarter, vilket innebär markberedning, avverkning och schakt i delar av området där gransumpskog förekommer (NO2- påtagligt naturvärde och NO3- rev. högt naturvärde) och som innehåller gynnsamma förhållanden för orkidéer. För detta område föreslås bestämmelse att skidområde, skyfallsavledande dike och fördröjningsanläggning ska anordnas med hänsyn till befintliga naturvärden (**n₂**) samt att utformning av området ska ske i dialog med hydrolog och biolog. På så vis ska anpassningar kunna säkerställas så att grunden för områdets värden och hydrologiska struktur finns kvar. Detta föreslås även säkerställas i exploateringsavtal.

I den norra delen av planens centrala områden (där framför allt markanvändning skidområde och annat friluftsliv, camping och fjällanläggning föreslås) finns ett mindre myrområde, där myrmarken vid behov kan skiftas ur och ersättas med grövre material. Reglering av ett vattenflödesstopp (som planbestämmelse), som ska anläggas innan byggnation eller markarbeten påbörjas, minskar risken för att myren norr om planområdet dräneras och naturvärden går förlorade. Säkerställande av åtgärden upptas i exploateringsavtal (se kapitlet 4. *Genomförande*).

Artskyddade arter

Planförslaget innebär i mindre delar avverkning av skogliga livsmiljöer med höga naturvärden (se ovan), samt avverkning av spridda träd och buskmiljöer, vilket bedöms kunna få konsekvenser av att områden som är lämpliga för skogslevande fågelarters häckning riskerar att lokalt minska något. Samtidigt finns en riklig förekomst av buskmiljöer i landskapet och över tid kommer återetablering ske inom området.

Markanspråken på fjället (toppstuga, lift och åtgärder på serviceväg) föreslås samlokaliseras kring befintligt liftstråk och inga nya markanspråk planeras på den södra fjällsidan på grund av utpekade höga värden för fågellivet.

Planområdet är geografiskt litet och sett i relation till ett större landskapsavsnitt finns rikligt med gynnsamma livsmiljöer inklusive häckningsmiljöer för fåglar.

Inom planområdet finns lämpliga fortplantningsmiljöer för groddjur samt växtplatser för orkidéer. De miljöer för groddjur som innehåller i befintliga småvatten och som kan komma att påverkas av planförslaget bedöms kunna ersättas genom nya diken och skyfallsstråk.

Växtplatser för orkidéer har identifierats inom planområdet och några av dessa kommer att försvinna vid ett genomförande. Inom den norra och södra delen av skidområdet har de hydrologiska förutsättningarnas betydelse för orkidéer beaktats vid utformande av planförslaget, varpå effekterna på områdets ekologiska funktion som livsmiljö bedöms kunna bli små. Inom ett större område än planområdet förekommer rikligt med liknande livsmiljöer.

Den samlade bedömningen är att inget förbud utlöses för någon av de relevanta arter som bedöms påverkas av ett genomförande av detaljplanen. Inget behov av dispenser från artskyddet bedöms föreligga för någon av de relevanta arterna.

Landskapsbild

Planförslaget medför en förändring av landskapsbilden. Främst är det upplevelsen av landskapet vid nyttjandet av den östra fjällsidan och den lägre toppen av fjället Fjätersvålen som påverkas. Planområdets västra del på fjället utgör befintlig skidanläggning med liftar och nedfarter varpå skidanläggning inte är en främmande syn i landskapet, dock föreslås ytterligare anläggningar genom toppstuga på fjället samt sittlift med liftstation på toppen och i dalen. Nya bebyggelseområden medför en förändring av landskapsbilden lokalt genom annat markanspråk mot ett relativt orört landskap, samt tätare placering och högre bebyggelse. Från fjällfot i Fjätersvålen kommer toppstation och toppstuga inte vara synliga på grund av de topografiska förhållandena på fjällets östsida.

Toppstuga och toppstation har gestaltats och utformningsbestämmelser föreslås för att bygnadsverken ska vara lågmälda och smälta in i landskapet. Sittliften kommer att bestå av stolpar som är högre och större än de liftar som finns i anläggningen i nuläget. En liftanläggnings utformning och funktion är dock inte främmande i landskapet då liftar

förekommer även i nuläget, varpå bedömningen är att den endast i begränsad omfattning kommer upplevas i landskapet.

Toppstationen kan komma att uppfattas inom landskapsrummet Stådjan-Nipfjället-Fjätervålen, men utifrån reglering av placering och utformning kommer den framträda mycket sparsamt (knappt som en prick) i det större landskapsrummet och begränsa påverkan på upplevelsen av ett orört landskap. Österifrån Vedungsfjället-Fjätervålen bedöms anläggningarna vara synliga i terrängen, men med anledning av det stora avståndet och reglering av utformning minskar synligheten och påverkan på upplevelsen av ett orört landskap.

Från väg 311, som löper öster om Fjätervålen, kommer lift och liftstation vara synlig ovanför fjällsidan och på avstånd. Exploateringen står delvis i kontrast till landskapet, men bedöms inte bli dominerande.

5.3 Geotekniska och hydrogeologiska förhållanden

Marken inom området har bedömts generellt ha gynnsamma geotekniska förutsättningar för exploatering. Inom område med morän bedöms grundläggning av byggnader och anläggningar kunna ske ytligt med plattor ovan naturligt lagrad morän. Inom område med torv krävs urgrävning under byggnadsytor och vägar. När anläggningarnas lägen närmare bestämts krävs kompletterande geotekniska undersökningar primärt för byggnader och liftanläggningar.

I fjällslutningens nedre del med branta lutningar (mer än 26 grader) ska risk för ras och jordflytning beaktas vid projektering av pister och eventuella liftar. Att anlägga byggnader inom område med branta lutningar kräver särskild utredning då det kan medföra risk för ras och blocknedfall.

Garage innebär normalt schakt ner till 3-4 m under markytan. Det innebär risk för bergschakt och eventuell grundvattensänkning. Konstruktioner under mark kan kräva vattentäta konstruktioner på grund av riklig vattentillrinning vid snösmältning. Generellt bedöms det av geotekniskt sakkunnig möjligt att bygga garage inom område med fastmark (morän) men mindre lämpligt inom område med myrmark.

Jorrdjupet är relativt stort i jämförelse med de schaktdjup som förväntas bli aktuella, vilket innebär att schaktning inte förväntas ske ned till sandstenen och att ett skyddande moränlager förväntas bibehållas inom området. I den centrala delen saknas också större ytor av mäktig myr med vattenhållande funktion. Risken för påverkan på kvantitet och kvalitet i grundvattenmagasinet i sandstenen bedöms därför som liten.

Underjordiska garage föreslås kunna anläggas inom område med morän.

Vid schakt under grundvattenytan i torv och morän kan ett hydrogeologiskt influensområde uppstå runt schakten. För att minska eventuell påverkan på den norra myren till följd av massutskiftning av torv i centrala delen ska ett vattenflödesstopp anläggas under markytan i väst-östlig riktning norr om området där utskiftning planeras. För att säkerställa att vattenflödesstopp anordnas inom aktuell del av området

föreslås bestämmelse om att vattenflödesstopp ska anordnas i marken, samt upptas åtgärden i exploateringsavtal.

5.4 Miljö

5.4.1 Miljökonsekvensbeskrivning och miljöbedömning

Miljöbedömningsprocessen för föreliggande detaljplan påbörjades i tidigt skede efter att en så kallad master plan över området tagits fram och presenterats för Älvdalens kommun och Länsstyrelsen i Dalarnas län, där sannolikt behov av miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för konsekvenser av detaljplanen och åtgärder inom Natura 2000-området hade identifierats. Avgränsningen av MKB fastställdes i samråd med länsstyrelsen i samband med undersökningen om betydande miljöpåverkan. Miljöbedömningen avser planalternativet och ett nollalternativ (ett så kallat framskrivet läge som beskriver hur den troliga utvecklingen av området blir om huvudalternativet, föreslagen detaljplan, inte genomförs.). Alla alternativ konsekvensbedöms med samma avgränsning i geografi (lokal och regional nivå), tid (där kort sikt är 10 år och lång sikt är ca 30 år) och sak (se nedan). Nollalternativet bedöms dock översiktligt då det är mer osäkert vilken påverkan som skulle ske i detta alternativ.

Utifrån undersöknings- och avgränsningssamrådet avgränsades vilka fyra miljöaspekter som behandlas i MKB: *Naturmiljö, Vattenmiljö och dagvatten, Hushållning med naturresurser (rennäringen) och Rekreation och friluftsliv*. Vidare görs avstämning av planförslagets påverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten, nationella miljömål och övriga skyddade områden. Bedömningarna har arbetats in i konsekvensbeskrivningen och redovisas utifrån tema.

Den sammanfattande bedömningen är i korthet att de mest omfattande byggnationerna, med hotell, bostadshus och serviceanläggningar, görs i områden där naturvärdena generellt är låga. Negativa konsekvenser för höga naturvärden bedöms kunna uppstå främst i området där barnbacke planeras. Effekterna för biologisk mångfald och ekologisk funktion bedöms generellt bli lokala och små, då anpassningar gjorts till att samlokalisera nya anläggningar med befintliga och på ytor som redan nyttjas av befintlig verksamhet. Bevarandestatus bedöms inte påverkas för någon art och kontinuerlig ekologisk funktion upprätthålls. En exploatering av denna storlek riskerar dock att skapa barriäreffekter. Planen bedöms kunna genomföras med små konsekvenser för naturvärden i myrmark samt för vattenflöden och vattenkvalitet under förutsättning att en skyddsåtgärd i form av ett vattenflödesstopp vidtas i norra delen av planområdet. Planen ger förutsättningar för att hantera förorenat dagvatten och höga flöden genom infiltration, svackdiken och skyfallsstråk. Dagvatten- och skyfallsutredning visar att tillräcklig rening kommer att ske för att klara MKN för ytvattenrecipienterna. Risken för att skapa vertikala vattenflöden som skulle kunna ge effekter och konsekvenser för kvantitet och kvalitet i grundvattenmagasinet i sandstenen eller nedströms i Lill-Fjätan och Fjätälven bedöms som liten.

Detaljplanens genomförande bedöms ge positiva konsekvenser för tillgängligheten till rörligt friluftsliv och rekreation med sin närhet till storslagna naturupplevelser och enklare sätt att ta sig upp på fjället. Ett genomförande av detaljplanen bedöms endast ge små negativa konsekvenser för upplevelsen av ett orört landskap.

Sammanfattningsvis bedöms utifrån rennäringsanalysen att det finns risk för liten negativ effekt före rennäringen i och med ett genomförande av detaljplanen och därmed liten negativ konsekvens för aspekten rennärning, både som enskild och allmänt intresse. Idre Nya Sameby anger att ett genomförande av detaljplanen i Fjätersvålen inte är direkt kritiskt för samebyn utan anser att de även fortsättningsvis kommer att kunna nyttja marken till stor del som idag.

5.4.2 Dagvatten

Planförslaget innebär förändring av marknivåer samt ny bebyggelse och anläggningar som medför fler taktor och hårdgjorda ytor, vilket i sin tur medför en förändring av dagvattenflöden inom området. Den hydrologiska balansen för området behöver behållas för att inte påverka varken naturen, grundvatten, vattendragen eller flöden till befintliga trummor i området. Genom föreslagna dagvattenanläggningar skapas goda förutsättningar för att inte påverka omkringliggande natur eller vattendrag.

Dagvattnet bedöms kunna tas omhand lokalt inom planområdet då infiltrationen bedöms vara mycket god i stora delar av området. Förslaget innebär anläggande av svackdiken för rening, fördröjning samt för att skapa gynnsamma förhållanden att möjliggöra infiltration. Utöver att anlägga nya svackdiken innebär planförslaget att kulvertering och omledning av befintliga diken kommer ske. Planen föreslår reglering av markens nivåer för avledning av dagvatten.

Genomförande av dagvattensystem omfattas av villkor för lov genom avloppsanläggning samt säkerställs genom exploateringsavtal.

5.5 Miljökvalitetsnormer

5.5.1 Vatten

Genom att detaljplanen nästintill utesluter de befintliga myrmarksområdena samt att vattnets naturliga flödesvägar efterliknas och fördröjning skapas inom detaljplanen skapas goda förutsättningar för att behålla den naturliga vattenbalansen i naturen och vattendragen.

De baserat på planförslaget genomförda beräkningar av framtida föroreningstransport med rening i svackdike inklusive rening genom markinfiltration (liknande rening i makadammagasin) visar på att beräknade årsmängder och halter ej ökar jämfört med befintlig situation, med undantag för fosfor som ökar något. Beräkningar av haltbidrag till recipienten (Lill-Fjätan) visar på att kvalitetsfaktor förblir den samma för recipienten och kvalitetsfaktorn är fortsatt hög. Det vill säga att en försämring är tillåtlig utan att äventyra recipientens förutsättningar att uppnå miljökvalitetsmål. Genomförande av dagvattensystem omfattas av villkor för lov genom avloppsanläggning samt regleras med krav på rening och avledning i exploateringsavtal.

Stora delar av utredningsområdet (för dagvattenutredningen), samt de områden som bidrar till mest föroreningar (centrumområde, väg, parkeringar etc) avleds till befintligt myrmarksområde söder om planen. Bedömningen är att myrmarken fungerar som naturlig rening av dagvattnet, samt naturlig fördröjning.

Enligt beräkningar i dag- och skyfallsutredningen är det långa transporttider till recipienterna. Rening kommer att ske vid transporten genom marken både vertikalt till grundvattenrecipienterna och via ytliga system till älvarna. Bedömningen är att det inte finns risk att påverka vare sig grundvatten- eller ytvattenrecipienternas förmåga att uppnå MKN.

Jorddjupet i centrumdelen är relativt stort i jämförelse med de schaktdjup som förväntas bli aktuella (bedöms bli som mest 3-4 meter under markytan), vilket innebär att schaktning inte förväntas ske ned till sandstenen och att ett skyddande moränlager förväntas bibehållas inom området. I planområdet saknas också större ytor av mäktig myr med vattenhållande funktion. Risken för att skapa vertikala vattenflöden som skulle kunna ge effekter och konsekvenser för kvantitet och kvalitet i grundvattenmagasinet i sandstenen eller nedströms i Lill-Fjätan och Fjätälven bedöms därför som liten.

5.6 Hälsa och säkerhet

5.6.1 Omgivningsbuller

Resultatet av bullerberäkningen visar att de närmast belägna bostäderna intill Fjätersvägen klarar riktvärde för trafikbuller enligt Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader.

Bullernivåer som i normalfallet bör underskridas för befintlig bostadsmiljö enligt Naturvårdsverkets vägledning (som utgår ifrån Infrastrukturpropositionen 1996/97:53) för bostads fasad är 55 dBA vid buller från väg. Enligt vägledningen ska det dock alltid göras en samlad bedömning i det enskilda fallet. Både lägre och högre nivåer än vad som anges i infrastrukturpropositionen kan utgöra gräns för när en god miljö nås eller när olägenhet för människors hälsa undviks. Buller vid bostäder hanteras också i normalfallet på olika sätt beroende på om boendemiljön kan hänföras till vad som benämns "äldre befintlig miljö" (före 1997) respektive "nyare befintlig miljö" (1997- ~2015) eller därefter nya bostadsbyggnader. När åtgärder eller andra försiktighetsmått övervägs för att begränsa bullerstörningar ska nyttan av dem vägas mot kostnaderna. Kraven på försiktighetsmått eller åtgärder får inte vara orimliga att uppfylla.

För området ska även beaktas att en mycket begränsad trafik sker nattetid (22-06) samt att bostäderna utgör fritidsboende, vilket innebär att boende inte sker långvarigt utan i begränsade perioder.

Med hänsyn till beräkningar av buller till följd av planens trafikalstring kan det inte uteslutas att det kan bli aktuellt att genomföra åtgärder där ljudnivåer för befintlig bostads fasad överskrider 55 dBA. Därmed föreslås att exploatören följer upp bullernivåer med intervall under exploateringen, och vid behov vidtar åtgärder. Åtagandet föreslås lyftas in i exploateringsavtalet.

Det bör noteras att bullerutredningen baseras på ett tidigare planförslag med en högre exploateringsgrad samt en större andel bostäder och tillfällig vistelse, vilket utgör mer känslig markanvändning ur bullersynpunkt. Det nu aktuella planförslaget innebär en minskad exploatering och en förändrad markanvändning mot mindre bullerkänsliga

verksamheter (friluftsliv, skidområde, fjällanläggning och camping). Detta medför att bullerbelastningen i praktiken bedöms vara överskattad i utredningen och att de faktiska konsekvenserna avseende buller därmed är mindre än vad beräkningarna indikerar.

5.6.2 Översvänningsrisk

Skyfallsmodellering har gjorts över ett 100-årsregn med klimatfaktor i nuläge samt utifrån prövning av ett utfall av planförslaget. Anpassningar har gjorts för att planförslaget inte ska skapa lågpunkter där skyfall kan bli stående och riskera att skada bebyggelse eller anläggning, utan i stället leda vattnet medvetet genom lågstråk. Planförslaget har även på så vis försökt att skapa bättre förutsättningar för befintlig bebyggelse längs Mosippstigen. I plankartan regleras detta genom flera bestämmelser om markens anordnande.

De planerade åtgärderna resulterar i få punkter där vatten riskerar att bli stående vid skyfallshändelser. Vatten ansamlas där det är liten risk för skada på bebyggelse eller infrastruktur. Stående vatten intill byggnader kan elimineras genom höjdsättning med marklutning ut från byggnader.

I utformning av planförslagets systemlösning för omhändertagande av dag- och skyfallsvatten har hänsyn tagits till att undvika att planens exploatering ökar flödet till punkter där flödena korsar Trafikverkets väg 311.

Genomförande av skyddsåtgärder som medveten höjdsättning och utformning av tomter säkerställs genom exploateringsavtalet.

5.6.3 Ras och skred

Slanter med brantare lutning än 26 grader finns i nedre delarna av fjällslutningen. Här kan risk för ras och jordflytning föreligga vilket ska beaktas vid projekteringen av pister och liftar. Att anlägga byggnader i anslutning till fjällslutningens nedre del med branta lutningar kräver särskild utredning då det kan medföra risk för ras och blocknedfall. Till största del är sådan mark belägen inom gräns för reservatet och ingen ny bebyggelse avses inom denna del. Ny sittlift kommer sträcka sig genom detta parti. Vid projektering av planerade anläggningar samt eventuella framtida åtgärder ska risk för ras och jordflytning beaktas vid projektering.

Med utgångspunkt i den kartering av lavinrisk som togs fram som underlag för den fördjupade översiktsplanen för Idreområdet ska särskild hänsyn tas till lavinrisken vid utveckling i områden i närheten av branter över 25 grader. Sådan hänsyn behöver tas i nuläge samt efter plangenomförande.

5.6.4 Risk för olyckor farligt gods

Drivmedelstankar i anslutning till pistmaskinsgaraget kan placeras ovan mark förutsatt att skyddsavstånd upprätthålls eller placeras i mark (nedgrävda) varpå inget skyddsavstånd krävs. I samband med fortsatt prövning genom bygglov och tillstånd ska hanteringen studeras mer i detalj och det ska säkerställas att förvaringen sker enligt

gällande föreskrifter avseende bl.a. brandskydd, ventilation, eventuell spilluppsamling och hårdgjorda ytor.

5.6.5 Räddningstjänst

Insatstid för brandkår är 40 minuter. Detta innebär att brandkåren ej kan nyttjas för att bistå vid utrymning, enligt gällande byggregler BFS 2011:6 tillåts Brandkåren att nyttjas för att bistå vid utrymning i Vk 1 (kontor etc) och i Vk 3 (bostäder). Brandskydd hanteras i samband med fortsatt lovprövning.

Vattentillgången för släckvatten kan säkerställas genom brandpost i planområdets södra del med ledning från vattenreservoar.

Inom skidområdet norr om centrum ser verksamheten möjlighet att tillfälligt kunna landa ambulanshelikopter vid olycka.

5.7 Sociala

Ett genomförande av planförslaget kommer ge viss påverkan på den spårstruktur för längdskidåkning, skoteråkning, cykel samt vandring som finns i området. Längdspårscentralen i östra delen av området kan komma att bibehållas, åtminstone under genomförandetidens period. Den nya cykelleden kan komma att påverkas vid startsträckan, av de nordligaste kvarterens genomförande.

Det längdspår och det skoterspår som löper längs med södra sidan av Fjätersvålsvägen kommer försvinna vid ett plangenomförande. Det finns planer på att ersätta det skoterspår som ianspråkats med en ny förbindelse som sträcker sig från den nya skoterparkeringen österut och kopplas samman med den led som kommer från Lofsdalen. För skotertrafiken i området föreslås möjlighet till parkering intill Mosippstigen. Läget är strategiskt placerat för enkel åtkomst till skoterspåret österut.

De spår och leder som löper i nordsydlig riktning genom det centrala området idag kommer att påverkas genom en utbyggnad av skidanläggningen, centrum- och bostadsområden. Gatuförbindelser och skidtorget kan nyttjas för möjlighet att fortsatt transportera sig i nordsydlig riktning mellan övriga leder. En av de nya vandringsleder (Fjället runt) som utgår ifrån Fjätersvålen och leder in i reservatet kommer påverkas i detta hänseende. Då koppling fortsatt kommer vara möjligt bedöms inte förändringen medföra någon påverkan på tillgängligheten. För längdskidåkning kommer inte förbindelsen finnas kvar.

Förändringar av spårstrukturen kommer genomföras i nära samverkan med samfällighetsföreningen och berörda.

Figur 64. Kartan visar spår som försvinner eller ersätts vid ett plangenomförande.

Detaljplanens genomförande förväntas främja lokalsamhället genom fler arbetstillfällen, som i sin tur kan ge en ökad efterfrågan av handel och service. Planförslaget antas skapa förutsättningar för utveckling av besöksnäringen i Idre och Älvdalens kommun.

5.8 Riksintressen

5.8.1 Natura 2000

Ett genomförande av detaljplanen inom naturreservat och Natura 2000 området kräver prövning av länsstyrelsen. För de specifika åtgärder som avser anläggas dvs toppstuga, stolslift och åtgärder på serviceväg samt genomförande av detaljplanen behöver tillstånd sökas för påverkan i Natura 2000-området samt dispens från reservatsföreskrifterna. Prövningen pågår parallellt med detaljplanearbetet.

Alpin hed bedöms ej uppnå fullgod naturtyp över hela den utpekade ytan i och med påverkan och slitage från skidanläggningen. I de delar där inget slitage har skett, exempelvis mellan de olika pisterna, finns frodigt markskikt med typiska fjällhedsarter. Vid bedömning av effekt och konsekvens i miljöbedömningen tas hänsyn till att delar uppnår fullgod status samt att hela NO7 är beläget inom Natura 2000-området och klassat som naturtyp alpin hed (4060).

Den översiktliga bedömningen i detta skede är att ett genomförande av detaljplanen kan ske utan att skada uppstår på livsmiljöerna som området avser att skydda. Det bedöms inte heller att de arter som området avser att skydda, utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna.

Vad gäller Natura 2000-området är detta beläget på så stort avstånd, 300 m, att inga effekter förväntas uppstå där av exempelvis en avsänkt grundvattennivå inom planområdet.

Enligt beräkningar i dag- och skyfallsutredningen är det långa transporttider för dagvatten att nå till recipienterna. Rening kommer att ske vid transporten genom marken både vertikalt till grundvattenrecipienterna och via ytliga system till älvarna. Bedömningen är att det inte finns risk att påverka vare sig grundvatten- eller ytvattenrecipienternas förmåga att uppnå MKN. Utifrån ovan är således även bedömningen att ett genomförande av detaljplanen kan ske utan negativ påverkan på och Natura 2000 området Fjätälven och Västvallen i StorFjätan.

5.8.2 Friluftsliv

Ett genomförande av detaljplanen bedöms medföra måttligt positiva effekter för friluftslivet då en utökad verksamhet påtagligt tillgängliggör rörligt friluftsliv och rekreation. Utvecklingen i Fjätersvålen möjliggör för fler att besöka anläggningen samt närliggande fjäll- och skogsmiljöer under olika årstider. Området i anslutning till skidanläggningen kommer inte enbart kunna nyttjas för en utvecklad skidverksamhet utan kommer även under den snöfria delen av året kunna ta emot besökare som vill uppleva fjällen genom vandring eller andra aktiviteter som terrängcykling. Avsikten är även att kunna bidra till ökad kunskapsspridning av värden och hänsyn till natur, djurliv och kultur på och runt fjället.

Genomförandet av planen bedöms sammantaget medföra liten negativ effekt på det samlade upplevelsevärdet för friluftsliv inom skyddat naturreservat och utpekade områden av riksintresse. Detta då landskapsbilden och därmed även upplevelsevärdet försämras, men det bedöms vara en mindre försämring. Områdets visuella värden och karaktär, utblickar, landmärken och visuella stråk försvagas marginellt och förändringen är inte dominerande i landskapet. Det som begränsar de negativa effekterna är att de tillkommande anläggningarna förläggs till den östra sidan av fjället och att upplevelsen av toppstugan samt den översta delen av liftsystemet enbart är synlig från vissa perspektiv och på stort avstånd. Anläggningarna anpassas även i kulör och material för att smälta in i landskapet.

Det bedöms sammantaget inte föreligga någon risk för påtaglig skada på utpekade områden av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. MB då effekterna för upplevelsevärdena begränsas och tillgängligheten ökar.

5.8.3 Rörligt friluftsliv

Den utökade verksamhet för fjällanläggning som detaljplanen möjliggör bedöms inte medföra risk för påtaglig skada på utpekade områden av riksintresse enligt kap. 4 miljöbalken för Rörligt friluftsliv; Fjällvärlden från Transtrand till Treriksröset. Negativa effekter för upplevelsevärdena begränsas och tillgängligheten ökar. Bedömningen att utvecklingen i Fjätersvålen möjliggör för fler att besöka anläggningen samt närliggande fjäll- och skogsmiljöer under olika årstider genom vandring eller andra aktiviteter har även positiv effekt på det rörliga friluftslivet.

5.8.4 Rennäring

Planförslaget har tagits fram med avsikt att skapa minsta möjliga störning för den pågående markanvändningen för rennäring i området. Den föreslagna planen har under arbetets gång justerats. Nya nedfarter/liftar i norr och söder har tagits bort i det nya

planförslaget och toppstugans läge har flyttats utanför gräns för riksintresset. Planen kommer att möjliggöra att destinationen koncentreras och vidareutvecklas i befintligt läge i område där skidanläggning har funnits sedan 1970-talet. På så sätt koncentreras störningen till de områden där det redan finns befintliga störningar och sannolikt redan föreligger en undvikelseffekt för renarna i området.

Bedömningen i den fördjupade rennäringsanalysen som gjorts inför granskning är att det finns risk för liten negativ effekt för rennäringen i och med ett genomförande av detaljplanen och därmed liten negativ konsekvens för aspekten rennärning, både som enskild och allmänt intresse.

Idre Nya Sameby anger muntligen att ett genomförande av detaljplanen i Fjätersvålen inte är direkt kritiskt för samebyn utan anser att de även fortsättningsvis kommer att kunna nyttja marken till stor del som idag. (Fjätersvålen AB och INS, 2024) Detta tillsammans med andra resonemang i MKB kapitel 8.4. gör att ingen påtaglig skada på riksintresset bedöms ske vid ett genomförande av detaljplanen.

5.8.5 Naturvård

Direkt påverkan på riksintresset kommer att ske då befintlig anläggning och verksamhet i Fjätersvålen utvecklas med nya anläggningar inom nuvarande verksamhetsområde som delvis är beläget inom riksintresset. Anläggningarna samlokaliseras därför med befintliga anläggningar inom riksintresset i syfte att minska negativa effekter. Planförslaget och de åtgärder som föreslås på fjället har anpassats till de geomorfologiska formationer som finns i området.

Indirekt påverkan på riksintresset kan uppstå då antalet besökare kommer att öka över hela året, vilket riskerar att orsaka ökat slitage på naturen i riksintresset. Det ökade besöksstrycket ska dock styras till uppmärkta leder och information om riksintresset ska tillgängliggöras för att öka hänsynstagandet. Ingen påtaglig skada bedöms ske på riksintresset vid ett genomförande av detaljplanen.

5.9 Trafik

Förändringar i gatustrukturen kommer ske till följd av planförslaget. Fjätersvålsvägen planeras att breddas för att inrymma gång- och cykelväg, samt föreslås en breddning av Lavskriekvägen och att dess anslutning till Fjätersvålsvägen ändras något, Tjädervägen och Mosippstigen

Nya lokalgator föreslås för att trafikförsörja de nya bostadsområdena. Angöring från Fjätersvålsvägen till Blåbärsvägen föreslås ersättas till att istället angöra från Mosippstigen. Utvecklingen av besöksnäring och bostäder i området kommer generera mer trafik. Korsning Fjätersvålsvägen/ väg 311 beräknas ha kapacitet för den ökade belastningen.